

Müqavimət generalı, vilayət əsgəri

Qasim Nəsirzadə

Kitabın adı:..Müqavimət generalı, vilayət əsgəri
Müəllif:.....Qasim Nəsirzadə
Tərcümə edən:.....İbrahim Mirzə
Çap tarixi:.....2022
Çap növbəsi:.....Birinci
Tiraj:.....1000

«Издательство Полипресс»
Тверь, Комсомольский проспект, дом 19.
Тел.: (4822) 58-19-78, 500-250,

ISBN 50-44-024519-48

Giriş

"Müqavimət" sözü Qurandan gələn, Quranın ictimai ayə və anlayışları ilə əlaqədar olan fundamental və fitri sözlərdəndir. Lüğət və təfsirlərə əsasən, onu tövhid, ədalət və nəhayət, İslam məfhumları ilə bərabər bilmək olar. Bu önəmli məsələ bəzən yetərsiz qənaətlərə görə ifrat və təfritə səbəb olmuş, daha çox, müqavimət üsullarından biri olan qarşıdurma, müharibə və döyüş kimi başa düşülmüşdür.

Quranda müqavimət məfhumu tövhid, ədalət və fitrət üzərində dayanır, insanın taleyinə Allah hakimiyyəti prinsipinin həyata keçməsi, dövlət

qurulması, ədalətin bərqərar edilməsi, yerin abadlaşdırılması və Allahdan qeyrisinin rəhbərliyinin qəbul edilməməsi üzərində təkid göstərir. Allah-taala Qurani-kərimin dəyərlı ayələrində İslam cəmiyyətinə tapşırıb ki, kömək istəyən möminlərə kömək etsinlər.

Qurani-kərim İslam ardıcılıarının bir xüsusiyyətinin müsəlmanlara qarşı dostluq və mehribanlıqdan, kafirlərə qarşı isə düşmənlik və mübarizədən ibarət olduğunu söyləyir:

"Məhəmməd Allahın elçisidir. Onunla birlikdə olanlar kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər".¹

Allah-taala möminlər arasında münasibətləri bəyan edəndən sonra onlara buyurur:

"Əgər din yolunda sizdən kömək istəsələr, kömək göstərmək sizə vacibdir".²

Nurlu ayədən də göründüyü kimi, kömək istəyən möminlərə kömək etmək iman cəmiyyətinin borcudur.

Maraqlıdır ki, Allah-taala başqa bir yerdə hətta məzlumların kömək istəməsinə toxunmadan İslam cəmiyyətinin onlara kömək

---

¹ Fəth, 29.

² Ənfal, 72.

etməyə və düşmənlərinə qarşı vuruşmağa borclu olduğunu bildirir:

"Sizə nə olub ki, Allah yolunda, "Ey Rəbbimiz, bizi əhalisi zalım olan bu şəhərdən çıxart, bizə Öz tərəfindən başçı göndər, bizə Öz tərəfindən yardımçı yolla!" – deyən aciz kişilər, qadınlar və uşaqlar uğrunda vuruşmursunuz?!"¹

Bu baxımdan, müqaviməti insanın ictimai həyatında nəfslə mübarizədən tutmuş silahlı döyüşə qədər müxtəlif üsulları olan fitri bir hal adlandırmaq olar. Bunu da qeyd etmək lazımdır ki, Quran müqaviməti yalnız düşmənin İslam torpaqlarına hücumuyla şərtləndirməyib, böhtan, məsxərə, təxribat və şayiələr önündə dirəniş göstərməyi də tövsiyə etmişdir. İnşallah, müxtəlif fəsillərdə bu məsələlərə toxunulacaqdır.

---

¹ Nisa, 90.

Birinci fəsil

Müqavimət anlayışı ayə və hədislərdə

"Müqavimət" sözü "qövm" kökündəndir, dayanmaq,¹ israr etmək,² dirəniş göstərmək,³ səbirli və dözümlü olmaq,⁴ mütədillik,⁵ sabitlik və davamlılıq⁶ mənalarında işlənmişdir. Oturmaq və əlini əlinin üstünə qoymaq

---

¹ Tac əl-ərus, c. 17, s. 592; əl-Qamus əl-mühit, c. 2, s. 1517.

² Fərhənge-farsi, c. 1, s. 255.

³ Tac əl-ərus, c. 17, s. 592; əl-Qamus əl-mühit, c. 2, s. 1517.

⁴ Yənə orada.

⁵ Tac əl-Ərus, c. 17, s. 592; əl-Sihah, c. 5, s. 2017.

⁶ Əl-Nihayə, c. 4, s. 125.

mənasında işlənmiş "qüud" sözünün antonimi kimi işləndiyinə görə onun əsas mənası əməli ayaqda saxlamaq və aktuala çevirməkdir.¹

Bir termin kimi, müqavimət və dirənişin mənası belədir: "Reallıqları görməyə qoymayan, həyat yolunu davam etdirməyi axsadan həyat problemləri qarşısında dözümlülük".² Bu baxımdan, "müqavimət" sözü dində möhkəmlik, habelə sapqınlıq qarşısında haqq yolunu qorumaq üçün termindir.³

Bəzi ariflər və əxlaq alimləri müqaviməti Allaha doğru hərəkət mərhələlərindən biri kimi qeyd etmişlər.⁴

Deyildi ki, "müqavimət" sözü leksikologiya və terminologiyada ayağa qalxmaq, möhkəm qalmaq deməkdir. Bu söz ərəb qrammatikasının "müfaələ" vəznində olub kiminləsə birlikdə qalxmaq, birlikdə ayağa durmaq, kiməsə qarşı çıxmaq, habelə dirəniş və möhkəm dayanmaq mənalərini ifadə edir.

"Müqavimət" sözünün leksik mənasından anlaşılır ki, bu, heç də yalnız döyüş qarşılığıdır.

---

¹ Əl-Təhqiq, c. 9, s. 341; əl-Mizan, c. 11, s. 4748.

² Müfrədat-Rağib, c. 1, s. 147.

³ Əl-Təhriir vəl-tənvir, c. 11, s. 282.

⁴ Mənzil əl-sairin, s. 42; Mədaric əl-salikin, c. 2, s. 108.

ilə məhdudlaşmır, balansı və tarazlığı pozan amillər qarşısında hər bir müqavimət və dirənişə aid olur. Digər tərəfdən, geniş yayılmış düşüncədən fərqli olaraq, müqavimət passivlik, təcrid olunmaq və təsirlənmək mənasında deyil, onda dinamiklik, hərəkət və irəliyə doğru addım vardır. Bu baxımdan, diskursiv tərifi görə, müqavimət bir prosesdə xüsusi məna sistemi formalaşdıran anlayışlar məcmusudur.

"Müqavimət" sözü ayağa qalxmaq və ayaqda qalmaq mənasını ifadə edən "qamə" feilindən düzəlmişdir.

Bu söz "müfaələ" vəznində kiminləsə birlikdə qalxmaq, yaxud birlikdə yerdən durmaq, birlikdə qarşı çıxmaq və ya dirəniş göstərməkdir. Ərəb dilinin lüğət kitablarında bu söz üçün dörd istifadə yeri qeyd olunmuşdur:

1. Düşməyə qarşı mübarizə aparmaq;
2. Xəstəlik qarşısında müqavimət göstərmək;
3. Qələbə çalmaq;
4. Ehtiyaca qarşı birlikdə dirəniş göstərmək.¹

Deyilənlərə əsasən, "müqavimət" sözünün əsas mənası tarazlığı pozan amil qarşısında dirənməkdir; istər bu, nəfs istəkləri kimi daxili

---

¹ Fərhəngə-müasirə-ərəbi-farsi, s. 566.

amil olsun, istər xəstəlik və ya işğal kimi xarici amil.

Müqavimət anlayışı Quranda

Quran terminologiyasında dirəniş mənasını ifadə edən “müqavimət” sözü elə bir hala deyilir ki, insan şərait yaratmaq, maneəni aradan qaldırmaq və ya təzyiqlər qarşısında möhkəm dayanmaq kimi işlər görür. "Müqavimət" sözü ərəbcədə dayanmaq və düz dayanmaq deməkdir, onun antonimi oturmaqdır.

Müqavimət və dirəniş heç də hər zaman ayaq üstə dayanmaq demək deyil, insan oturduğu yerdə də öz sözündən, məqsədindən dönməyə bilər. Bu baxımdan, demək olar ki, bir termin kimi müqavimət və dirəniş dedikdə sözün, məqsədin, prinsipin, mövqeyin və bu kimi amillərin üzərində dayanmaq, davam etmək nəzərdə tutulur.

"Müqavimət" Quranda söz və termindən daha dərin bir şeydir, bir mədəniyyətdir. Quran müqavimət mədəniyyətini açıqlayarkən müxtəlif mövzularda, real və əyani təcrübələrdə “istiqaət”, “səbir” və “sabitqədəmlilik” ifadələrindən istifadə edir.

Quranada buyurulan "istişamət" məfhumunda davamlılıq, sabitlik və işi düzgün yerinə yetirmək nəzərdə tutulmuşdur: "Sənə əmr edildiyi kimi, müqavimətli ol"¹ Yəni sənə əmr olunan məsələdə müqavimət göstərməlisən və bu müqavimət işin düzgün görülməsinə əsaslanmalıdır; yəni insan işi qüsurusuz şəkildə görsün, tövhidin haqqını versin.

Bəzi Quran ayələrində müqavimət anlayışı "səbir" sözü ilə ifadə olunmuşdur.

"Səbir etmək və namaz qılmaqla (Allahdan) kömək diləyin".²

Ağır və yorucu işlər qarşısında dözmək və özünü qorumaq mənasında olan "səbir" məsələsi Quranın müqavimət məfhumlarından biridir.

Sözügedən məfhumlardan biri də sabitqədəmlilikdir. Bu termin düşmən qarşısında güclülük və möhkəmlilik mənasında işlənmiş, tarix boyu möminlər arasında dəyişməz bir prinsip kimi qəbul olunmuşdur:

"Addımlarımızı möhkəm elə və bizə kafir qövm üzərində qələbə qazandır".³

---

¹ Hud, 112.

² Bəqərə, 45.

³ Bəqərə, 250.

Allah başqa bir yerdə möminlərə müraciətlə buyurmuşdur:

"Ey iman gətirənlər! Bir dəstə (düşmənlə) üz-üzə gəldikdə möhkəm (sabit) olun və Allahı çox yada salın ki, nicat tapasınız!"¹

Quranda fədakarlıq və müqavimət mədəniyyəti

Fədakarlıq və müqavimət Allah peyğəmbərlərinin öz missiyalarını onsuz yerinə yetirə bilmədikləri ilkin prinsiplərdəndir.

Peyğəmbərlər səhv ənənələr və yanlış ictimai münasibətlər qarşısında dirəniş və müqavimətlə, habelə fədakarlıqla cəmiyyətin islahına çalışmış, çətinlik və problemlərə dair qorxu və vahiməni yaxına buraxmadan ağır ilahi missiyalarını yerinə yetirmişlər. Allah-taala onlar barədə buyurur:

"O peyğəmbərlər ki, Allahın hökmlərini təbliğ edər, Ondən çəkinər və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmazlar. Allah özü haqq-hesab çəkməyə kifayətdir".²

---

¹ Ənfal, 45.

² Əhzab, 39.

Fədakarlıq – möminin əlaməti

Həqiqi möminlərin mühüm xüsusiyyətlərindən biri də fədakarlıqdır.¹ İmam Əli (ə) fədakarlığı insanlar üçün ən yaxşı əxlaqi fəzilət bilmiş,² ən üstün yaxşılıq kimi vurğulamışdır.³

İslam peyğəmbərinin və səhabələrin Məkkədən Mədinəyə mühacirətindən sonra İslam tarixində "ənsar" kimi məşhurlaşan Mədinə əhalisi müsəlman mühacirləri səmimi şəkildə qarşılamaş, canları və malları ilə himayə etmişlər.

Beş ildən sonra, Bəni-Nəzir yəhudiləri müsəlmanlara təslim olanda Peyğəmbər (s) ənsara buyurdu: "Evlərinizi və mallarınızı mühacirlərlə bölşəniz, bu döyüş qənimətlərində onlara şərik ola bilərsiniz; ev və mallarınızın özünüzə qalmasını istəyirsinizsə, bu qənimətlərdən sizə heç bir şey çatmayacaq". Ənsar, yəni mədinəli müsəlmanlar isə belə cavab verdilər: "Həm evlərimizi və mallarımızı onlarla bölürük, həm də döyüş qənimətlərini istəmirik.

---

¹ Quran və İslam ədəbiyyatında işlənmiş "isar" sözü lüğətdə nə isə vermək və digərini özündən önə keçirmək kimi izah olunmuşdur.

² Üyun əl-hikəm vəl-məvaiz, s. 237, h. 4510.

³ Yənə orada, s. 33, h. 593.

Biz mühacirləri özümüzdən önə keçiririk".¹ Ənsarın bu fədakarlığına görə Həşr surəsinin 9-cu ayəsi nazil oldu:

"Özləri ehtiyac içində olsalar belə, onları özlərindən üstün tutarlar. Nəfsinin xəsisliyindən qorunub saxlanan kimsələr – məhz onlar xilas olanlardır".²

Bu dəyərli ayədə ənsar müsəlmanları fədakarlıqlarına və özləri ehtiyacı ola-ola mühacirləri önə keçirdiklərinə görə həqiqi mömin nümunəsi kimi qiymətləndirilmişlər. İmam Sadiq (ə) bu dəyərli ayəni izah edərkən möminlərin xüsusiyyətlərinə toxunmuş, fədakarlığı Allahın vəsf etdiyi mömin əlamətlərindən saymışdır.³

Haqq yolunda sabit qalana ilahi vəd

Allah-taala tövhid üzərində sabit qalan təkallahçıları cənnətlə müjdələyib deyir ki, qiyamət günü haqq yolunda müqavimət göstərənler onun nemətlərindən bəhrələnəcəklər:

---

¹ Məcmə əl-bəyan, c. 9, s. 261.

² Həşr, 9.

³ Bihar əl-ənvar, c. 67, s. 351.

"Şübhəsiz: "Rəbbimiz Allahdır!" – deyən, sonra da möhkəm dayanan kəslərə mələklər nazil olub (deyəcəklər): "Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə vəd olunan cənnətlə sevinin".¹

Allah-taalanın dirənişi tövhidin yanında qeyd etməsi haqq yolunda müqavimət göstərməyin nə qədər dəyərli olduğunu göstərir.²

Tövhidən və Allahdan dəm vuran, amma əməl zamanı gələndə möhkəm dayana, müqavimət göstərə bilməyən insanlar çoxdur. Əsl iman isə insanın nəfs istəklərindən ibarət fırtına qarşısında qaldığı, yaxud şəxsi maraqlarının təhlükəyə düşdüyü zaman nəfsini tapdayıb ilahi sınaqdan başıuca çıxmaqdır.

İmam Əli (ə) Nəhcül-bəlağədəki xütbələrinin birində Quranın əzəmətini açıqlayandan və dində bidətçilikdən çəkindirəndən sonra yuxarıdakı ayənin izahı olaraq belə nəsihət verir:

"Bizim rəbbimiz Allahdır" demisinizsə, bu sözün arxasında möhkəm dayanın, kitabının göstərişlərini yerinə yetirin, əmr etdiyi və layiqli pərəstişi sayılan yolda müqavimət göstərin,

---

¹ Fussilət, 30.

² Müfrədat-Rağib, c. 1, s. 147; Sihah əl-lüğə, c. 5, s. 2017.

əmrilərindən boyun qaçırmayın, dininə yenilik gətirməyin və heç zaman Ona qarşı çıxmayın".¹

Əziz İslam Peyğəmbərindən (s) nəql olunmuş başqa bir hədisə əsasən, o həzrət bu ayəni oxuyandan sonra buyurmuşdur:

"Bəziləri bu sözü söyləyib sonra kafir oldular. Bunu deyən, ölənə qədər də arxasında dayanan şəxs isə müqavimət göstərmiş şəxsdir".²

Haqq yolunda müqavimət və möhkəmliyin dəyəri barədə bunu demək kifayətdir ki, sözügedən ayədəki ilahi müjdəyə əsasən, mələklər insana nazil olub bütünlüklə lütf və mərhəmətdən ibarət olan ilahi mesajı gətirərlər.³

Dözümlülük və müqavimət – qələbə amili

İslam Peyğəmbərinin (s) imanlı səhabələri ilə birlikdə Məkkə müşriklərinə və ya İslamın digər qatı düşmənlərinə qarşı apardığı döyüşlər dözümlülük, fədakarlıq və müqavimət haqda bariz nümunələri nümayiş etdirir. Ühd

---

¹ Nəhcül-bəlağə, xütbə 176; Nümunə təfsiri, c. 20, Fussilət surəsinin 30-cu ayəsinin təfsiri.

² Məcmə əl-bəyan, c. 9, Fussilət surəsinin 30-cu ayəsinin təfsiri.

³ Bax: Fussilət, 30.

döyüşünün sonunda Əbu Süfyanın qalib gəldiyini düşünən təkəbbürlü qoşun sürətlə Məkkəyə yola düşdü, amma çox keçmədən yenə Mədinəyə qayıdıb müsəlmanların işini bitirmək qərarına gəldi.

Bu xəbər Peyğəmbərə (s) çatdı. O, cəld tədbir düşünüb əmr etdi ki, Ühüd döyüşündə iştirak edənlərin hamısı, hətta yaralılar da döyüşə hazırlaşsınlar. Bu əmr o həzrətin doğruçu ardıcilları tərəfindən icra olundu, hətta yaralılar da komandirlərinin əmrinə tabe olub döyüşə hazırlaşdılar.

Xəbər Qüreyş qoşununa çatdı, müsəlmanların vəsfəgəlməz müqavimət və fədakarlığı Məkkə müşriklərini qorxutdu və onlar Mədinəyə qayıtmaq fikrindən daşındılar.

Qurani-kərim bu tarixi hadisədə Peyğəmbər səhabələrinin müqavimət və dirənişinə işarə vurmuş, onları aşağıdakı şəkildə mədh etmişdir:

"Yaralandıqdan sonra Allahın və Peyğəmbərin dəvətini qəbul etmiş (hələ Ühüd döyüşünün yaraları sağalmamış döyüş yerinə doğru hərəkət etmiş) şəxslərdən yaxşı işlər görüb pis işlərdən çəkinənləri böyük bir mükafat gözləyir! O kəslər ki, camaat onlara: "Camaat (Əbu Süfyan və

tərəfdarları) sizə qarşı (qüvvə) toplamışdır, onlardan qorxun!" - dedikdə, (bu söz) onların imanını daha da artırdı və onlar: "Allah bizə bəs edər. O nə gözəl vəkildir!" – deyə cavab verdilər. Sonra da Allahın neməti və lütfü sayəsində özlərinə heç bir əziyyət toxunmadan geri döndülər və Allahın razılığını qazanmış oldular. Həqiqətən, Allah böyük mərhəmət sahibidir".¹

Döyüşə hazırlaşan bəzi yaralıların vəziyyəti o qədər ağır idi ki, hətta özləri yeriyə bilmirdilər. Buna baxmayaraq, Peyğəmbərin (s) əmrindən çıxmayıb çətinliklə olsa da, digər müsəlmanların köməyi ilə döyüş yerinə getdilər.²

İnsanın öz məqsədinə inamı olsa, nə qədər problemlə üzləşsə də, nəinki qorxunu yaxın buraxmaz, hətta gücü və müqaviməti də artar, müqəddəs məqsədinə çatmaqdan ötrü fədakarcasına çalışar.

Allah-taala Peyğəmbərindən möminləri düşmənlərlə döyüşə həvəsləndirməsini istəyəndən sonra buyurur:

"Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə həvəsləndir. İçərinizdə iyirmi səbirli kişi olsa, iki

---

¹ Ali-İmran, 172-174.

² Nümunə təfsiri, c. 3, Ali-İmran surəsinin 172-ci ayəsinin təfsiri.

yüz kafirə, yüz səbirli kişi olsa, min kafirə qalib gələr. Çünki onlar anlamayan bir tayfadır".¹

Əllamə Təbatəbai bu dəyərli ayə barədə buyurur:

"Çünki möminlərin hər bir addımı Allaha imandan irəli gəlir. Allaha iman isə hər bir qüvvədən üstün olan və qarşısında heç nəyin müqavimət göstərə bilməyəcəyi bir qüvvədir... Belə bir insan əmindir ki, öldürülsə də, öldürsə də qələbə onunladır; çünki hər iki halda mükafatı cənnətdir və o, kafirlərin son hesab etdiyi ölümü gözləmir".²

İslam İranının məcbur olduğu müharibədə də döyüşçülərin qələbə səbəbindən biri dözümlülükləri, müqavimətləri, istənilən halda qələbəyə nail olacaqlarına dair qəti prinsipə inamları idi. Onlar məhz buna görə ağır sıxıntılar içərisində, silah və texnika çatışmazlığına baxmayaraq, İslam Respublikasının düşmənlərini, supergüclər tərəfindən dişinə qədər silahlanmış bir ordunu diz çökürdülər.

---

¹ Ənfal, 65.

² Əl-Mizan, c. 9, Həşr surəsinin 9-cu ayəsinin təfsiri.

Müqavimətin digər mənaları

Müqavimət insanın ətrafında baş verən hadisə və cərəyanlar qarşısında xüsusi məna kəsb edir.

Qeyd olunduğu kimi, Quran baxımından, müqavimət insanın Allahın istədiyini etməsi, davam etdirməsidir. Bu, müxtəlif şəraitlərdə Allahın razılığı əsasında baş tutur.

Bəlalər qarşısında müqavimət göstərmək səbirli olmaq deməkdir; yəni insan yıxılmasın, problemlər həyatı davam etdirmək üçün onun hərəkəti qarşısına sədd çəkməsin. İlahi göstərişlər üçün müqavimət başqa növ müqavimətdir; insan bu yolda da yorulmamalı, Allahın, insanların və nəfsin haqqını verməlidir.

Günahlar önündə müqavimət də başqa bir növdür; insan günaha şirnikləşdiricilər qarşısında möhkəm və dözümlü olmalı, müqavimət göstərməlidir.

İmam Sadiq (ə) Ali-İmran surəsinin 200-cü ayəsinin təfsirində buyurur:

"Allahın itaətində dözümlü olun, özünüzi günahdan çəkinməyə vadar edin. Çünki dünya (və onun ləzzəti) bir saatdan artıq deyil".¹

---

¹ Kafi, c. 2, s. 459, h. 21.

Bu tövsiyə günah ləzzətinin itaətdən çıxmanın ləzzətindən çox, günah qarşısında dözümlü olub ondan çəkinmənin də itaətə dözməkdən çətin olduğuna görədir. Buna görə itaət qarşısında "dözümlü olun", günah qarşısında isə "özünüzü çəkinməyə vadar edin" ifadələrindən istifadə olunmuşdur.

Müasir dünyada müzakirə olunan siyasi müqavimət məsələsi azadlıqsevər ölkələr tərəfindən hegemon güclərə qarşı istifadə olunur, bunda zalımların yersiz istəklərinə qarşı müqavimət və dirəniş nəzərdə tutulur. İnsan öz imkanlarına arxalanmalıdır, çünki hegemon dövlətlərə əl açmaq ölkələri rəzil duruma salır.

Müqavimət hansı növdən olsa, bir azadlıqsevər müsəlmanın həyatında dərin mənaya və xüsusi yerə malikdir. Bu mövqeyə diqqət yetirsək, bəlalar, günahlar və İslam əsasları ilə ziddiyyət təşkil edən hər bir şey qarşısında müqavimətli və möhkəm olarıq. Bu dərin mənə və zəngin söz təkcə bir söz deyil, müsəlman insanın həyatı qədər geniş mənaya malikdir, xüsusən də zülm və hegemonluğun bütün dünyanı bürüdüüyü bir zamanda sayıq olmasaq, müsəlmanlıq təməllərimiz talanar.

Müqavimət mədəniyyəti

Müqavimət mədəniyyəti nədir? İllərdir müqavimət məzmunlu söz və terminlərlə yaşayan, "müqavimət mədəniyyəti" adlı bir mədəniyyətdən danışmağa qadir olan bir cəmiyyət kimi, bizim cəmiyyətimiz bu sözdən nə başa düşür?

Lüğətlər "müqavimət"i "dirəniş" kimi tərcümə edir, amma bu sətirlərdə nəzərdə tutulan leksik mənadan daha dərinidir, "müqavimət mədəniyyəti" termininin ruhudur, onun tarixi, mədəni, siyasi və ictimai cəhətidir. Yəni bu söz belə kontekstlərdə necə tərif olunur? Bu baxımdan, bu söz barədə belə demək olar: İran tarixi iranlıların "özlərini" və "öz kimliklərini" "qeyriləri" qarşısında qorumaq üçün göstərdikləri müxtəlif fəaliyyətlərlə zəngindir.

"Özü" və "qeyrisi" cəbhələri müqavimət sözünün qeyd olunan sahələrlə sintezindən əmələ gəlib bu sözə dair daha aydın tərif təqdim edir. Odur ki, yuxarıdakı qısa cümlənin izahı belə olar: Qacarlar dövründə din aliminin fətvası ilə qəlyanları qırıb iqtisadi, siyasi, ictimai və dini sahələrdə ümumxalq hərəkəti yaratmış insanlar

kimliklərinin əsas cəhətlərindən olan amili qorumaq üçün "özü" və "qeyrisi" çərçivəsində olub, həmin amilə malik olmaq üçün müqaviməti qaçılmaz hesab ediblər.

Bu aspektdən demək olar ki, müqavimət tarixin müxtəlif dövrlərində cəmiyyətimizdə mövcud olmuş, zərurət yarandıqda siyasi, mədəni, ictimai, iqtisadi və hətta hərbi sahələrdə müxtəlif reaksiyalarla real şəkillər almışdır.

Lakin müqavimətin bütün mənası budurmu?

Tarix boyu özünün ictimai kimliyini qorumaq üçün baş tutmuş müxtəlif əməllərə rəğmən, bu səylər xüsusi ədəbiyyatda qeyd olunmamış və özünə xüsusi başlıq seçməmişdir. İslam inqilabının qələbəsi və bu inqilaba qarşı bir cəbhənin formalaşması uzun zaman çərçivəsində, yəni inqilabdan indiyədək sərt və yumşaq, yaxud isti və soyuq formaları olan bir diskursun yaranmasına gətirib çıxardı, İslam inqilabı və onun rəhbərləri xalqımızın ruhuna uyğun terminlər yaradıb onların uzun illər müxtəlif ictimai qatlar arasında mövzu formasına çıxmasına kömək etmişlər.

Müharibənin başlanması bu ədəbiyyatın formalaşmasında xüsusi rol oynadı. Çünki bu,

ölkəmizin tarixində ərazibütövlüyü qorunan, hətta bir qarış torpağın da düşməne verilməməsinin önəmli və həyati bir məsələyə çevrildiyi ilk müharibə idi. Beləliklə, hegemon dünyanın nümayəndəsi olan bir ölkədən ibarət düşməne qarşı "dirəniş" və "müqavimət" sözləri cəmiyyətdə mühüm diskursa çevrildi.

İnqilabın qələbəsinin ilk illərində ölkə daxilində böyük şəxsiyyətlərə və adi insanlara qarşı terror aktları – bu, inqilabla və xalqla birbaşa düşmənlik idi – kimi ağır və ədavətli hadisələr xarici düşməne qarşı müqavimətin daha da önə keçməsi ilə nəticələndi.

Effektiv müqavimət olan və ölkənin tarixində ilk dəfə torpaq itirmədən tamamlanan məcburi müharibədən sonra, doxsanıncı illərdə İnqilab Rəhbərinin leksikonuna yumşaq sahələrdə müqavimətin zəruriliyi üzərində təkid göstərən yeni anlayışlar daxil oldu: mədəni-ideoloji hücum, mədəni qırğın, mədəni NATO.

Bu məfhumların yaranması ilə müqavimət isti müharibədən soyuq müharibəyə keçdi, mədəni-ideoloji irsi düşmən qarşısında müqavimət modeli ilə qorumağın zəruriliyi ortaya çıxdı. 2000-ci illərin sonlarında da düşmənin inqilabın

əvvəlcündən başladığı iqtisadi müharibəyə qarşı "özü" və "qeyrisi" ikiqütblüyü istiqamətində yeni müqavimət iqtisadiyyatı məsələsi meydana çıxdı. Bütün bu məfhumlarda xarici düşmən üzərində təkid göstərilirdi.

Bəs bu, müqavimətin yeganə forması və tərifiirmi?

“Müqavimətin kökləri” sözünün ruhunu anlamaqdan ötrü yaxşı olar ki, bu fundamental sual ortaya qoyulsun: Bir cəmiyyətdə fərdi və ictimai müqavimətin formalaşmasında hansı amillər rol oynayır?

Yaşamaq üçün müqavimət göstərmək Allahın bütün canlılarda yaratdığı duyğudur. Lakin insanlarla digər varlıqlar arasındakı müqaviməti fərqləndirən amil şüurluluqdur. Əslində, tarix boyu insan müqavimətinin əsas cəhəti və onu cəmiyyətdə ümumi ənənəyə çevirən əsas amil ayıqlıq olmuşdur. Ayıqlıq və özünütanıma insanı bəzi prinsipləri qorumağın zəruriliyinə yönləndirir. Onların ən mühüm və köklü olanı özünün insani özünü qorumaqdır. Bu baxımdan, insani həqiqətlə bağlı olan hər bir şey sabit dəyəərə malikdir və müqaviməti həyati məsələyə

çevirir. Özünü tanımayan insanın müqavimətə çox da aidiyyəti yoxdur.

Müqavimətin digər mühüm daxili xüsusiyyəti xatırlamadır. Xatırlama insanın üç məsələ ilə üzləşməsinə səbəb ola bilər: a) Arxada qoyduğu yol; b) Dayandığı yer; c) Əldə etməli olduğu ideal. Bütün bunlar isə bir amilin içində mənasını tapır: insanın həqiqəti və onu tanımaq.

Qeyd etmək lazımdır ki, xatırlamanın xatirə söyləməklə bəlli sərhədləri var. Xatırlama dinamik xatirə söyləmək yolu ilə əldə edilir. Xatirə xatırlamaya səbəb olmasa, vərdişə çevrilib insanın hərəkətinə mane olar. Beləliklə, insan hərəkət üçün müqavimət adlı fərdi və ictimai qayda ilə rastlaşır.

Buraya qədər deyilənlərin hamısı aşağıdakılar üçün bir müqəddimə idi:

Bütün keçən illərdə, bu torpağın tarixinin dərinliklərində müqavimət məsələsində əsas sayılmış və indi də sayılan amil xarici düşmən və onun qarşısında dirənişin zəruriliyi olmuşdur; yəni müqavimət mövzunu real amillə, real və çətin mexanizmlərlə məhdudlaşdırmaq, özünü tanımanın və daxili kapitalla diqqətin zəruriliyinə əhəmiyyətsiz yanaşmaq. Hətta

soyuq müharibə və mədəni hücum kimi məsələlərdə də bu məhdudlaşdırma aydın görünür. Bəzi şəraitlərdə gözlər və duyğular "özü-xarici düşmən" qütblərinə yönəlsə də, sərhədlər daxilində "özü-qeyrisi" qütbləri " xalq-məmur" əsasında formalaşmışdır. Bu acı ikiqütblükdə xalq məmurları qeyrisi hesab edir, məmurlar da xalq!

Bu müqəddimələrə əsasən, sözügedən ikiqütblüyn formalaşması müqavimətə zəmin yaratmalıdır. Çünki müqavimət belə şəraitlərin məhsuludur. Lakin belə olmayıb, çünki biz ayıqlığı və xatırlamanı müqavimətin ən daxili xüsusiyyəti bilməmişik. Xatırlama unutmanın əks tərəfidir. Bəlkə, demək olar ki, bu günlərdə bu xüsusiyyətlər müqavimətdən tamam uzaqlaşılıb. Ötən illərdə müqavimət yalnız xarici aləmlə nisbətdə, xüsusi əməl və əksüləməllərdə tərif olunmuş və müəyyən bir istiqamət tapmışdır. Onun düzgün olduğunu bildirməklə yanaşı, deməliyik ki, tam deyil.

Bu günlərdə xatırlamaya və nəsilərdə ayıqlıq yaratmağa qayıdış çox zəruridir. Onların yox edilmək və unudulmaq qarşısında müqavimət göstərmələri lazımdır, özü də sözdə yox, xalq

cərəyanlarına söykənən sistemli əməllərdə. İslam inqilabının əsas prinsiplərini qoruyan müqavimət mədəniyyəti – onun ən mühümlərindən biri inqilab insanıdır – bu inqilabın rəhbərlərinin düşüncəsindən və xalqın tarixindən irəli gəlmişdir. Ona istinadla inqilabın insani hissələrini himayə etmək olar. İnqilabın dördüncü onilliyində daxili baxışla, milli və inqilabi miqyasda ciddi diskursa çevrilə biləcək amillərə istinadla müqavimət mədəniyyətini yenidən tərif etmək önəmli və zəruri məsələdir.

İkinci fəsil

Müqavimət və onun elementləri rəhbərin sözlərində

Müqavimət və dirəniş ilahi rəhbərlərin dəyərli xüsusiyyətidir, onlar problem və maneələr qarşısında, xüsusən də batil cəbhəyə və tağutlara qarşı mübarizədə öz müqavimətlərini hamıya nümayiş etdirmiş və ilahi yardım vədinə inanaraq qələbəyə nail olmuşlar. İmam Xomeyni və ondan sonra Böyük Rəhbər müasir dünyada müqavimətin real və uğurlu nümunələridir.

İslam İnqilabının Böyük Rəhbəri son otuz ildə müxtəlif dövənlərdə dini və əqli müqavimət

məntiqini gözəl təsvir etmişdir. Onun tövsiyələrinə nəzər saldıqdan sonra bu mühüm məqamla rastlaşırıq: "Müqavimət"dən ibarət açar söz həmişə xüsusi mövqeyə malik olub və malikdir. O, ötən illərdən indiyədək, istər prezident, istərsə də dünya müsəlmanlarının rəhbəri vəzifəsində olarkən müqavimət və müqavimət mədəniyyəti barədə dəyərli tövsiyələr vermişdir.¹

İrənin və dünyanın müxtəlif məsələlərinə dəqiq və kompleks, habelə keçmişə dair tarixi, tədqiqi və ibrətli baxışa əsasən, o, müqaviməti ölkənin müstəqilliyi və inkişafı üçün zəruri amillərdən biri kimi təqdim etmiş, müqavimət mədəniyyətini gücləndirməyi müqavimətin şərtlərindən bilmişdir. O, müqavimət məsələsinin zəruriliyini həqiqi, insani, islami, inqilabi və milli-mədəni kimliyi qorumaqda vacib amil kimi təqdim etmişdir. Lakin yalnız müqavimət göstərməyi irəli sürmür, bunun yanında düşmənin zəif nöqtələrini tapmağı və onlara hücum etməyi də müqavimət məsələsindən hesab edib buyurur:

---

¹ Bax: "Mübəlliglər" jurnalı, say: 211, Davud Müəzzinian.

"Bu xalq heysiyyətini, həqiqi, insani, islami, inqilabi və milli-mədəni kimliyini qorumaqdan ötrü düşmənin hücumu qarşısında mübarizə və müqavimətə, həmçinin onun zəif nöqtələrinə hücum etməyə ehtiyaclıdır".¹

Burada əhəmiyyətli məqam budur ki, müqavimət elementlərini tanımadan müqavimət işi həyata keçə bilməz. Böyük Rəhbər öz çıxışlarında bəzi müvafiq elementlərə toxunmuşdur. Onların bir qismi aşağıdakılardan ibarətdir:

Söz birliyi

Söz birliyi məsələsinə rəhbərin çıxışlarında istər milli, etnik və məzhəbi, istərsə də İslam dünyası və müsəlman xalqların əlaqələri səviyyəsində xüsusi diqqət yetirilmişdir. O, bu barədə buyurur:

"Mənim dövlət məmurlarına, siyasi və dini şəxsiyyətlərə və xalq arasında nüfuzu olan hər kəsə tövsiyəm budur ki, bacardıqları qədər xalqın bu dəyərli birliyi üzərində təkid göstərsinlər; Allaha iman və birlik, din və söz

---

¹ Mədəniyyət xadimləri ilə görüşdə çıxışından, 12.08.92.

birliyi. Bu iki amil ölkələri və xalqları öz ayaqları üstə saxlaya, onlara müqavimət gücü verə bilər".¹

O, məsələnin əhəmiyyəti barədə buyurmuşdur:

"Allah müsəlmanlara buyurur ki, sizin əziyyətə düşməyiniz peyğəmbərə ağır gəlir, o sizdən (sizin iman gətirməyinizdən) ötrü təşnədir, möminlərlə şəfqətli, mərhəmətlidir.² Möminə qarşı mehriban, amma: "kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər".³ Yəni sizinlə düşmənlik edənlərə qarşı sərt olun. Yumşaq torpaq istehkam kimi olmayın ki, düşmən haradan istəsə aranızda girə bilsin. Möhkəm olun, ayaqda olun, amma öz aranızda mehriban olun, adlar sizi bir-birinizdən ayırmasın, coğrafi sərhədlər sizi bir-birinizə düşmən edə və xalqları qarşı-qarşıya qoya bilməsin. Bu, Peyğəmbərin dərslərindəndir. Bu gün, əziz Peyğəmbərin milad günündə ondan dərs almamız yaxşıdır. Bu gün bizdən gözlənilən yalnız Peyğəmbəri tərifləmək, uca tutmaq deyil;

---

¹ Dövlət məmurları və müsəlman ölkələrinin səfirləri ilə görüşdə çıxışından, 09.08.13.

² Tövbə, 128.

³ Fəth, 29.

gərək dərs alağ, onun peyğəmbərliyə seçildiyi məqsədləri həyata keçirək. Qeyd etdim ki, bu gün İslam dünyasının prioriteti birlikdir".¹

O, həmçinin belə qeyd edir:

"Hiyləgər düşmən müsəlmanlar arasında müharibə yaratmaqla onların müqavimət və mübarizə maraqlarını hədəfdən yayındırmaq istəyir".²

Rəhbər daxili müharibələr yaratmaqda məqsədin sionist rejimə və hegemonizmin əlaltılarına təhlükəsiz zona yaratmaqdan ibarət olduğunu bildirir, terrorçu-təkfirçi qruplaşmaları yaratmağı düşmənin bu xəbis siyasətinin tərkib hissəsi sayır, müqavimət marağını məhv etmək məqsədi güddüyünü söyləyir və hamıya müraciət edir:

"Bu, bizim hamımıza xəbərdarlıqdır. Bu gün müsəlmanların birliyi məsələsini milli və beynəlxalq vəzifələrimizin başında qoymalıyıq".³

Onun çıxışlarını araşdırarkən görürük ki, təxminən 1989-cu ildən indiyədək hər zaman vəhdət məsələsi barədə tövsiyələr vermişdir. Bu

---

¹ Dövlət məmurları və 28-ci çağırış "İslam Birliyi" beynəlxalq konfransının qonaqları ilə görüşdə çıxışından, 08.01.15.

² Hacılara müraciətindən, 30.09.14.

³ Yəne orada.

gün də o, ən böyük vəhdət çağırışçılarında biri sayılır. Onun baxışında vəhdət mövzusunun geniş şəkildə təqdim etmək, şübhəsiz, bu kitabın imkanları xaricindədir.

Müqavimət cəbhəsi yaratmaq

Həzrət Ayətullah Xamenei Əlcəzairin Baş naziri ilə görüşdə İslam inqilabının qələbəsindən sonra Əlcəzair, İran, Suriya və başqa bir neçə ölkə ilə yaradılmış Müqavimət cəbhəsini xatırladaraq buyurmuşdu:

"Amerikanın ardıcılı olan bəzi ölkələr o birləşmənin fəaliyyət göstərməsinə mane oldular, amma indi ortaq baxışları olan müsəlman ölkələrindən ibarət belə bir birlik yaratmağa zəmin vardır. Əgər bu birlik yaransa, müsəlman ölkələri İslam dünyasının mühüm məsələlərində təsirli rol oynayacaq, region problemlərinin həlli və terrorçulara qarşı mübarizə üçün əməli addımlar atacaqlar".¹

Böyük Rəhbərin düşüncə sistemində müqavimət diskursunun mühüm elementlərindən biri vahid müqavimət cəbhəsinin

---

¹ Əlcəzairin Baş naziri ilə görüşdə çıxışından, 24.11.15.

yaradılmasıdır. Bu cəbhə İslam dünyasının birliyinin nəticəsi ola bilər. Onun müsəlman xalqların birliyini gücləndirmək, hər bir təfriqədən, cahil firqə və irq qarşıdurmalarından çəkinmək üzərində təkidlərini vahid müqavimət cəbhəsinin yaradılması istiqamətində addım kimi qiymətləndirmək olar.

O, 1997-ci ildə müsəlman dövlət başçılarının səkkizinci iclasında çıxışı zamanı İslam dünyasının əvvəldən indiyədək vəziyyətini təsvir edir, müsəlman dünyasını iman və İslam xüsusiyyətləri hədəf seçilmiş bir dünya kimi təqdim edib bildirir ki, qərblilər özlərinin düçar olduğu pozğunluq, dinə və əxlaqa qarşı biganəlik mədəniyyətini israrla bizim cəmiyyətlərimizə ixrac etmək istəyirlər. O, sonra belə bir xəbərdarlıq verir:

"İslam dünyası bu gün bu düşmən hücumuna, habelə keçmiş nəsillərin yaratdığı daxili amillərə görə fəlakətli durumdadır".¹

O, bu durumdan çıxmağın yolunu İslam dünyasının passivlikdən təşəbbüskarlığa keçməsində görüb:

---

¹ Müsəlman dövlət başçılarının səkkizinci iclasının əvvəlində çıxışından, 09.12.97.

- İslam dünyası təşəbbüsü ələ almalıdır, - deyə buyurur, çıxışının davamında isə əlavə edir: - Hələ vaxtı çatmayıbmı ki, İslam dünyası bu hegemon xislətə cavab versin?! Biz öz münasibətlərimizi qardaşlıq üzərində qursaq, bu qüdrətə sahib olarıq. Amerika İndoneziyadan Şimali Afrikaya qədər bütün müsəlman ölkələrinin vahid cəbhəsi qarşısında nə edə bilər?! Bu gün hegemonizm bu cəbhənin bir olmadığına görə məqsədlərinə çata bilər. Bu sıranı öz xeyrimizə möhkəmlətmək zamanı çatmayıbmı?!¹

Göründüyü kimi, bu gün müsəlman xalqlar fəlakətli durumdadırlar. Daxili qarşıdurmalar, terrorçu-təkfirçi qruplaşmalar, məzhəb ixtilafları, Qərbə satılmış hökumətlər bu fəlakətlərin bir qismidir. Böyük Rəhbər İslam dünyasının bu acınacaqlı durumdan çıxmasını vahid cəbhənin yaradılmasında görür. Əlbəttə, bu cəbhə Allahın lütfü sayəsində yaradılmışdır. Lakin yaxşı olar ki, digər müsəlman dövlətlər və xalqlar da bu cəbhəyə qoşulsunlar, onu dəstəkləsinlər. Onun ifadəsi ilə desək:

---

¹ Yəni orada.

"Əgər bu bir birlik yaransa, müsəlman ölkələri İslam dünyasının mühüm məsələlərində təsirli rol oynayar, region problemlərinin həlli və terrorçulara qarşı mübarizə üçün əməli addımlar ata bilərlər".¹

Müqavimət mədəniyyəti

Müqavimət elementlərindən biri də onun mədəniyyətidir. Müqavimət mədəniyyəti elə bir ağacdır ki, İslam torpağında suvarılsa və inkişaf etsə, bəhrəsi iş, istehsal və digər İslam dəyərləri olar. Əgər bu ağacın suvarılması, qidalandırılması qərrib əllərə düşsə, hedonizmdən, rahatlığa, fəsada aludəlikdən və cəmiyyətin "Onlar heyvan kimidirlər, bəlkə də, daha azğındırlar"² uçurumundan yuvarlanmasından başqa bir nəticəsi olmayacaq.

"Qərb mədəniyyəti təcavüzkar mədəniyyətdir; haraya daxil olursa, kimliyi məhv edir, xalqların kimliyini sıradan çıxarır. Qərb mədəniyyəti zehinləri, düşüncələri materializmə yönəldir, həyatın məqsədi pul və var-dövlət olur, uca

---

¹ Əlcəzairin Baş naziri ilə görüşdə çıxışından, 24.11.15.

² Əraf, 179.

mənəvi amallar sıradan çıxır. Qərb mədəniyyətinin xüsusiyyəti belədir...

Qərb mədəniyyəti, əslində, materialist, ehtirasa və günaha aludə və mənəviyyətə düşmən olan, kimliyi məhv edən həyat tərzindən ibarətdir. Yeni İslam sivilizasiyasına nail olmağın birinci şərti Qərbə təqlidçilikdən çəkinməkdir. Təəssüf ki, biz uzun illər boyu bəzi məsələlərdə təqlidçilik etməyə alışmışıq".¹

O, mədəniyyətin müqavimətə təsiri barədə buyurur:

"Müqavimət deyiləndə hərbi və təhlükəsizlik kimi işlər yada düşür. Bəli, şübhəsiz, bunlar da müqavimətdir, amma daha üstünü mədəni müqavimətdir. Ölkənin mədəni hasarı, mədəni-ideoloji istehkamı zəif olsa, hər şey əldən çıxar. Mən sizə deyirəm ki, bu gün, inqilabdan 37-38 il ötəndən sonra düşmənlərin mədəni hasardan keçmək marağı ilk gündən də çoxdur; nəinki azalmayıb, hətta çoxalıb da. Üsullarını da görürsünüz; virtual məkandakı fəaliyyətlər, müxtəlif təbliğatlar, peyk antenləri və bu kimi məsələlərə maraqları artıb. Bu hərəkətin hədəfi

---

¹ Şimali Xorasan vilayətinin gəncləri ilə görüşdə çıxışından, 14.10.12.

İslam quruluşunun qurulmasının əsas amilidir: dini inanc. Hədəf budur".¹

Göründüyü kimi, Rəhbər mədəni hücumların məqsədini dini inancı məhv etmək hesab edir. Məlumdur ki, müqavimət məsələsinin özü dini dəyərlərdəndir. Dini inanc zəifləsə, onun ardınca müqavimət məfhumu və dəyəri də zəifləyib sıradan çıxar.

Mədəniyyət amili və onun müxtəlif məsələlərə təsiri Böyük Rəhbərin düşüncə sistemində o qədər əhəmiyyətlidir ki, o, 2015-ci ili "Milli əzmkarlıq və cihadi idarəçilikli iqtisadiyyat və mədəniyyət ili" adlandırmışdı. O, öz rəhbərliyinin ilk illərindən dəfələrlə mədəni hücum məsələsini xatırlatmış, cəmiyyəti bu hücumların böyük təhlükələrindən xəbərdar etmişdir. Buna görə də ruhanilərin üzərinə ağır missiya düşmüşdür. Bu missiya müqavimət mədəniyyəti və mədəni hücum sahəsində cəmiyyəti və xalqı oyatmaqda rəhbərin uca səsi olmaqdan ibarətdir. Düşmənsə müqavimət ənənəsini sıradan çıxarmaq üçün əvvəlcə yerli və dini mədəniyyəti məhv etməyə çalışır.

---

¹ Tehran vilayətinin məscid imamları ilə görüşdə çıxışından, 21.08.16.

"İran və İslam mədəniyyəti xalqı müqavimətə vadar edə bildiyinə görə bu mədəniyyəti dəyişdirdilər".¹

Məscidlər

Müqavimət elementlərindən biri də məsciddir. Böyük Rəhbər bu barədə buyurur: "Məscid müqavimətin özəyidir".² Məscid yalnız müqavimət məsələsində deyil, İslam sivilizasiyasında da xüsusi rola malikdir. İslam mədəniyyəti tarixindən bilirik ki, məscid əsas ibadət mərkəzi olmasından əlavə, siyasi, ictimai, mədəni və elmi mərkəz də olmuş, ibadət onun fəaliyyətinin hamısını deyil, bir hissəsini təşkil etmişdir.

Böyük Rəhbər məscidin əsl rolu barədə buyurur:

"Məscid din, ibadət və elm mərkəzi kimi İslam cəmiyyətlərində böyük və səmərəli hərəkətlərin mənşəyi ola bilər. Məscid yalnız namaz üçün deyil, orada müxtəlif ibadətlər edilir. Bu

---

¹ Hərbi Hava Qüvvələrinin zabitləri ilə görüşdə çıxışından, 08.02.16.

² Tehran vilayətinin məscid imamı ilə görüşdə çıxışından, 21.08.16.

ibadətlərdən biri təfəkkürdür: "Birsaatlıq təfəkkür birillik ibadətdən üstündür".¹ Bəzi hədislərdə isə qırx ilin,² hətta yetmiş ilin³ ibadətindən üstün tutulmuşdur. Əlbəttə, burada söhbət düzgün təfəkkürdən gedir. Məscid adamları hədisdə tövsiyə olunmuş bu təfəkkürü din aliminin və fəqihin sözlərini dinləməklə əldə edirlər. Bu baxımdan, məscid həm məktəbdir, həm universitetdir, həm düşüncə mərkəzidir, həm mənəviyyat ocağıdır, həm də ixlas yeri, bəndənin Allaha birləşdiyi məkandır; yerlə göyün əlaqə nöqtəsidir".⁴

Böyük Rəhbər xalqın və gənclərin məscidlərə üz tutmasını və din alimlərinin məscidləri təlim, tərbiyə və maarifləndirmə mərkəzinə çevirməsini İslam inqilabının qələbə səbəblərindən biri hesab edir,⁵ belə bir məscid barədə buyurur:

"Məscid müqavimət özəyidir. Lakin müqavimətin növləri var: mədəni müqavimət,

---

¹ Təfsir-Əyyaşi, c. 2, s. 208.

² Təfsir-Safi, c. 2, s. 397.

³ Misbah əl-şəriə, s. 423.

⁴ Qum əhalisi ilə görüşdə çıxışından, 08.01.97.

⁵ Yənə orada.

siyasi müqavimət, lazım olduqda təhlükəsizlik və hərbi müqaviməti".¹

Hegemonizmə qarşı mübarizə

Müqavimət məsələsi ilə bağlı elementlərdən biri də hegemonizmə qarşı mübarizədir. Bu məsələ Böyük Rəhbərin tövsiyələrində önəmli yer tutur. Hegemonizmə qarşı mübarizə məfhumları və bu elementin göstəriciləri haqqda bir neçə məsələyə aydınlıq gətirəcəyik:

Hegemoniyanın mənası

Birinci sual budur ki, hegemoniya nədir? Böyük Rəhbər bu sözün mənası barədə buyurur:

"Hegemoniya Quran ifadəsidir. Quranda "istikbar", yəni hegemoniya sözü işlənmişdir: hegemon adam, hegemon dövlət, hegemon qrup; yəni digər insan və xalqların işlərinə müdaxilə edən, öz maraqlarından ötrü onların bütün işlərinə qarışan insan və ya dövlət. Onlar özlərini azad bilir, xalqları nəyəsə məcbur etmək haqqına

---

¹ Şagird və tələbələrlə görüşdə çıxışından, 21.08.16.

sahib hesab edirlər. Heç kəsə də hesabat vermirlər. "İstikbar" sözünün mənası budur".¹

Hegemonizmə qarşı mübarizənin mənası

İkinci sual budur ki, hegemonizmə qarşı mübarizə nədir? Böyük Rəhbər bu barədə buyurur:

"Bu zalım cəbhənin əks tərəfi hegemonizmə qarşı mübarizə aparan qrupdur. Hegemonizmə qarşı mübarizə nə deməkdir? Yəni birinci növbədə onun diktələrinə tabe olmamaq. Hegemonizmə qarşı mübarizə mürəkkəb və dolaşlıq bir məsələ deyil; yəni bir xalq hegemon gücün, insanın və ya dövlətin müdaxiləsinə boyun əymir. Hegemonizmə qarşı mübarizənin mənası budur".²

O, həmçinin buyurur:

"Hegemonizmə qarşı mübarizə təzyiqlər qarşısında təslim olmamaqdır. Biz bu sahədə də müqavimət göstərdik. Bu, çətin idi, amma İslam

---

¹ Şagird və tələbələrlə görüşdə çıxışından, 03.11.14.

² Yəne orada.

Respublikası bu çətin işi uğurla həyata keçirə bildi".¹

Hegemonizmə qarşı mübarizənin mənşəyi

Üçüncü sual bu məfhumun mənşəyi barədədir. Əlbəttə, möhtərəm oxucuya aydındır ki, bu amil aydın İslam dininin təlimlərindən irəli gəlir. Böyük Rəhbər hegemonizmə qarşı mübarizənin dini kökləri üzərində təkidlə buyurur:

"Xalqımızın hegemonizmə qarşı mübarizəsinin dini kökü də var. Hegemonizm və hegemon, habelə onun antonimi olan "müstəzəf" (aciz edilmiş) sözləri Quranda işlənmişdir".²

Hegemonizmə qarşı mübarizə İslam şəriətindən və məsumların davranışından irəli gəldiyinə görə bu mühüm məsələ vacib əməl və ibadət sayılır, İslam cəmiyyətində onu günbəgün gücləndirməyə çalışmaq lazımdır. Necə ki, Böyük İnkilab Rəhbəri buyurur:

---

¹ Tehranın cümə namazı xütbələrindən, 04.02.11.

² Şagird və tələbələrlə görüşdə çıxışından, 03.11.99.

"Hegemonizmə qarşı mübarizə həm mümkündür, həm perspektivlidir, həm də bu gün xalqımız üçün vacib əməl sayılır".¹

Hegemonizmin davranış xüsusiyyətləri

Dördüncü sual hegemonizmin davranış xüsusiyyətləri barədədir. Aşağıda Rəhbərin çıxışlarına əsasən bu xüsusiyyətlərin bir neçəsinə toxunacağıq:

a) Özünü üstün görmək

"Hegemon mərkəzləri – bir ölkənin, bir beynəlxalq sistemin, yaxud ölkələr birliyinin başında duranlar öz sistemlərini digər insanlardan, birliklərdən üstün tutanda, özlərini mərkəz, digərlərini isə ikinci dərəcəli biləndə qlobal münasibətlərdə yanlış və təhlükəli bir qayda meydana çıxır".²

b) Digər xalqların işlərinə qarışmaq

"(Hegemonizm) özünü digər insanların və xalqların işlərinə qarışmağa haqlı bilir. O, özünün dəyər hesab etdiyinə bütün dünyanın təslim olmasını, qəbul etməsini, boyun əyməsini

---

¹ Şagird və tələbələrlə görüşdə çıxışından, 30.10.96.

² Bəsic komandirləri ilə görüşdə çıxışından, 20.11.13.

istəyir. Digərləri onun dəyər saydığını qəbul etməyəndə isə onların işlərinə müdaxilə edir, güc tətbiq edir, təzyiq göstərir... Özlərini dünyanın ağası hesab edirlər".¹

c) Haqqı qəbul etməmək

"(Hegemon dövlətlər) nə haqq sözü qəbul edirlər, nə də xalqların haqqını. Onlar mütləq şəkildə haqdan boyun qaçırırlar. Beynəlxalq məsələlərdə çox baş verir ki, bir haqq söz deyilir, Amerika isə müəyyən bir səbəbə görə qəbul etmir. Müxtəlif üsullarla sözü rədd edir, haqqa tabe olurlar. Bunun bir nümunəsi bizim bugünkü məsələlərimiz, nüvə fəaliyyətləri, nüvə sənayesinə aid mübahisələrdir. Ortada bir haqq söz var. Əgər insan haqq əhli olsa, məntiq və dəlil adamı olsa, məntiqi əsaslandırmaya təslim olar, hegemonizm isə tabe olmur; haqlı sözü eşidir, amma haqqa boyun əymir. Onun xüsusiyyətlərindən biri budur".²

ç) Xalqlara qarşı cinayət haqqı

"Müstəmləkə və hegemonizmin digər göstəricilərindən biri budur ki, digər xalqlara, cəmiyyətlərə qarşı cinayəti normal sayır, ona

---

¹ Yenə orada.

² Yenə orada.

əhəmiyyət vermirlər. Yeni çağda hegemonizmin böyük problemlərindən biri budur.

Yeni çağ elmin inkişaf etdiyi, təhlükəli silahların mövcud olduğu dönmədir. Bu silahlar hegemon qüvvələrin əlinə çatandan bəri dünya xalqlarının bəlasına çevrilib. Onlarla birlikdə hərəkət etməyən, onlara təslim və tabe olmayan heç bir insana dəyər tanımırlar. Bunun nümunələri nə qədər istəsəniz, var. Bir nümunəsi onların Amerika yerliləri ilə rəftarıdır... Eynilə bu rəftar Avstraliyada ingilislər tərəfindən edilmişdir. İngilislər orada yerli əhalini heyvan kimi, kenquru kimi əyləncə məqsədilə ovlayırdılar".¹

d) Hiyləgərlik və münafiq davranış

"Hegemonizmin bir xüsusiyyəti də hiyləgərlik və münafiq rəftardır. Buna diqqət yetirin. Qeyd olunan bu cinayətlərin hamısını öz təbliğatları ilə ört-basdır etməyə, cinayəti xidmət kimi göstərməyə çalışırlar. Xalqları istismar etməyə çalışan bu hegemon sistem bütün həyatında bu üsuldən geniş istifadə edir, cinayətə xidmət donu geydirir".²

---

¹ Yenə orada.

² Yenə orada.

Hegemonizmə qarşı mübarizənin elementləri

Beşinci sual hegemonizmə qarşı mübarizənin elementləri barədədir. Bu mübarizə hansı xüsusiyyətlər üzərində qurulub? Böyük Rəhbərin bu günədək etdiyi çıxışlarına qısa nəzərlə hegemonizmə qarşı mübarizə üçün aşağıdakı elementləri saymaq olar:

a) Mədəniyyət

"Hegemonizmin istismarından uzaq durmaq, hegemonizmə qarşı mübarizə aparmaq, müstəqillik və öz taleyini təyin etmək istəyi xalqın ruhunun dərinliklərinə işləmişdir. Onlar da buna görə narahatdırlar. Onlar sakit bir quzu kimi yerində oturan xalq istəyirlər. Nəticədə müəyyən bir siyasi rejim qursunlar, yaxud sərhədlərin o tayından diktə etsinlər, bu xalq da heç bir müqavimət göstərmədən tabe olsun".¹

"...Allaha şükür olsun ki, bu gün xalqımız hegemonizmə qarşı bu mübarizə ruhuna görə başıucadır. Hegemonizmə qarşı mübarizə heç bir xalqın təcrid olunmasına səbəb olmur".²

---

¹ Şagird və tələbələrlə görüşdə çıxışından, 05.11.97.

² İmam Rzanın (ə) müqəddəs məqbərəsinin ziyarətçiləri ilə görüşdə çıxışından, 21.03.98.

b) Qüdrət və toxunulmazlıq

"Hegemon düşmən önündən geri çəkilmək olmaz. Əksinə, İslam quruluşu qüdrət və toxunulmazlığın elə bir səviyyəsinə çatmalıdır ki, düşmənlər heç nə bacarmadıqlarını qəbul etsinlər".¹

"Biz elə bir xalq olmaq istəyirik ki, dünya gücləri bizə hakim ola bilməsinlər".²

c) Təslim olmamaq

"Hegemonizmə qarşı mübarizə təzyiqlər qarşısında təslim olmamaqdır".³

"Düşüncələrini İslam təlimlərindən almamış şəxslər hegemon güclərlə problemin ağır nəticələrindən danışır və bunu məntiqə zidd hesab edirlər".⁴

Xalqa və İslam quruluşuna təslim nüsxəsi yazırlar. Onlar deyirlər ki, düşmən bizə problem yaratmasın deyə təslim olmalıyıq, ancaq bilmək istəmirlər, ya da:

"Bilmirlər ki, təslim olmağın nəticəsi müqavimət göstərməyin nəticəsindən qat-qat

---

¹ Xibrəqan Məclisinin üzvləri ilə görüşdə çıxışından, 28.08.08.

² Mazandaran əhalisi ilə görüşdə çıxışından, 26.02.10.

³ Tehranın cümə namazı xütbələrindən, 04.02.11.

⁴ İmam Xomeyninin vəfatının 28-ci ildönümü mərasimində çıxışından, 04.06.17.

ağırdır. Bəli, dirəniş göstərməyin nəticəsi ola bilər, amma xalqlar üçün o nəticələrdən yüzlərlə dəfə artıq dəyərli olan böyük nailiyyətləri də var. Xəbis və inadkar düşmənin qarşısında təslim olmağın isə tapdanmaqdan, xar olmaqdan, kimliyini itirməkdən başqa bir nəticəsi yoxdur".¹

ç) Zülmə boyun əyməmək

"İstismarçı sistem dünyanın zalım və məzluma bölündüyü sistemdir. İnqilab məntiqi isə İslam məntiqidir: "Nə zülm edərsiniz, nə də zülm olunarsınız".² Nə zülm etməli, nə də sizə zülm olunmasına imkan verməlisiniz".³

"Düşmənin hiylə və planlarına qarşı uğurlu olmaq üçün məntiqli davranışa böyük ehtiyac var. Əlbəttə, aqlın ilk işi təcrübələrdən istifadədir".⁴

Düzgün qərara və münasib addıma nail olmaqdan ötrü keçmiş təcrübələrimizə müraciət etməliyik. Çünki:

"Əgər təcrübələrdən dərs almasaq, mütləq zərər çəkəcəyik. Gərək təcrübələri gözlərimiz

---

¹ İmam Hüseyin (ə) universitetinin məzunları ilə görüşdə çıxışından, 30.06.18.

² Bəqərə, 279.

³ Korpus komandirləri ilə görüşdə çıxışından, 17.09.13.

⁴ Mühəribə veteranları və şəhid ailələri ilə görüşdə çıxışından, 04.07.16.

önündə saxlayaq, nəzərə alaq və onlardan dərs götürək".¹

Müqavimət və sazişdən ibarət iki düşüncə əməl meydanında imtahanlarını vermişlər. Təcrübə göstərib ki, haqq yolunda müqavimət göstərmək, lazım olanlara əməl etmək şərti ilə, heç şübhəsiz, qələbə ilə nəticələnəcəkdir:

"Quran buyurur ki, səbir edib təqvalı olsanız, onların hiyləsi sizə heç bir zərər yetirməz!"² Bu, bir qanundur, yaranış qanunu. Dözümlülük və təqva həmin inadkar düşmənin, çirkin kin və ədavət timsalının, bütün imkanlarına rəğmən, sizin qarşınızda heç bir qələt edə bilməməsinə səbəb olar: "Onların hiyləsi sizə heç bir zərər yetirməz!" Lakin hansı şərtlə? Dözümlülük və təqva şərti ilə".³

d) Əsl İslam

"İslam hegemonizmin tamahkarlıqları qarşısında böyük maneədir. İslam harada olsa, hegemon qüvvələrin orada talançılıq etmələrinə,

---

¹ Dövlət məmurları ilə görüşdə çıxışından, 23.05.18.

² Ali-İmran, 120.

³ İmam Hüseyin (ə) universitetinin məzunları ilə görüşdə çıxışından, 30.06.18.

ürəkləri istəyən hər bir işi görmələrinə imkan vermir".¹

e) Xalqların ayıqlığı və oyanışı

"Hegemonizmin bugünkü özbaşına və amansız ruhunu yalnız bir amil cilovlaya bilər. Bu amil xalqların oyanışı və iradəsidir".²

Həmçinin buyurur:

"Biz elə bir şey istəyirik ki, istismarçı güclər ondan, həqiqətən, qorxsunlar. Mən düşünürəm ki, indi də ondan qorxurlar. O amil bütün İslam ümmətində islami izzət və qəhrəmanlıq ruhunun oyanmasıdır. Onlar bilsinlər ki, biz bu işi görəcəyik".³

İstismarçılığa boyun əyməmək

Azadlıq nəzəriyyəsi olan müqavimət nəzəriyyəsi İslam inqilabının qüdrətinə əsaslanır, istismarçılıqla mübarizə modelində əsl Məhəmməd (s) İslamından irəli gəlir və beynəlxalq sistemdən qərpbərəstliyi aradan

---

¹ Çahar mahal və Bəxtiyari vilayətinin əhalisi ilə görüşdə çıxışından, 07.10.92.

² Əhvazlı gənclərlə görüşdə çıxışından, 30.07.03.

³ Cəmaran Destroyer gəmiqayırma zavodunun işçiləri ilə görüşdə çıxışından, 19.02.10.

qaldırmaq məqsədi ilə yürüdülmüşdür.¹ Bu baxımdan, islamçılıq, ədalət və istismarçı sistem qarşısında müqavimət əsasında formalaşmış İslam inqilabı nəinki müstəmləkə və hegemoniya məqsədi güdən istismarçı sistemlə dinc yaşaya bilməz, əksinə, dünyaya hakim qaydaları dəyişdirməyə həmişə can atar. Necə ki, Böyük Rəhbər buna işarə ilə demişdir:

"İran xalqı böyük iş gördü, çox böyük iş. Güclülərin və qoluzorluların hegemonluğu və talançılığı əsasında idarə olunan, dünyanın çoxlu bölgələrində məzlum xalqların daim təzyiq altında olduğu bir dünyada bir varlıq, bir kimlik baş qaldırıb açıq şəkildə, çəkinmədən, çox cəsarətlə dünyanın bu istismarçılıqdan ibarət yanlış qaydasına qarşı çıxdı. Bu, İran xalqının işidir. İran xalqı istismarçıya və istismarı qəbul edənə əsaslanan istismarçı sistemi inkar etdi".²

O, dünyanı istismarçı və istismarı qəbul edən hissələrə bölməyi hədəfləyən müstəmləkə keçmişinə işarə vuraraq buyurmuşdur:

---

¹ "Müdafiə siyasəti" jurnalı, say: 82, bahar 2013.

² Şəhidlərə dair konfransların təşkilat komitələrinin üzvləri ilə görüşdə çıxışından, 16.02.15.

"Dünyada müstəmləkə məsələsinin başlandığı dövrdən, yəni 19-cu əsrdən, təxminən iki yüz öncədən işğalçılıq imkanı olan dövlətlər tərəfindən digər ölkələrin ələ keçirilməsinə başlandı, istismarçı sistem quruldu; yəni dünya iki hissəyə bölündü: hegemon və istismarçı hissə, zəif, başıqapazlı və istismarı qəbul edən hissə.

Sizin İslam inqilabınız siyasət dünyasının təbii halına çevrilmiş bu duruma qarşı çıxdı. Bu gün çoxlu ölkələrdən "Amerikaya ölüm" səsləri gəlir. Bu, yeni bir şeydir və İran xalqının hərəkətinin məhsuludur. Belə bir şey yox idi... Supergüclərin buyunuz əvvəlcə burada sındırıldı və istismarçı sistem problemlə üz-üzə qaldı".¹

Böyük Rəhbər istismarçı sistemi belə tərif edir: "İstismarçı sistem istismarçı və istismarı qəbul edən tərəflərlə formalaşır; yəni dünya ölkələri, bəşər toplumları istismarçı və istismarı qəbul edən hissələrə bölünürlər: bir qrup istismar edir, bir qrup da istismarı qəbul edir".²

O, öz amallarından birini istismarçı sistemə qarşı mübarizə bilib buyurur:

---

¹ Əhli-beyt məddahları ilə görüşdə çıxışından, 25.06.99.

² Tələbələrle görüşdə çıxışından, 11.07.15.

"Mənim qeyd etdiyim amallardan biri istismarçı sistemə və hegemonizmə qarşı mübarizədir".¹

Böyük İnqilab Rəhbəri istismarçı dövlətlərin İslam Respublikasına qarşı düşmənliyinin bu mübarizə amalı ilə bağlı olduğunu bildirib deyir:

"İranla dava da bunun üstündədir; bunu bilin. İslam Respublikası ilə düşmənlik buna görədir ki, o, istismarçı sistemi qəbul etmir; istismarçı deyil, özünü istismarçılığı qəbul edənlər sırasından da çıxarıb və bu sözün üstə dayanıb. İran uğurlu olub elm, sənaye, iqtisadiyyat, ictimaiyyət baxımından inkişaf etsə, regional və qlobal nüfuzunu genişləndirsə, xalqlara göstərəcək ki, istismarı qəbul etməyib öz ayağı üstə dayanmaq və inkişaf etmək də mümkündür. Onlar bunun baş verməsini istəməirlər. Dava bunun üstədir, digər sözlər bəhanədir.

Bizim düşmənlərimizin düşmənliyi buna görədir ki, İslam Respublikası istismarçı sistemə - dünyanın istismarçı və istismarı qəbul edən bölgüsündən ibarət pis adətində qarşı çıxmışdır. Digər sözlər bəhanədir. Bu gün bəhanə nüvə

---

¹ Yəni orada.

məsələsidir, bir zaman insan haqları, bir zaman başqa bir şey. Onlar İslam Respublikasının dünyanın quldurlarına, hegemonlarına qarşı çıxmaqdan daşındırmaq istəyirlər. Əlbəttə, bunu görməyəcəklər. İran xalqı müxtəlif sahələrdə öz bacarığını sübuta yetirmişdir. O, sübut edib ki, Amerikaya arxalanmadan da elmi baxımdan inkişaf etmək, ictimai baxımdan irəliləmək, beynəlxalq nüfuz qazanmaq, dünyada siyasi ağırlıq əldə etmək mümkündür. Bunu İslam Respublikası sübut edib. Onlar bundan narahatdırlar".¹

İslam və istismarın inkarı

İslam dövlətinin xarici siyasətinə və onun beynəlxalq münasibətlərinə siyasi, iqtisadi və digər sahələrdə hakim prinsiplərindən biri Quranda açıq bəyan olunmuş "nəfyi-səbil", yaxud istismarın inkarı qaydasıdır: "Allah heç vaxt kafirlərə möminlərin əleyhinə olan bir yol qoymaz!"² Bu, icra olunduğu təqdirdə düşmənin siyasi, iqtisadi, təhlükəsizlik, hərbi və digər nüfuz və istismar yolları bağlanar.

---

¹ İmam Hüseyn (ə) universitetində çıxışından, 21.05.14.

² Nisa, 141.

Böyük Rəhbər bu barədə buyurur: "İslam, İslam təfəkkürü və Quran imanından irəli gələn ruh bir xalqın bacarıqlarının məhv edilməsinə, istedadlarının tapdanmasına, yuxuya verilməsinə və digərlərinin onun taleyini həll etməsinə imkan vermir".¹

"Bu gün də bəziləri deyirlər ki, məgər pul, güc, media, iqtisadiyyat, siyasət və digər hər bir şeylə təchiz olunmuş, sıx birləşmiş bu qədər düşmən qarşısında müqavimət göstərmək olar?! Bu gün də cavab həmin sözdür. Bu, bir təcrübədir. Bəli, bu, bizim sözümüz deyil, Quranın sözüdür. Əgər Allah üçün meydana atılıb möhkəm dayansanız, qələbə qaçılmazdır: "Əgər kafirlər sizinlə döyüşə girsəydilər, mütləq arxa çevirib qaçacaq, özlərinə nə dost, nə də havadar tapacaqdılar. Allahın əvvəldən qoyduğu qayda-qanun belədir. Sən Allahın qayda-qanununda (adətində) heç vaxt bir dəyişiklik görə bilməzsən!"² Bu, yalnız erkən İslam çağının döyüşlərinə aid deyil, Allahın qanunudur.

---

¹ Cəmaran Destroyer gəmiqayırma zavodunun işçiləri ilə görüşdə çıxışından, 19.02.10.

² Fəth, 22-23.

Bəli, biz öz düzgün sözümlü bilməsək, yaxud söyləyə, ortaya çıxara bilməsək, yaxud onun arxasında dayanmasaq, yaxud yolun ortasında şeytanın və nəfsin təhrikləri ilə, ya da tənbellikdən zəifləsək, mübarizə nəticə verməyəcək. Bu, məlum məsələdir. Mövzu budur ki: "Allah Ona yardım edənlərə, şübhəsiz ki, yardım edər!"¹ Bundan da üstün təkid ola bilərmi?! Əgər düşünməklə, əsl düşüncələri toplamaqla, düzgün şəkildə dünyaya təqdim etməklə, onların arxasında dayanmaqla, onları icra etməyə tədbir düşünməklə və təhlükələr önündə sinəni sipər etməklə Allaha kömək etsək, Allah-taala da, mütləq və şübhəsiz, kömək edər. "Şübhəsiz ki, yardım edər" sözünün mənası budur. Yəni mütləq və şübhəsiz, yardım edər. Allahdan da doğru danışan bir kəs varmı?!"²

---

¹ Həcc, 40.

² Qum əhalisi ilə görüşdə çıxışından, 08.01.13.

Üçüncü fəsil

Sərdar Süleymani – müqavimətin bariz örnəyi

Müqavimətdən danışanda istər-istəməz Qasim Süleymani yada düşür; fədakarlıq, mərdlik, cəsarət və qeyrət növündən bir kişi. Süleymani yalnız bir şəxs və ya soyad deyil, o, vahid bir ümmətin, şanlı bir xalqın kimlik sənədidir. Süleymanın adı İslam dini və müsəlmanlıq dairəsi ilə də məhdudlaşmır. O, məzlumları müdafiə etmək üçün müsəlman və qeyri-müsəlman arasında fərq qoymurdu, hegemon və tağut qüvvələrinin zülmünə məruz

qalmış bütün məzlumların fədakar müdafiəçisi idi. O, öz idarəçilik üsullarını hərbi, siyasi, mədəni, əxlaqi və digər taktikalarla qarışdırıb "Süleymani məktəbi" adlı bir məktəb formalaşdırmışdır. Onu tərifləyəndə, alqışlayanda deyirdi:

"Əynimdəki bu paltar dünənki paltardır. Lakin o zaman ağ saqqal yox idi, 21 yaşlı, "qardaş" sözündən başqa bir titulu və rütbəsi olmayan bir gəncin əynindəydi. Mən indi də dünənki qardaş Qasiməm".

Suriya və İraqda İŞİD-in meydana çıxması

Qərbin yeni planı və bəzi region ölkələrinin maddi və hərbi dəstəyi ilə İŞİD və əl-Nüsrə cəbhəsi kimi terrorçu və təkfirçi qruplaşmalar formalaşanda sərdar¹ Süleymani Suriya və İraqın günahsız xalqını həmin terrorçulardan qorumaqda çox böyük rol oynadı. Böyük Rəhbər onun işləri barədə buyurmuşdu:

---

¹ İranda İİKK generallarına verilən ümumi ləqəbdir.

"Sərdar Süleymanın zəhmətləri, İslama və müsəlmanlara dəyərli xidmətləri, şübhəsiz, ilahi ədalət divanında qiymətli ehtiyatdır".¹

Sərdar Süleymani Suriyada "Vətəni müdafiə qüvvələri", İraqda da "Xalq qüvvələri" adlı könüllü birləşmələr yaratdı, onların köməyi ilə altı il ərzində bu iki ölkədəki terrorçuları məhv etdi. Əslində, o və tabeliyində olan qüvvələr Suriya və İraq dövlətlərinin dəvəti ilə gedib Bağdad və Dəməşqin işğalına mane oldular. İslam İnqilabının Böyük Rəhbəri bu sərdarın fədakarlıqları barədə buyurmuşdur:

"Çox əziz qardaşımız olan ağa Süleymani dəfələrlə canını böyük təhlükəyə atmış, Allah yolunda, Allah üçün və ixlasla çalışmışdır. İnşallah, Allah-taala onun həyatını səadətli, aqibətini şəhadətli etsin!"²

İraq ordusunun ən ağır və ən əhəmiyyətli əməliyyatlarından biri Samirra şəhərində Qüds və Bədr korpuslarının köməyi ilə baş tutdu və terrorçu İŞİD qruplaşmasının məğlubiyyəti ilə nəticələndi. Bu təkfirçi qruplaşmanın rəhbəri

---

¹ 10.09.13 tarixli çıxışından.

² 10.03.19 tarixli çıxışından.

olmuş Əbu Bəkr Bağdadi açıqlamasında bildirirdi:

"İraq ordusu Qasim Süleymaninin qüvvələrinin planı və işbirliyi ilə bizə qalib gələ bildi. Biz rafizilərin dini məkanlarını yerlə yeksan edəcəkdik!"

Korpusun Aviasiya xidmətinin rəisi Əmirəli Hicazi 2014-cü ilin oktyabrında verdiyi müsahibəsində sərdar Süleymaninin dostlarından yetmiş nəfərlə iraqılı kürd döyüşçülərə kömək etdiyini və İŞİD-in irəliləməsinə mane olduğunu təsdiqləmişdi.

Məsud Barizani İŞİD təhlükəsini dəf edəndən sonra İran prezidentinə təşəkkür məktubunda yazırdı:

"İran növbəti dəfə ən çətin şəraitdə İraqın Kürdüstan bölgəsini müdafiə etdi".

Sərdar Süleymani və hərəm müdafiəçiləri adlanan dostları əməliyyatların çoxunda iştirak edib Suriyadakı məqbərələri və günahsız insanları canları bahasına müdafiə edirdilər.

Dəməşqdə baş tutan və bu ölkənin bir neçə vəzifəli şəxsinin ölməsi və yaralanması ilə nəticələnən bir partlayışdan sonra dünya mediası Qasim Süleymaninin də ölənlər arasında

olduğunu bildirdi, İranın Suriyaya müdaxilə edib Bəşşar Əsədə müxaliflərini məhv etmək üçün kömək etdiyinə dair şayiələr gücləndi. Bu iddiadan bir neçə gün sonra isə sərdar Süleymani Tehrana qayıdıb dövlət məmurlarının İran rəhbəri ilə görüşündə iştirak etdi.

Keçmiş MKİ zabiti Con Maquayr demişdi:

"2013-cü ildə baş tutan əl-Qüseyr döyüşü bu strateji şəhərin Suriya ordusu tərəfindən ələ keçirilməsi ilə nəticələndi və döyüşlərdə dönüş nöqtəsi yaratdı. Bu döyüş Süleymanın rəhbərliyi və nəzarəti altında həyata keçmişdi".

Düşmənin Suriyanı işğal etməkdə məqsədlərindən biri, bəlkə də, İranın Livan Hizbullahı ilə əlaqəsini kəsmək idi. Lakin İŞİD-in məğlubiyyəti və Qüds qüvvələrinin Suriya və İraqda fəaliyyətləri ilə müqavimət halqası adlı güclü bir amil formalaşdı. Şübhə yoxdur ki, bu məsələ ABŞ və İsrailin istəyinin əksinəydi və sərdar Süleymanın sahə komandirliyi sayəsində baş tutmuşdu.

Amerika rəsmiləri tərəfindən ardıcıl təhdidlər

Sərdar Süleymani ABŞ və sionist rejim rəsmiləri tərəfindən həmişə terrorla təhdid olunurdu. O, bu təhdidlərə cavab olaraq deyirdi:

"Bu, təhdid deyil, arzuya köməkdir. Təhdidlərlə bizdə qorxu yaradacaqlarını düşünənlərə cavab olaraq deyirəm: "İlahi! Öz yolunda dininin düşmənləri tərəfindən şəhadət nemətini mənə nəsib elə!"

Amerika Dövlət Departamentinin rəsmiləri bir il öncə sərdar Süleymanini Suriyada Bəşşar Əsədin müxaliflərini əzmək üçün bu dövlətin təhlükəsizlik qüvvələri ilə əməkdaşlıqda ittiham etdi və bunun ardınca ABŞ Maliyyə Nazirliyi ona sanksiya tətbiq etdi.

Qasim Süleymanın adının dünya mediasında çox təkrar olunmasından sonra Fransa xəbər agentliyi onun ABŞ dövləti tərəfindən terror ehtimalına dair bir məlumat yaydı. Bu məlumata əsasən, ABŞ ordusunun Quru Qoşunlarının keçmiş komandanı Cek Kin konqresdəki dinləmələrdə iştirak etmiş və İran rəsmilərinə, xüsusən də yüksək rütbəli korpus generallarına qarşı terror planları barədə

demişdi: "Niyə onları öldürməyəkdir? Onlar minə yaxın amerikalını öldürüblər. Niyə biz onlara qarşı qəsdən terror hazırlamayaq? Demirəm ki, hərbi əməliyyat keçirək. Mən təklif edirəm ki, məxfi əməliyyat planlayaq. Gərək onlara qarşı güclü təzyiqlər göstərək".

Lakin heç kim Amerikadan soruşmadı ki, hərbi qüvvələriniz sizdən minlərlə kilometr uzaqda olan bir bölgədə nə edirlər? Məgər sizin bütün hərbi büdcəniz qırğın silahlarının satışından təmin olunmur?! Deməli, müharibə sizin müstəmləkəçi dövlətinizin yaşaması üçün lazımdır. Amerika dünyanın idarəsi bəhanəsi ilə ölkələrin sərvətlərini talamaqdan başqa bir iş görürmü?! Kaş ölkələr yalançı Amerika gücünə arxalanmaq yerinə öz xalqlarının gücünə inanaydılar, onu gücləndirəydilər, xalqın inkişafı və xoşbəxtliyi barədə düşünəydilər!

Müqavimət cəbhəsinin ön xəttində

Sərdar Süleymani həmişə müqavimət cəbhəsinin ön xəttində idi, şəhadətdən qorxmurdu. Nəhayət, rəşadətində və qüdrətində dözə bilməyən kinli düşmənlər cümə günü, 3 yanvar 2020-ci ildə gecə ikən onu şəhadətə

yetirdilər. Amerika helikopterləri Qüds korpusunun komandanı sərdar Qasim Süleymaninin, İraqın Həşd əl-şəbi qüvvələri komandanının müavini Əbu Mehdi əl-Mühəndisin və başqa bir neçə nəfərin olduğu iki avtomobili Bağdad hava limanının yanında raketlə vurdu.

O, illərlə şəhadətini gözləmişdi; daha doğrusu, şəhadət illərlə onu gözləmişdi. "Süleymani və müqavimət" kimi "Süleymani və şəhadət" də bir-birindən ayrılmazdır. O, şəhadət barədə iki önəmli məqamı vacib sayıb deyirdi:

"Şəhadətdə çox əhəmiyyətli olan iki məsələ vardır: şəhadətin zamanı və tərz. Bunlar fərqli olduqda şəhadətin fəziləti də dəyişir. Məsələn, İmam Hüseyin (ə) və dostlarının şəhadət tərzini yaranış aləmini silkələdib tarixdə əbədi təsirlər buraxmışdır".¹

O, şəhid və şəhadət barədə deyirdi:

"İnsan şəhid olmasa, şəhid ola bilməz. Şəhid olmağın şərti şəhid yaşamaqdır. Bu gün kiminsə

---

¹ Sərdar Məhəmməd Camalının şəhadətinin qırx mərasimində çıxışından.

sözündən, rəftarından, əxlaqından şəhadət ətri duyursunuzsa, bilin ki, şəhid olacaq".¹

Mən gecə ikən bu vilayət əsgərinin şəhadət xəbərini eşidəndə dərhal onun bu cümləsini xatırladım: "Allah birini ucaltmaq istəyəndə bir bəhanə yaradır, bütün şərtləri təmin edir".²

O düşünürdü ki, insan maddi qarşılıq və vəzifə istəməyəndə Allah ona elə uca məqam verir ki, heç kim inana bilmir:

"Allah bu qədər maddi mövqe və məqam iddiaçıları arasından bir nəfəri heç kimin düşünmədiyi bir yerdən seçib ona izzət bəxş edir. Bu, elə bir şeydir ki, insan ondan ötrü bayram edə bilər".³

---

¹ Gilan vilayətinin şəhidlərinin anım tədbirində çıxışından.

² Hərəm müdafiəçisi Şəhid Ləngərizadənin ailəsi ilə görüşdə söhbətindən.

³ Yəne orada.

Şəhid Qasim Süleymani Ali Baş Komandanın sözlərində

Böyük İnqilab Rəhbəri general Süleymanini dəfələrlə tərifləmişdir:

"Ağa Süleymani, bizə görə, siz də canlı şəhidsiniz".¹

İslam İnqilabının Böyük Rəhbəri Hacı Qasim Süleymaniyə Zülfüqar ordenini verərkən buyurmuşdu:

"Allaha şükür olsun ki, sizin hamınız bu işlərdən görmüş, zəhmətlər çəkmişsiniz. Allaha şükür, Allah-taala bizim çox əziz qardaşımız olan ağa Süleymaniyə də bu səadəti verib. O, dəfələrlə canını təhlükəyə atmış, Allah yolunda, Allah üçün və ixlasla çalışmışdır. İnşallah, Allah-taala onun həyatını səadətli, aqibətini şəhadətli etsin! Əlbəttə, indi yox; hələ İslam Respublikasının onunla işi var. Lakin axırda aqibəti şəhadət olsun, inşallah!"²

Həzrət Ayətullah Xamenei general-leytenant Hacı Qasim Süleymaninin "xəbis ağac" olan İŞİD

---

¹ 04.08.97 tarixli çıxışından.

² Hacı Qasim Süleymaniyə Zülfüqar ordenini verərkən etdiyi çıxışından.

hakimiyyətinin sona çatması barədə məktubuna cavabında buyururdu:

"Bu, yalnız zülmkar və üzüqara İŞİD qruplaşmasına yox, həm də bölgədə vətəndaş müharibəsi yaratmağı, anti-sionist müqaviməti məhv etməyi və müstəqil dövlətləri zəiflətməyi məqsəd seçmiş murdar siyasətə ağır zərbə vurdu; indiki və öncəki ABŞ hökumətlərinə və onlara bağlı region rejimlərinə zərbə vurdu. Onlar bu qruplaşmanı yaradıb hər bir imkanla təmin etdilər ki, Qərbi Asiya bölgəsində mənfur istismarlarını davam etdirlərsinlər, işğalçı sionist rejimini oraya hakim etsinlər. Siz bu xərçəng vəzisini kəsməklə yalnız region ölkələrinə və İslam dünyasına deyil, bütün xalqlara, bütün bəşəriyyətə böyük xidmət göstərmiş oldunuz. Bu, ilahi yardım və "(Düşmənlərin gözünə bir ovuc torpaq) atdığı zaman sən atmadın, Allah atdı"¹ ayəsinin real nümunəsi idi, sizin və döyüş yoldaşlarınızın gecə-gündüz çəkdiyi zəhmətlərə görə sizə mükafat verildi".²

Sərdar Süleymanın İslam düşmənlərinə qarşı cihad və mübarizədə göstərdiyi ıxlasına

---

¹ Ənfal, 17.

² Qasim Süleymanın məktubuna cavabından, 21.11.17.

görə Böyük İncilab Rəhbəri onun barəsində buyurmuşdu:

“Şəhid Qasim Süleymani İslamın və İmam Xomeyni məktəbinin dəyərli yetirmələrindən idi. O, bütün ömrünü Allah yolunda mübarizəyə həsr etdi. Şəhidlik onun bu illərdəki yorulmaz cihadının mükafatı idi”.¹

Bu böyük İslam sərkərdəsinin şəhadətindən sonra Ali Baş Komandan onun şəhadətini vəsf edərək buyurmuşdu:

"Dünyanın şeytan və quldurlarına qarşı illərlə ixlas və cəsarətlə mübarizə aparandan və illərlə Allah yolunda şəhadət arzulayandan sonra, nəhayət, əziz Süleymani elə uca məqama çatdı ki, pak qanı yer üzünün ən əclaf adamları tərəfindən töküldü".²

O, həmçinin Süleymanın şəhadətə və döyüşçü dostlarına qovuşmağa misilsiz həvəsi barədə buyururdu:

“Şəhid Qasim Süleymanın cihadı böyük cihad idi, Allah-taala şəhadətini də böyük şəhadət etdi. Hacı Qasim belə şəhid olmalıydı. Arzusuna çatdı; xoş halına! O, şəhid olmaq üçün

---

¹ Qum əhalisi ilə görüşdə çıxışından, 03.01.20.

² Yəne orada.

dua edir, ağlayır, şəhid dostlarının qəmi ilə yaşayırdı".¹

İslam İnkilabının Böyük Rəhbəri bu böyük şəhidin yolunun davam etməsi barədə buyurmuşdur:

"Allahın qüdrəti ilə Şəhid Qasim Süleymaninin işi və yolu dayanmayacaq, mənfur əlləri onun qanına batmış cinayətkarlardan da ağır intiqam alınacaq".²

Allah yolunun mücahidi sərdar Süleymaninin cəsədinin İraq və İranda misilsiz izdihamla müşayiətindən, yola salınmasından sonra Böyük İnkilab Rəhbəri buyurdu:

"Xalq Şəhid Qasim Süleymanini çox uca tutdu. Bu, onun ixlasının nəticəsi idi. Bütün qəlblərin bu şəkildə ona yönəlməsi onda böyük bir ixlasın olduğunu göstərir. O, böyük insan idi".³

İslam İnkilabının Böyük Rəhbəri həzrət Ayətullah Xamenei 9 yanvar 1978-ci il aksiyasının ildönümündə Qum əhalisindən minlərlə insanla görüşdə Amerikanın İraqdakı

---

¹ Yəne orada.

² Yəne orada.

³ Yəne orada.

hərbi bazalarına raket hücumlarını silləyə bənzətdi və əsas zərbənin Amerikanın bölgədəki təxribatçı və destruktiv iştirakının sonlanmasının olacağını bildirərək dedi:

"Hacı Qasim Süleymaninin şəhadət və mənəviyyatının böyük nəticələrindən biri cənazəsinin İran və İraq şəhərlərində misilsiz izdihamla müşayiəti idi. Bu yolasalmalar İslam inqilabının diri olmasını hamıya göstərdi. Mən o əziz şəhidin böyük ruhunun İran və region üçün gördüyü bu iş qarşısında baş əyirəm".¹

İnqilab Rəhbəri general-polkovnik Şəhid Süleymaninin xüsusiyyətlərini izah edərkən cəsarəti və tədbirliliyi onun iki dəyərli xüsusiyyəti kimi qeyd etmişdir:

"Bəzilərinin cəsarəti var, amma onu işlətmək üçün lazımi ağıl və tədbirlilikləri yoxdur. Bəziləri tədbirli adamdırlar, ancaq hərəkət və əməl adamı deyillər, işə ürəkləri yoxdur".²

Həzrət Ayətullah Xamenei əlavə etmişdir:

"Hacı Qasim müqəddəs müdafiə dövründən ömrünün sonuna qədər cəsarətlə təhlükəyə atılırdı, eyni zamanda ağıl, düşüncə və məntiqlə

---

¹ yenə orada.

² Yenə orada.

hərəkət edirdi, təkcə hərbi sahədə deyil, hətta siyasətdə də cəsərət və tədbirliliyi birləşdirirdi, sözləri qanəedici, məntiqli və təsirli olurdu. Mən siyasi sahədə fəal olan dostlara bunu dəfələrlə söyləmişəm".¹

Rəhbər şanlı general Hacı Qasim Süleymani-nin ixlasını onun bütün xüsusiyyətlərindən üstün bilib:

- O, cəsərətini və aqlını Allah yolunda xərcləyirdi, özünü göstərən, riya edən deyildi. Biz də çox əhəmiyyətli olan bu xüsusiyyətə, yəni ixlasa nail olmaqdan ötrü çalışmalıyıq, - deyir, onun nümunəvi ixlası barədə belə bir məqama toxunurdu: - Hacı Qasim müxtəlif vəzifəli şəxslərlə keçirdiyimiz iclaslarda bir küncdə oturur, əsla görünmürdü. Onun iştirak etdiyini bilmək, onu görmək üçün axtarmaq lazım gəlirdi.²

İnqilab Rəhbəri Hacı Qasimin bütün şəraitlərdə, hətta döyüşdə də şəriət qanunlarına əməl etməsini onun digər xüsusiyyəti kimi qeyd edirdi:

---

¹ Yenə orada.

² Yenə orada.

"O, hərbi biliklərə yiyələnmiş qorxmaz bir komandır idi, amma döyüş yerində də şəriət qaydalarına tam əməl edirdi ki, heç kimə zülm olunmasın; halbuki döyüş zamanı çoxları ehtiyatı əldən verir, şəriət qaydalarına riayət etmirlər".¹

İnqilab Rəhbəri sərdar Süleymanın qırmızı xəttinə toxunaraq buyurmuşdur:

"Şəhid Süleymani ölkənin daxili məsələlərində hər hansı partiya və cinah tərəfdarı deyildi, ancaq olduqca inqilabçı və imamın işıqlı yoluna sadıq idi. İnqilab və inqilabçılıq onun qırmızı xəttini təşkil edirdi. O, inqilabda ərimişdi. Bəziləri bunu kölgə altına salmağa çalışırlar".²

O, sərdar Süleymanın Fələstin məsələsində misilsiz roluna toxunaraq deyirdi:

"Amerikalıların planı Fələstinini unutturmaq idi. Onlar fələstinliləri o qədər zəiflətmək istəyirdilər ki, mübarizədən danışmağa cəsarətləri qalmasın. Lakin bu böyük insan fələstinliləri lazımi imkanlarla təmin etdi, onlara mübarizə cəsarəti və gücü verdi".³

---

¹ Yəne orada.

² Yəne orada.

³ Yəne orada.

İnqılab Rəhbəri fələstinli liderlərin bu barədə dəfələrlə söylədikləri fikirlərə işarə vurub əlavə edirdi:

“Hacı Qasim elə bir iş gördü ki, Qəzzə zolağı kimi kiçik bir bölgə o qədər iddialı sionist rejimin qarşısında dayandı və düşmən 48 saatdan sonra atəşkəs istəməyə məcbur oldu”.¹

Həzrət Ayətullah Xamenei sərdar Süleymaninin Amerikanın İraqdakı planlarını iflasa uğratmaqda həlledici rolu barədə demişdir:

"Amerikalılar istəyirdilər ki, İraqda ya bizim şah rejimi kimi bir rejim qurulsun, ya da özlərinin dediyi kimi, Səudiyyə kimi bəzi südverən inək rolunu oynayan rejimlərdən. Lakin Hacı Qasim İraqın mömin qüvvələrinin, cəsur gənclərinin və oradakı təqlid müctəhidlərinin köməyi ilə bu planı zərərsizləşdirdi. Amerikalılar Livanı da ən mühüm müstəqillik amilindən, yəni Hizbullahdan məhrum etmək və sionistlərin bəzi bölgələr kimi müdafiəsiz Livanı da asanlıqla işğal etməsinə zəmin yaratmaq istəyirdilər. Lakin Hizbullah günbəgün gücləndi. Bu gün o,

---

¹ Yəne orada.

Livanın həm qolu, həm gözüdür. Bütün bunlarda əziz şəhidimizin böyük rolu olub".¹

Sərdar Süleymani Seyid Həsən Nəsrullahın baxışında

General-polkovnik Süleymanınin şəhadətindən sonra Seyid Həsən Nəsrullah geniş müsahibə verərək onun şəxsiyyətinin bəzi cəhətlərinə toxunmuşdur. Müsahibə uzun olduğuna görə onun yalnız bəzi hissələrini qeyd edəcəyik:

Hacı Qasim Süleymani məktəbi

Aparıcı:

Siz Hacı Qasim Süleymani məktəbinə toxundunuz. Bu nə deməkdir? Həzrət ağa da buna işarə vurmuşdur. Hacı Qasim məktəbi nədir?

Seyid Həsən Nəsrullah:

Bu məktəb İmam Xomeyni məktəbindən yaranmışdır. Lakin biz Hacı Qasimin əməl və vəzifəsi sahəsində də bir məktəblə üz-üzəyik. Məktəb, ideoloji mənada, nəzəriyyələr

---

¹ Yəni orada.

məcmusudur, işdə müəyyən bir üsul və ya mədəniyyətdir. Misal vurum; çünki bunun diqqətə və araşdırmaya ehtiyacı var. Lakin bədahətən belə bir misal vurmaq olar:

O, korpusun bir qanadının komandanı idi, Tehrandə oturub digərlərini iş dalınca yollaya bilərdi. Sonra onlarla iclas keçirib sözlərini dinləyər, özü isə məsələn, hər altı aydan, bir ildən bir Livana, Suriyaya, İraqa və digər yerlərə gedərdi. Bəzi komandirlər belə edirlər. Ancaq Hacı Qasim məktəbi əməliyyat yerinə, əməl meydanına getmək deməkdir. 1998-ci ildə onu tanıyandan, onunla əlaqələrimiz başlayandan çox az olub ki, biz onun yanına gedək; həmişə o gəlirdi. Burada bütün qardaşları görür, özü birbaşa döyüş yerinə gedir, döyüşçü və mücahidlərin sözlərini dinləyirdi. Bu iş idarəetmə və komandirlik sahəsində ona böyük üstünlüklər qazandırır.

Onun üstünlüklərindən biri döyüşçüləri həvəsləndirməsidir. Bu, onlara hörmət və sevgisini göstərirdi. Deyirdi ki, mən həmişə sizin yanınıza gələm, mən sizin qulluğunuzdayam; sizin zəhmət çəkib Tehrana gəlməyiniz lazım deyil, mən gələm. Bu məsələ buradakı məsul

şəxslərə əxlaqi və psixoloji baxımdan müsbət təsir edirdi, həmçinin ona imkan yaradırdı ki, bütün fikirləri eşitsin, yalnız ofisinə gedənlərin fikirləri ilə kifayətlənməsin. Bu, onun daha aydın və düzgün düşünməsinə kömək edirdi.

Üçüncüsü isə, bu məsələ onun digər cəhətlərlə də maraqlanmasına kömək edirdi. O, cəbhələrdə fəaliyyət göstərən döyüşçülərin problemlərini, çatışmazlıqlarını, ehtiyaclarını və digər sözlərini dinləyirdi.

Dördüncüsü, bu, məsuliyyət daşdığı sahə barədə beynində daha dərin və geniş düşüncənin formalaşmasına kömək edirdi. O, komandirlərin yazılı məruzələri ilə kifayətlənmirdi, sahədə öz gözləri ilə görür, sözləri dinləyir, müxtəlif səviyyələrdə adamlarla söhbət edirdi. Hacı Qasim məktəbinin bir özəlliyi budur. Bu üsul xüsusən də bugünkü əsas hərbi generallara yad bir məsələdir. Bəli, bəlkə də, müharibə zamanı İran cəbhələrində böyük komandirlər döyüşçülərlə birlikdə əməliyyatlara gediblər, amma bu, yalnız İrana məxsusdur, digər yerlərdə belə bir şey yoxdur.

Yorulmazlıq, cəsərət və təvazökarlıq

Hacı Qasim yorulmurdu. Hamımız yorulur, bəzən çox sıxıntı keçiririk. O isə saatlarla işləyir, yorulanda da işinə davam edirdi.

Bir dəfə gələndə dişi ağrıyırdı. Dözülməz ağrısı vardı. Dedik ki, həkim gətirək. Dedi ki, indi yox, iclasdan sonra. Altı saat oturub ağrıya dözüür, iclası idarə edir, qərar qəbul edir, sonra həkimə gedirdi. Mübaliğəsiz deyirəm ki, indiyədək Hacı Qasim qədər ağrı və yuxusuzluğa dözən bir adam görməmişəm.

Onun şəxsiyyətinin əhəmiyyətli xüsusiyyətlərindən biri də işgüzarlığı idi. O, tapşırdığı işlərlə daim maraqlanırdı. Siz bəzən kiminləsə bir razılığa gəlirsiniz, o, bir-iki həftədən sonra, bəlkə, bir dəfə bununla maraqlanar, ya da maraqlanmaz. Hacı Qasimsə belə deyildi, ikinci və üçüncü gün dəqiqliklə, tələsmədən, amma ardıcıl və fəal şəkildə işlə maraqlanırdı. Bunu da üsullarının bir hissəsi saymaq olar.

Aparıcı:

Yəni iyirmi yaşlı bir gənc kimi...

Seyid Həsən Nəsrullah:

Bəli, bəlkə də, başqa biri deyərdi ki, mən gələnlərdə bununla maraqlanaram. Hacı Qasim isə

belə deyildi, vaxtından istifadəyə çox əhəmiyyətli yanaşırdı. O, beş ilə görülcək işi bir və ya iki ilə görürdü. Bu qədər qərarlı idi və dayanmadan işlə maraqlanırdı.

Çox təvazökar idi. Bu, olduqca önəmli məsələdir. Bilirsiniz ki, hərbiçilər döyüş vəziyyətində olduqlarına və qüdrət hiss etdiklərinə görə bəzən özlərini üstün görür, təkəbbürlüüyə düşürlər. Hacı Qasim isə hətta adi adamlarla rəftarında da çox təvazökar idi. Bunlar onun məktəbinin bir hissəsidir. Prinsipcə hamımız təvazökar olmalıyıq, amma elə yüksək bir komandanın bu həddə təvazökarlığı çox mühüm məsələdir.

Hacı Qasim məktəbindən danışdıqda təhlükələrə atılmağı mütləq qeyd etməliyik. O, həmişə ön xəttə, ölümün üstünə gedirdi. Bu sahədə onunla fikir ayrılığımız vardı. Mən həmişə onu arxada saxlamağa çalışırdım, amma heç birimiz onun qarşısını ala bilmirdik. Çətinliklər, ağır günlər adamı idi. Misal üçün, 2006-cı ilin iyulunda, otuz üç günlük müharibədə Tehrandan Dəməşqə gəldi, oradan bizimlə əlaqə saxlayıb dedi ki, Cənubi Zahiyyəyə sizin yanınıza gəlmək istəyirəm. Biz dedik ki, bu,

mümkün deyil, bütün körpülər vurulub, yollar bağlanıb, İsrail qırıcıları hər bir hədəfi vururlar; vəziyyət çox ağırdır, Zahiyyəyə və Beyruta gəlmək mümkün deyil. O isə israrla dedi: "Maşın göndərməsəniz, özüm yola düşüb gələcəm". Nəhayət, özünü bizə yetirdi və bütün müddəti yanımızda qaldı.

Suriya və İraq hadisələrində, İŞİD-ə qarşı döyüşlərdə iraqılı qardaşlar deyirdilər ki, həmişə ön xətdə olurdu. Bunun özü bir meyardır. Adətən, generallar arxa cəbhədə oturur, diviziya və briqadalarını idarə edirlər. Məqsədim digər ordulardır, çünki İran cəbhəsində yenə fərqli olmuşdur. Hər halda, Hacı Qasim məktəbi barədə deyəcəyimiz bütün üstünlüklər İmam Xomeyni məktəbindən, həzrət İmam Xameneinin tövsiyələrindən və İran müharibəsində toplanmış təcrübələrdən əldə olunmuşdu. İran müharibəsi mental, mədəni, psixoloji və hərbi baxımdan çox böyük təcrübə idi. Biz bu təcrübənin Hacı Qasimin şəxsiyyətində təcəssüm olduğunu gördük. Digər cəhətlər də var, amma mən bu qədərle kifayətlənmək istəyirəm.

Livan müharibəsində

Aparıcı:

Otuz üç günlük müharibə barədə danışmaq istəyirəm ki, həm Hacı Qasimin rolunu bilək, həm yaxından yaşadığınız xatirələri eşidək. Bilirik ki, o günlərdə Zahiyyə çox çətin şəraitdə idi. Bəzi xatirələri, Şəhid Hacı İmadla birlikdə motosiklətlə oyan-buyana getdiklərini, müxtəlif yerlər tapmağa çalışdıqlarını özü söyləyib. İstəyirik ki, həm Hacı Qasimdən xatirələrinizi söyləyəsiniz, həm də onun rolu barədə danışasınız.

Seyid Həsən Nəsrullah:

Əvvəla, müharibənin əvvəlində Hacı Qasimin Livana gəlməsinin özü olduqca əhəmiyyətli idi. O, buna məcbur deyildi. Tehranda qalıb döyüşləri izləyə, yaxud Dəməşqə gəlib yaxından məşğul ola bilərdi. O zaman Dəməşq İsrailin hər hansı təcavüzündən uzaq idi. Lakin Hacı Qasim israrla məhz bizim yanımıza gəldi.

Onun gəldiyi gün iclas keçirdik. Təbii ki, o, müharibənin birinci günündə çatmadı. Müharibə başlayandan sonra Dəməşqə gəldi, bir neçə gündən sonra buraya çatdı. İclasdan sonra bir

neçə gün də qaldı, təhlükəli şəraitdə özünü yetirmiş olsa da, həzrət ağaya və digər məsul şəxslərə məruzə etmək üçün Tehrana qayıtdı, sonra yenə yanımıza gəldi. Yenə də deyirəm ki, o, bunu Tehrandan və ya Dəməşqdən də edə bilərdi, amma yenə israr edib gəldi, bu dəfə bizə həzrət ağanın şifahi müraciətini gətirdi və müharibənin sonuna qədər bizimlə qaldı. Atəşkəs elan olunandan sonra mənimlə danışdı, "daha müharibənin bitdiyinə əminəm" deyib Tehrana qayıtdı. Dedi ki, Tehrana gedib ehtiyacınız olan digər məsələlərlə məşğul olum.

Sərdar Süleymanın Seyid Həsəndən yeganə istəyi

Aparıcı:

İraq hadisələrinə dair Hacı Qasimdən xatirəniz varmı?

Seyid Həsən Nəsrullah:

İŞİD məsələsi ortaya çıxanda, İŞİD İraqın bəzi vilayətlərini ələ keçirəndə məlum oldu ki, İraqın vəziyyəti çox ağırdır. Məlum məsələlərə görə İraq ordusunun lazımı hazırlığı yox idi. Psixoloji vəziyyət də yaxşı deyildi. Hacı Qasim şəxsən bir qrup korpus komandiri ilə birlikdə Bağdada

getdi. Orada iraqlı qardaşlarla və qədimdən münasibəti olan müqavimət təşkilatları ilə əlaqə saxladı.

İlk qarşıdurmalarda meydana atılan və uğur qazanan da o idi. Sonra Bağdad-Samirra magistralı bağlandı. Orada Hacı Qasim və yanındakı qardaşlar az qala şəhid olacaqdılar.

Bir neçə ildən sonra, ya da elə həmin vaxtda həzrət Ayətullah Sistani cihad barədə tarixi fətvasını verdi. İraqlı qardaşlar könüllü şəkildə cəbhələrə üz tutanda isə komandirlərə ehtiyac oldu. Hacı Qasim onda Bağdad hava limanından Dəməşqə uçdu, oradan da Beyruta və Cənubi Zahiyyəyə gəldi.

Gecə saat 12-də bizim yanımıza çatdı. Yadımdadır, dedi ki, günəş çıxana qədər sizdən 120 əməliyyat komandiri istəyirəm. Dedim ki, hacı, indi gecə saat 12-dir, mən 120 əməliyyat komandirini haradan gətirim? Dedi ki, başqa yolumuz yoxdur; İraq xalqının, müqəddəs məqbərələrin və elm hövzələrinin xilasını üçün sizdən döyüş komandirləri istəyirəm, başqa yol yoxdur.

Mən çıxışımda da dedim ki, Qasim Süleymani ilə əlaqəmizin olduğu bu 20-22 ildə bizdən heç

vaxt bir şey istəməmişdi. İran üçün heç vaxt heç nə istəmədi. İstədiyi yeganə iş bu idi, bunu da İraq üçün istəyirdi.

Bir-bir qardaşlara zəng vurmağa başladıq və təxminən 60 döyüş komandiri təmin edə bildik. Bəziləri Suriya cəbhələrində idilər; onlara dedik ki, gedin Dəməşq hava limanına. Bəzi qardaşlar da Livandaydılar; onları yuxudan oyadıb gətirdik. Hacı demişdi ki, onları özüm gəldiyim təyyarə ilə aparacağam. Hacı Qasimin təyyarəsi sübh namazından sonra Hizbullahın təxminən 50-60 əməliyyat komandiri ilə birgə Dəməşqə uçdu.

İraq xalqının, müqəddəs məqbərələrin və elm hövzələrinin xilas

Hacı Qasim əməliyyat komandirlərini İraq cəbhələrinə apardı. Bizə dedi ki, mən döyüşçü istəmirəm, şükür Allaha, İraqda döyüşçü və könüllü çoxdur, amma onları idarə etmək üçün komandirlərə ehtiyacım var. Məndən söz aldı ki, iki-üç günə digər qardaşları da onun yanına göndərim. Bundan sonra yola düşdü.

Onda hiss etdim ki, onun bütün dünyası İraqdan və bu döyüşdən ibarətdir. Həqiqətən, bu döyüşə qərq olmuşdu, düşünürdü ki, həlledici döyüşdür, səhlənkərlıq edə bilmərik. Ondan ötrü ölümə də hazır idi.

- Hacı, uşaqlar mənə dedilər ki, Bağdad-Samirra yolunda gedən karvanda siz də olmusunuz. Bu, təhlükəli işdir, - ona dedim.

- Başqa yol yox idi. Mən getməli idim ki, digərləri də gəlsinlər. Zaman çox azdır. Öncədən planlamaqla vuruşa bilmərik. Gərək başqa qaydalarla döyüşə girək, - deyə cavab verdi.

İraqda baş verənlərə görə, həqiqətən, narahat idi. Razıydı ki, min dəfə öldürülsün, ancaq o ölkənin əhalisini, müqəddəs ziyarətgahları və elm hövzələrini xilas etsin, bu təhlükəni İraqdan və bütün regiondan uzaqlaşdırsın. Hamımız bilirik ki, İŞİD İraqı ələ keçirsəydi, İslam Respublikası və bütün bölgə risk altına düşərdi, ancaq birinci mərhələdə İraq xalqı əziyyət çəkərdi.

Daim döyüş meydanında

Aparıcı:

İraqda İŞİD-ə qarşı müharibədə Hacı Qasim daha çox, döyüş yerlərində, ön xətdə olurdu. Onun kəşfiyyat və digər əməliyyatlarda iştirakını çox görmüşük. Bu, onun üçün təhlükəli deyildimi? Yəni birdən-birə özünü döyüşün içinə atırdı.

Döyüş yerlərində, İraq və Suriya cəbhələrində olduğuna görə həmişə təhlükədəydi. Lakin arxa cəbhədə qalmağı qəbul etmirdi, irəli gedib öz gözləri ilə görmək, yerindəcə dəyərləndirmə aparmaq, ön xətdəki döyüşçülərə baş çəkmək, onların yanında olmaq istəyirdi. Üsulu beləydi.

O, bunu yalnız şəhadət eşqinə görə etmirdi. Bəziləri deyirlər ki, Hacı Qasim şəhid olmaq istəyirdi, qatilini axtarırdı, buna görə döyüş yerlərinə gedirdi. Bu söz yanlış, ya da qeyri-dəqiqdir. O, ən azı bilirdi ki, özünü boşuna ölümə atmaq İslam baxımından düzgün deyil. Əslində, onun özünəməxsus baxışı vardı və düzgün idi. O deyirdi ki, İraq və Suriyadakı döyüşlərin güclü müqavimətə, böyük cəsarətə və cəbhələrdə davamlılığa ehtiyacı var, bunlar isə arxa cəbhədən idarə etməklə həyata keçə bilməz.

Hacı Qasim Süleymani səviyyəsində bir komandirin cəbhələrdə olmasının ən böyük nəticəsi psixoloji və mənəvi möhkəmliyin yaranması idi. Onun gəlişi döyüşçülərə güc verirdi, bütün təhlükə və çətinliklərə rəğmən, onların möhkəmliyinə, müqavimətinə, cəbhədə qalmasına kömək edirdi.

Əməliyyat məlumatlarını yaxından, yerində öyrənmək istəməsindən əlavə, deyirdi ki, mənəvi, psixoloji və emosional cəhət onun üçün önəmlidir. Doğrusu da budur. Siz bu gün videoyazılarda görürsünüz ki, Hacı Qasim ən ön istehkamlardakı uşaqların yanına gedəndə onunla görüşüb-öpüşürlər, ağlayırlar, qucaqlayırlar, oraya qədər getdiyinə görə etiraz edirlər. Bu psixoloji təsir çox əhəmiyyətlidir. Məhz buna görə döyüşçülərlə Hacı Qasim arasında dostluq və sevgi yaranırdı. Əgər hərbi birləşmələri arxa cəbhədən idarə etsəydi, bu münasibət yaranmazdı.

Şəkil və görüntüləri saytlarda, sosial şəbəkələrdə yayılanda onunla danışib dedim ki, hacı, bunlar təhlükəlidir. Hacı Qasim bunu qəsdən etmirdi, ön cəbhəyə gedəndə özü ilə kamera aparmırdı. Əslində, oradakılar –

bilirsiniz ki, döyüş yerində hamının mobil telefonu yanında olur – hacının görüntülərini qeyd edib sosial şəbəkələrdə paylaşmışdılar.

O deyirdi: "Döyüş yerindəki, ön istehkamlardakı uşaqlar ölümə hazır olan könüllülərdir. Onların telefonlarını alıb, "Şəklimi çəkməyin, mənimçün təhlükəlidir" deməyə utanıram". Bu baxımdan, Hacı Qasimin ilk şəkilləri özü və Qüds qüvvələri tərəfindən yox, ön xətdəki döyüşçülər tərəfindən yayılırdı, oradan da xəbər saytlarına keçirdi.

Generalla son görüş

Aparıcı:

Hacı Qasimlə axırını dəfə nə vaxt görüşdünüz?

Seyid Həsən Nəsrullah:

O, cümə günü gecənin yarısı şəhadətə çatdı, mən onunla həmin həftənin çərşənbə günü görüşmüşdüm. Beyruta bizim yanımıza gəlmişdi. Həmin gün günortadan sonra bir neçə saatlıq iclasımız oldu, şam namazını birlikdə qıldığımız, sonra isə sağollaşaraq Dəməşqə getdi.

Bir gün öncə, çərşənbə axşamı günü axşam bizimlə əlaqə saxlayıb demişdilər ki, hacı

Dəməşqə gəlib, gecəni burada qalib səhər çağı Beyruta gedəcək. Mən təəccübləndim; çünki o, iki-üç həftə öncə bizim yanımızda olmuşdu, həm də həmin günlərdə İraq məsələləri ilə çox məşğul idi. Çərşənbə günü günortadan sonra görüşdük. Axşam mənim bir neçə görüşüm vardı. Hacı Qasimə dedim ki, axşamkı görüşlərimi ləğv edirəm. Çünki biz adətən şam namazından sonra görüşürdük. Dedim ki, namazı qılıb iclasa başlayırıq. Adətən altı-yeddi saat danışırdıq. O isə dedi: “Yox, vaxt ayırmanıza ehtiyac yoxdur, mən vaxtınızı almayacağam. Yalnız özünü görməyə gəlmişəm, bir işim yoxdur; bir neçə həftə öncə buradaydım. Sizin bir saatdan artıq vaxtınızı almayacam. Oturub söhbət edərik”.

Həqiqətən də, gəldi, oturduq. Xüsusi bir mövzu yox idi. Mən onun nə üçün Zahiyyəyə gəldiyinə təəccüb edirdim. Dedim ki, niyə əziyyət çəkib gəlmisiniz. Dedi ki, yalnız sizi görməyə gəlmişəm, heç bir işim yoxdur.

Vəziyyət, şərait və bəzi çatışmazlıqlar barədə suallar verdi. O, bizim bəzi problemlərimizin həllinə aylıq köməklər edirdi. Bu dəfə isə dörd ayın problemini birdən həll edib dedi ki, arxayın

olun. Sonra başqa bir şey baş vermədi. Danışır, zarafatlaşırıdıq. Digər yerlərdə çoxlu işləri olsa da, həmişəkindən sakit və şən idi; çox zarafat edir, gülürdü. Mən qardaşlara da dedim; qəribə şəkildə nurani olmuşdu. Mən ondan ötrü qorxdum.

Qabaqkı görüşümüzdə, yəni iki-üç həftə öncə Hacı Qasimə demişdim ki, Amerika mediası sizin üzərinizdə çox güclü şəkildə fokuslanıb. Amerikanın ən mühüm jurnallarından birini göstərdim. Cildi üzərində hacının şəkli vardı, başlıq da beləydi: "Əvəzsiz general". Dedim ki, Birləşmiş Ştatları yaxşı tanıyan bəzi dostlarımız deyirlər ki, bu həddə media diqqəti terrorun müqəddiməsidir, gərək ehtiyatlı olasınız. Bildiyiniz kimi, gülüb dedi ki, nə yaxşı, mənim arzum da bu deyilmi?!

Ona dedim ki, gecəni burada qalın. Dedi ki, yox, bu gecə Dəməşqə qayıdacağam, oradakı qardaşları görmək, ertəsi gün də Bağdada getmək istəyirəm.

Adətən qardaşlar ofisə gələndə uşaqlar fotoaparat gətirib şəkil çəkirlər; bəzən heç gətirmirlər. Bu dəfə isə hacının özü uşaqlara dedi ki, fotoaparat hanı, seyidlə şəkil çəkdirmək

istəyirəm. Buna görə namaz qıldığımız yerdə, ayaq üstə, oturduğumuz yerdə, dəstəmaz alanda və digər hallarda şəkillərimiz var. Əlbəttə, hamısı yayılmayıb. Lakin çox maraqlıydı, israrla qardaşlara dedi ki, fotoaparat gətirib bütün hallarda şəkil çəksinlər.

Bu, onunla son görüşümüz oldu. Ona dedim ki, hacı, xahiş edirəm, Bağdada getməyin, vəziyyət yaxşı deyil. Dedi ki, yox, başqa yolum yoxdur, Baş naziri görməli və ona önəmli mesajlar çatdırmalıyam; başqa yol yoxdur, gərək özüm şəxsən Bağdada gedim.

Sərdar Süleymanın və müqavimət şəhidlərinin cəsədlərinin müşayiəti

Aparıcı:

Həzrət ağanın dediyi kimi, biz bu iki böyük şəhidin cəsədlərinin müşayiətində tarixin ən böyük cənazə müşayiətlərini gördük. Bu şəkildə yolasma və insanların bu iki şəhidə belə sevgisinin səbəbini nədə görürsünüz?

Seyid Həsən Nəsrullah:

Həzrət ağanın bu şəhadət və müşayiət hadisəsi üçün işlətdiyi "əyyamullah" – Allah günləri ifadəsi çox səlis və güclü ifadədir.

Məncə, ağanın ifadəsi beləydi ki, bu, ilahi və tarixi bir hadisədir, regionumuzun tarixində dönüş nöqtəsidir. Bu hadisənin ilahi bir hadisə olmasında heç bir şübhə yoxdur. Məsələn, cəsədlərin müşayiətinə insanları kim gətirdi? Hacı Qasimdən bir general kimi söhbət açılır, amma o, əslində, xalqın qəlbində Allah övliyalılarından idi. İnsanların onun üçün necə ağladıqlarını gördünüz. Dünyada böyük bir dəfn mərasiminin təşkil edilməsi, xalqın cəsədin ardınca hansısa səbəbdən və diplomatik şəkildə yürüş etməsi mümkündür. Bu, siyasi, psixoloji və ya hansısa qrup maraqlarına görə ola bilər. Lakin İraqda yüz minlərlə, İranda milyonlarla insanı küçələrə gətirən kim idi?

Mən şəhidin yeddi mərasimində İran barədə danışdım. İran xalqı soyuq havada sübh namazından axşama qədər orada qaldı. Böyük və kiçiklər, qadın və kişilər, hətta uşaqlar bir neçə saat matəm içində, ağlaya-ağlaya dayandılar. Bu, izah olunması hadisə deyil. Bu dəfn İmam Xomeyninin dəfnindən sonra yalnız formasına və ehtişamlı izdihamına görə yox, hətta məzmununa görə də misilsiz idi.

Yürüşlərdə və dəfndə iştirak edənlərin hamısı əzizlərini, dostlarını, yaxın bir adamlarını itirdiklərini düşünür, ürəkdən ağlayırdılar. Bu, yalnız ilahi lütfün göstəricisidir, bunun başqa izahı yoxdur. Hamımız deyirik ki, biz ağladıq; İran xalqı deyir ki, başımızı ucaltdı, milli təhlükəsizliyimizi qorudu; biz region xalqları deyirik ki, Hacı Qasim bizə kömək etdi, ağır günlərdə yanımızda oldu, qələbələrimize dəstək verdi, şərik oldu – bunların hamısı doğrudur. Lakin bunların heç biri insanın ən əziz bir adamını itirdiyini hiss etməsinə bərabər deyil.

Hamı Hacı Qasimə və Hacı Əbu Mehdiyə görə kədərlənəndə, ağlayanda, onları yad edəndə, dəfnlərində iştirak edəndə bunu hiss edirdi. Bütün bu qəlbləri, ağılları, ruhları və bədənləri bu yürüşlərə, İranda, İraqda və dünyanın digər yerlərindəki izdihamlı toplantılara Allah-taala gətirmişdi. Mən bundan real və doğru bir izah tapa bilmirəm. Gördüklərim bir ilahi fenomendir. Bu, Allah-taalanın bu mücahidlərə lüftü, onlarla bağlı iradəsi idi. İmam Əli (ə) məşhur bir xütbəsində buyurur:

"Bilin ki, cihad cənnət qapılarından biridir, Allah onu xüsusi dostlarının üzünə açmışdır".¹

Həmin cihad qapısı bu dövrdə açıq idi, kim onda hamıdan çox rol oynayırdı? Cəbhələrində, meydanlarında, ön xətlərində, ağır və qanlı qarşıdurmalarında olan kim idi? Birinci növbədə Hacı Qasim Süleymani və onun yol yoldaşı Hacı Əbu Mehdi əl-Mühəndis.

Bu baxımdan, onlar xüsusi Allah övliyasına ən üstün nümunələrdir. Məhz buna görə Allah onları dünyada belə uca tutmaq istədi. Qiyamətdə isə o qədər uca tutacaq ki, heç bir göz bənzərini görməmiş, heç bir qulaq eşitməmiş və heç bir bəşər ağılına gəlməmişdir.

Mən inanıram ki, Hacı Qasim Süleymanın, Hacı Əbu Mehdiyənin və oradakı digər şəhidlərin qanları, heç şübhəsiz, müqavimət təşkilatlarında güclü dalğa və böyük həvəs yaradacaq. Hacı Qasimin şəhadətindən sonra burada qardaşların, hətta Hizbullahın yüksək vəzifəli şəxslərinin çoxu mənə məktub yazıb dedilər ki, onlar üçün şəhadət əməliyyatına imkan yaradım. Bu, yeni mənəvi bir dəyişiklik idi.

---

¹ Nəhcül-bəlağə, xütbə 27.

İslami müqavimət təşkilatlarının sərdar Qasim Süleymaninin şəhadətinə reaksiyası

Livan Hizbullah müqavimət təşkilatının Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullah Qüds komandanı sərdar Qasim Süleymaninin şəhadəti və terrorçu ABŞ ordusunun Bağdad hava limanına aşkar təcavüzü barədə demişdi:

"Hizbullah sərdar Süleymaninin bayrağını bütün cəbhələrdə dalğalandıracaqdır!"

"Bu böyük qardaş və komandır şəhadətdən ibarət son arzusuna çatdı və mən şəhadətinə görə ona qibtə edirəm. Bu pak qanların sayəsində müqavimətin qələbələri artacaq və amerikalı qatillər, inşallah, öz məqsəd və cinayətlərini həyata keçirə bilməyəcəklər.

Biz sərdar Süleymaninin məqsədlərinə gedən yolu təkmilləşdirəcək, onun bayrağını bütün cəbhələrdə dalğalandıracağıq. Onun qatilləri üçün ədalətli intiqam bütün müqavimət mübarizlərinin vəzifəsi olacaq".

Fələstin İslami Cihad Təşkilatı sərdar Süleymaninin şəhadəti ilə bağlı bəyanatında bildirdi:

"Şəhid Süleymani ABŞ və sionist rejimi tərəfindən hədəf seçilmişdir. İslam ümməti bu açıq-aşkar təcavüzə qarşı bayrağını ucaltmışdır və öz azadlıq yolundan dönməyəcəkdir".

Fələstin Xalq Azadlıq Cəbhəsinin Baş katibinin müavini bildirmişdir:

"General Süleymani Fələstin, Livan və Yəməndə müqaviməti himayə edən bir sahə komandiri idi. Amerika ona qarşı terrorla cəhənnəmin qapılarını öz üzünə açdı".

HƏMAS təşkilatı da bəyanat yayaraq İran rəhbərinə və xalqına başsağlığı verəndən sonra bildirirdi:

"General Süleymani Fələstin müqavimətinin dəstəklənməsində böyük rolu olan ən dəyərli İran hərbiçilərindən biri idi".

Fələstin Mücahidləri Hərəkatı da sərdar Qasim Süleymanın şəhadəti ilə bağlı bəyanatında bildirirdi:

"Amerikanın axmaq təcavüzünün özünə qarşı mənfi nəticələri olacaq, Şəhid Süleymanın və yoldaşlarının terror aktına məruz qalması isə müqavimətin təməllərini bərkidəcək. Amerikanın və sionizm rejiminin şeytani layihəsində

məğlubiyyəti onların birbaşa müdaxiləsinə səbəb olmuşdur".

Yəmən Ənsarullah hərəkatının Baş katibi Əbdülməlik Bədrəddin Husi bəyanat yayaraq general Qasim Süleymanın şəhadəti münasibəti ilə başsağlığı vermişdi. Hərəkatın Siyasi şöbəsinin üzvü Məhəmməd əl-Bəxiti isə deyirdi:

"Tökülən bu pak qanlar Amerikanı bölgədə məğlub edəcək. Amerika general Hacı Qasim Süleymaniyə qarşı teraktından peşman olacaq".

General-polkovnik Hacı Qasim Süleymanın şəhadətinin dünyada geniş əks-sədası

Rusiyalı filosof və Rusiya prezidenti Vladimir Putinin müşaviri Aleksandr Qelyoviç Duqin deyirdi:

"Süleymani qəhrəman kimi yaşadı, qəhrəman kimi vuruşdu və qəhrəman kimi də şəhid oldu".¹

CNN televiziya kanalı öz proqramlarını kəsərək belə bir elan verdi:

---

¹ Məşriq xəbər agentliyi.

"Qasim Süleymanınin şəhadətinin regionda böyük nəticələri olacaq, bu, bölgəni lərzəyə gətirəcək. Bu xəbər doğru olsa, İrani, İraqı və bütün bölgəni elə dəhşətli şəkildə dəyişdirəcək ki, hazırda onu proqnoz etmək çox çətindir. Lakin, şübhəsiz, bunun region əhalisi üçün yaxşı sonu olmayacaq. Qasim Süleymani İŞİD-ə qarşı döyüşlərdə dəfələrlə görülmüşdü. O, kölgədə qalan bir sima idi. İranın olduqca önəmli olan bu fiqurunun şəhadətinə cavab verməməsi qeyri-mümkündür".

Suriyanın SANA dövlət xəbər agentliyi Böyük Rəhbərin şanlı İslam sərkərdəsi Hacı Qasim Süleymanınin və digər yoldaşlarınınin şəhadəti barədə müraciətini özünün internet portalının başına yerləşdirərək Amerikanı ağır, qüdrətli və qətiyyətli cavab gözləməyə çağırmışdı.

Rəsmi Suriya televiziya və əl-Əxbariyyə kanalı terrorizmə qarşı mübarizə qəhrəmanınınin şəhadət xəbərini elan edərək beynəlxalq ekspertlərlə müsahibələrində amerikalıların bu terror cinayətlərinin regional və global nəticələrinə toxunmuşdu.

Cəng-nyus virtual xəbər portalı Qüds qüvvələri komandanınınin şəhadətini elan edərək

Pakistan senatının üzvü xanım Şiri Rəhmandan belə bir sitat gətirmişdi:

"General Süleymani Orta Şərqdə ən böyük və ən nüfuzlu komandır idi. Amerikanın ona hücumunun bölgə üçün böyük nəticələri olacaq".

Moskva, Anadolu xəbər agentliyi: "Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi İranın Qüds qüvvələrinin komandanı Qasim Süleymaninin Amerika Birləşmiş Ştatlarının hava hücumu nəticəsində Bağdadda şəhadəti ilə bağlı bəyanat verərək bunu regionda gərginliyi artıracaq "avantürist addım" kimi qiymətləndirmişdir. Bu bəyanatda İran xalqına başsağlığı verməklə yanaşı deyilir:

"Süleymani öz həyatını İranın maraqlarına həsr etmiş bir şəxsiyyət idi. Onun Bağdadda Amerikanın hava hücumu nəticəsində öldürülməsini regionda mövcud gərginliyi artıracaq avantürist addım kimi dəyərləndiririk".

Keçmiş SSRİ-nin və indiki Rusiyanın tanınmış hərbi və ictimai şəxsiyyətlərindən olan general Leonid Qriqoryeviç İvaşov hazırda Rusiya Yazıçılar birliyinin üzvü və Moskva Beynəlxalq Münasibətlər Universitetinin müəllimidir. O, Təsnim xəbər agentliyinə eksklüziv müsahibəsində sərdar Süleymaninin şəhadətinə

təəssüfünü ifadə edərək ona qarşı terakta Amerikanın regionda belə dəyərli komandirlər qarşısında məğlubiyyətinin səbəb olduğunu bildirərək deyirdi:

"Nə üçün Amerika terrorizmə qarşı mübarizədə önəmli rol oynayan komandirlərə qarşı terror aktları törədir? – Ona görə ki, hərbi süur və hərbi məharət sahəsində Qasim Süleymani kimi komandirlər qarşısında məğlubdur.

Məhz Qüds korpusu əvvəlcə Suriya dövlətinə kömək etdi, sonradan Rusiya işə qarışdı. General Qasim Süleymani Suriyanın öz hakimiyyətini və müdafiə gücünü qoruyacağına əmin olana qədər çoxlu işlər gördü. Onlar (amerikalılar) buna görə belə dürüst və təsirli komandirləri qeyri-qanuni şəkildə ortadan götürməyə çalışırlar".

Amerikalı şəxsiyyətlərin sərdar Süleymani barədə baxışları

General Qasim Süleymani, mübaliğəsiz olaraq, İrənin dünyada ən tanınmış hərbcisidir. Dost və düşmənlər onun xüsusiyyətlərindən danışırlar; dostlar onunla qürur hissi keçirir, düşmənlər ona paxıllıq edirlər. O, dostların

başucalıqına, düşmənlərin isə gözlərində tikana çevrilmişdir. Mənfur İŞİD dövlətinin sonu elan olunanda dünyanın bütün peşəkar mərkəzlərində Qasim Süleymanidən, onun rəşadətlərindən və hərbi bacarıqlarından söhbət gedirdi. Aşağıda onların bir qisminə toxunacağıq:

Amerika ordusunun müştərək qərargahının keçmiş rəisi, MKİ keçmiş direktoru və Amerikanın İraqdakı hərbi qüvvələrinin ilk komandanı general Petreus Səddam devriləndən sonra verdiyi müsahibəsində Qərbi Asiyadakı qüdrətli rəqibinin özünəməxsus xüsusiyyətlərinə toxunaraq demişdi:

"Qasim Süleymani olduqca bacarıqlı, ağıllı şəxs və ləyaqətli düşməndir. O, öz oyununu yaxşı oynayır, amma bu oyun uzundur. Buna görə də icazə verin, görək hadisələr necə davam edir".

Petreusun dediyinə əsasən, 2007-ci ildə İraqın o vaxtkı prezidenti Cəlal Talibani Qasim Süleymani ilə görüşdüyünü və onun aşağıdakı mesajını gətirdiyini bildirmişdi:

"General Petreus! Bilməlisiniz ki, mən Qasim Süleymani İranın İraqa bağlı siyasətinə nəzarət

edirəm. İraqdan əlavə, İranın Suriya, Əfqanıstan və Qəzzədəki siyasətlərinə nəzarət də mənim işimdir".

O, bu mesajda bildirirdi ki, sən iranlı diplomatları unutmalı və mənimlə razılığa gəlməlisən.

İŞİD-in yaranmasında hökumətinin birinci dərəcəli rolu olmuş keçmiş ABŞ prezidenti Barak Obama 2014-cü ildə İraq Baş naziri Heydər əl-İbadi ilə görüşlərinin birində general Süleymani barədə demişdi:

"O, mənim düşmənimdir, amma mənim ona xüsusi hörmətim var".

ABŞ Dövlət Departamentinin keçmiş sədri Con Kerri də İranın Xarici işlər naziri doktor Zəriflə bir görüşündə ona demişdi:

"Bircə dəfə də olsa, Qasim Süleymanini yaxından görmək istəyirəm".

Amerikanın "Nyu-York" jurnalı 2013-cü ildə Qüds qüvvələrinin komandanının xüsusiyyətlərini MKİ məmurlarının və İraqın dövlət rəsmilərinin dilindən araşdırmış, onun nadir hallarda danışdığını, onda gizli bir xarizmanın olduğunu bildirmişdi. Bu məlumatda ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin keçmiş zabiti

Maquayr general Süleymanini Orta Şərqdə az adamın tanıdığı ən qüdrətli fiqur kimi təqdim etmişdir. Con Maquayr deyirdi:

"Dörd il öncə Suriyada baş tutan və strateji əl-Qüseyr şəhərinin Suriya ordusu tərəfindən alınması ilə nəticələnən və müharibədə dönüş nöqtəsi sayılan Qüseyr döyüşü general Süleymaninin nəzarəti və rəhbərliyi altında baş tutmuşdu. Bu döyüş onun üçün böyük qələbə oldu".

Dördüncü fəsil

Şəhid Qasim Süleymanın düşüncələrinə baxış

İmam Xomeyni təqvaya əsaslanan ilham amilinə malik idi

Mən ağıl və qəlb hidayəti olan insanlarla çox rastlaşmışam. Onlar qeyb kimi sözlər söyləyiblər, amma qeyb olmayıb. SSRİ-nin dağılmasından öncə mərhum imam Qorbaçova məktubunda yazırdı ki, cənab Qorbaçov, mən kommunizmin sümüklərinin sınma səsini öz qulaqlarımla eşidirəm.¹

---

¹ Səhifeye-imam, c. 21, s. 222.

...Bəzilərimiz deyir ki, İmam Xomeyninin İmam Mehdi (ə) ilə əlaqəsi var. Əlbəttə, imamın özü heç vaxt belə bir iddia etməyib. Əlaqəsi vardısı da, heç vaxt bunu iddia etməyib. Lakin imamda insanın dilinə və ağına qeybi xəbərlərin gəlməsinə səbəb olan bir amil vardı. Bu amil təqvaya əsaslanan ilhamdır. Məsum olmayan şəxslərdə belə bir ilham ola bilər.¹

İslam dünyasının inkişafı

İslam inqilabının qələbəsindən və imamın gəlişindən sonra İslam dünyasının inkişafı başladı, güclü tənəzzülü dayandı.

Özünün cəsarətli addım və işləri və misilsiz əməlləri ilə İslam dünyasını tənəzzüldən xilas edib inkişafa doğru aparın imam idi. Siz hər halda bu inkişafdasınız. Baş verən bütün hadisələr bir inkişaf hadisələridir; 33 günlük müharibə, 22 günlük müharibə və digər hadisələr belədir.²

Nə üçün imam buyurdu ki, quruluşu qorumaq ən vacib əməldir və heç bir vacib əməl

---

¹ Kirmanın şəhid övladları ilə görüşdə çıxışından.

² Sarəllah diviziyasının müqəddəs müdafiə yadigarları önündə çıxışından.

buna çatmır; bunu namazdan da vacib bildi. Çünki namaz qəzaya getsə, onu yenidən qılmaq mümkündür, lakin quruluşa bir şey olsa, namaza və dinə zərər toxunar. İmam buna görə quruluşu qorumağı namazdan da vacib bilmişdir. Bu, böyük məqsəd idi. Bu uca məqsədlə ana və atalarda bu stimul yarandı. Bizim müxtəlif şəhərlərimizdən ata və üç oğlu, ata, üç övladı və bir kürəkəni şəhid olmuş ailələrimiz var. Bu, nədən ötrü idi? İslamdan ötrü.

Bizim ətrafımızda od-alov xırmanı var; İraq, Əfqanıstan, nüvə silahı olan Pakistan, Qafqaz, Türkiyə. Regionun belə bir vəziyyətində bizim ölkəmizdə sabitlik və əmin-amanlıq hökm sürür. Bu qədər. Biz dövlətimizi hara ilə müqayisə edirik? Türkiyə ilə? İslam Respublikası hansı dövlətlə müqayisə olunmalıdır? Hansı quruluşla əvəz olunmalıdır? Bu qədər azadlıq, elmi inkişaf, təhlükəsizlik, sabitlik və digər məsələlər var.

Bu quruluş, qurulmasından ötrü dünən də yüz minlərlə insanın şəhid olmasına layiq idi, bu gün də minlərlə insanın şəhid olmasına layiqdir. Əziz və Böyük Rəhbərimiz zirvənin başında quruluşu bu şəkildə qoruyursa, ona ziyan

vuracaq, onu zəiflədəcək, İslamiyyətini, milliyyətini, istiqlaliyyətini və başucalığını azaldacaq hər bir məsələyə qarşı tədbir görürsə, buna görədir. Bu inqilabın o qədər təlatümü və çətinliyi var ki, bir gün şəhidlər arzu edərlər ki, onu müdafiə etmək üçün dirilib yenə şəhid olsunlar.¹

Ayətullah Xamenei - bütün ruhaniyyətin öndəri

İslam İranının varlığı və yaşaması onun rəhbərinə bağlıdır. Camaat, bu sözümlü qəbul edin; mən heç bir partiya və cinahın üzvü deyiləm, İslama və inqilaba xidmət edən şəxslərdən başqa heç bir tərəfə təmayülüm yoxdur. Lakin bunu bilin: And olsun Allaha, şiə alimlərinin hamısını yaxından tanıyıram. On dörd ildir mənim işim budur. Livan, Pakistan, Fars körfəzi bölgəsinin din alimlərini tanıyıram – istər şiə, istər sünni. Allaha and olsun, Allahı şahid tuturam ki, bütün bu ruhaniyyətin, İrandan və digər yerlərdən olan müctəhidlərin

---

¹ Gilan vilayəti şəhidlərinin anım tədbirində çıxışından.

və din alimlərinin öndəri tarixin böyük insanı olan Ayətullah Xameneidir.

Mən çoxlu şiə alimi ilə məktublaşmış, yaxından görüşmüşəm; onları tanıyıram, onlara hörmətim var; insanların onlara tabe olmalarına da çalışırıq, amma bu hara, o hara. Yerlə göy qədər fərq var. Bu kişinin hikmətinə, əxlaqına, dininə, siyasətşünaslığına, dövlət idarəsinə diqqət edək, siyasi oyunlarda sərhədlərimizi ayıraq. İnsanlar gəlib-gedirlər, önəmli olan isə bizim vilayətə birləşməmizdir; önəmli olan bu quruluşu dəstəkləməmizdir.¹

Ölkənin ucalığı rəhbərə itaətdən asılıdır

Bütün xalq və siyasi partiyalar Böyük Rəhbərin bu ölkənin əsas dayağı olduğunu qəbul edir. Əgər İrani bir gəmiyə bənzətsək, onun kapitanı Böyük Rəhbərdir. Bu rəhbərlik olmadan gəmi sahilə çıxa bilməz. Bu, ümumiyyətlə, qanun məsələsi deyil, ölkənin yaşam və izzət məsələsidir.

---

¹ Şəhid Hüseyn Əsədinin anım tədbirində çıxışından.

Biz imamı hörmətlə yad edirik. Bəs bugünkü imamı nəzərə almadan imamın yolunu davam etdirə bilərikmi?! Rəhbər xəttini davam etdirmədən imam xəttini davam etdirmək mümkün deyil. Bunun daxili siyasi məsələlərlə əlaqəsi yoxdur. Əgər ölkənin ucalığını qorumaq istəyiriksə, gərək rəhbərin arxasınca hərəkət edək. Əks-təqdirdə, bu gəmi hara gəldi baş alıb gedər. Bu gün bizim nəyimiz varsa, bu inqilabdan və imamdandır. Biz bu ümumi başucalığını imamın xəttinə və o xəttin Böyük Rəhbər tərəfindən davam etdirilməsinə borcluyuq.

Rəhbərlik sərvətindən dəyərli sərvət yoxdur. Bu, heç nə ilə müqayisə olunası deyil. Ölkədə Böyük Rəhbərin siyasət və üsullarına qarşı söz deyilməməlidir. Əgər deyilsə və etiraz edilməsə, onun günahına şərik olarıq.¹

Bəziləri Rəhbərin zəhər camını içməsinə istəyirlər

Ölkədə bəziləri yanlış təhlillər edir, bəzən də onu səsləndirirlər. Bəlkə də, xeyirxahlıqdan

---

¹ Kirman vilayətinin müharibə veteranları ilə görüşdə çıxışından.

deyirlər ki, imam 598 saylı qətnaməni qəbul edərkən zəhər camını içdiyi kimi cəmiyyətimizin bugünkü imamı da Amerika qarşısında bu işləri görsün. Bu, necə təhlükəli cəsərət və səfsətdir! Bu, necə müqayisədir! Bu zəhər camı İslam dünyasının canını alar, şiəiliyin canını alar, İranın canını birdəfəlik alar.

Bu, 598 saylı qətnamə zəhəri ilə müqayisə olunası zəhər deyil. Bu zəhər camı canları alar; insaniyyətin canını alar. Dünyanın məzlum xalqlarının yeganə ümidi İrandır. Onlar müxtəlif hadisələrdə İslam Respublikasına görə narahat olurlar. İranda baş verən bu kiçik hadisələr dünyanın digər xalqlarını və azad insanlarını çox incidir, onların bütün vücutlarını narahatlıq bürüyür. Bu gün İran xalqı yalnız İranın qoruyucusu və himayədarı deyil, dünyanın bütün məzlum xalqlarının hamisidir. Bunun nümunəsi həmin təkfirçi cinayətləridir. Əgər İran olmasaydı, bu taun bütün regionu bürüyər, bəşəriyyətin canını alardı.¹

---

¹ 2017-ci ildə Kirmanın 11 fevral yürüşündə çıxışından.

Bütün qələbələrin açarı ayıqlıqdır

Ayıqlıq dəqiq ayırd etmək deməkdir. Biz özümüz üçün nə düşünürük: ömrümüzü haqq yoluna fəda etmək istəyirik, yoxsa batil istiqamətdə sərf etmək? Udan şəxs haqq yolunu seçən və hər şeyini bu yola qurban verəndir. Bizim həm dünənki, həm bugünkü şəhidlərimiz bu işi görmüş, İslam, şiəlik, dövlət, xalq və hətta dünya üçün böyük qələbələr gətirmişlər.

Ayıqlıq yalnız siyasi cəhətli deyil. İnsanın etiqadi təməli zəif olsa, hər bir siyasi hərəkət onu yolundan döndərər. Lakin güclü etiqadi təməlləri olanlar qorxmurlar. Fitnələr bəzən o qədər naməlum olur ki, insan müəyyən etməyə çətinlik çəkir və istəmədən tələyə düşür. Bütün qələbələrin açarı və hiylələrə aldanmamanın yolu insanların ayıqlığıdır.

Bizim dövrümüzdə istiqamətlər aydındır. Bu gün dost-düşmən bəllidir, haqq və batil cəbhələri aydın seçilir.¹

---

¹ 18-ci "Bəsirət" ümumi toplantısında çıxışından.

Məcburi müharibə

Bəlkə də, inqilabdan sonra İslamı, bu dinin həqiqətini və şüa mədəniyyətini bütün cəhətləri ilə bəyan edən yeganə universal hadisə məcburi müharibədir. Çünki bu müharibə həm cəmiyyət, həm zaman baxımından bu işi görə, sübuta yetirə bildi.

Müharibə bir hadisə kimi bizim mövzumuz deyil, önəmli olan orada iştirak edən, vuruşan, müdafiə olunan insanlardır, onların düşüncə və etiqadları bizimçün dəyərlidir. Çünki İslamı, irfanı, mənəviyyatı, insan yetişdirməni və həqiqi vilayətçiliyi bütün cəhətlərində yaşada bilmişdir.

Bizim məcburi müharibəmizin yüzlərlə xüsusiyyəti var. Onun ən mühüm xüsusiyyətlərinə misal olaraq diniliyini, təsirli olmasını və dalanları açmasını göstərmək olar. Bu üç amil səkkizillik müqəddəs müdafiənin ən önəmli xüsusiyyətləridir. Məcburi müharibə, əslində, bir düşüncəyə görə dəyər qazanır və o, imamın müharibənin idarəsinə rəhbərlik etməsidir. Həmçinin müharibədə sözün əsl mənasında bir dindar davranışı vardı, idarəçilikdə və rəftarda onu görmək olurdu. Müharibə həm daxildən, həm xaricdən insanlara

təsir buraxırdı. Döyüşdə iştirak edərək ondan təsirlənir, şəhərlərinə qayıdanda digər insanları da təsirləndirirdilər. Bu isə cəmiyyətdə dəyişikliyin, mənəvi inkişafın mühüm amillərindən biri olurdu.¹

Həm qeyri-bərabər, həm də namərdcəsinə müharibə

Biz bu xalqın övladlarının müqəddəs müdafiə dövründəki fədakarlıqlarını yaxşı dərk etmək üçün müharibəyə hansı şəraitdə məcbur edildiyimizə baxmalıyıq. Müharibə başlayanda biz hansı şəraitdəydik, düşmən hansı şəraitdə idi, hansı hazırlıq və arxayınılıqla müharibəyə başladı? Bu, müqəddəs müdafiə mövzusunda giriş üçündür. Bunu aydınlaşdırsaq, xalqın övladlarının məharətini, dəyərini və böyük nailiyyətlərini öyrənə bilərik.

Müharibə bizim ən zəif hərbi şəraitimizdə başladı. Biz daxildə ən ağır siyasi və hərbi vəziyyətdəydik. Həmin dönəm bizim ən zəif dönəmlərimizdən biri idi. Əvvəla, dövlət məmurları ölkənin vəziyyətini sahmana salmağa

---

¹ Məhəmməd rəsulullah (s) diviziyasının komandirlərinin anım tədbirində çıxışından.

çalışırdılar. Ölkədə hələ siyasi sabitlik yaranmamışdı, daxili qarşıdurmalar vardı. Münafıqlər ölkəmizə qarşı silahlı döyüşlərə başlamışdılar, solçu qruplaşmaların, kommunist partiyasının və marksistlərin tərribatçı fəaliyyətləri genişlənmişdi, bizim gənclərimizi öz təsiri altına salırdılar. Kürdüstanda qiyamçı qruplaşmalar, əks-inqilabçı separatçılar fəaliyyətdə idilər. Ordumuz inqilabdan sonra ağır durumda idi. Sizin xatırladığınız çoxlu digər məsələlər də vardı.

Biz inqilabın əvvəlində çox acınacaqlı vəziyyətdə ikən müharibə başladı. Bəlkə də, Səddamın, onun himayədarlarının və müharibəni planlaşdırınların ən namərd hərəkətlərindən biri ölkəmizə qarşı müharibə zamanının seçilməsi ilə bağlıdır. Zamanın özü bir tərəfin qələbə və ya məğlubiyyətində böyük rola malikdir. Bir zaman yatmış bir adama hücum etmək olar və o, hazırlıqsız vəziyyətdə yaxalanar. Bir zaman da hazırlıqlı vəziyyətdə ona hücum edərsiniz. İnanılası deyildi ki, bir ərəb müsəlman ölkəsi heç bir qaneedici səbəb olmadan boş bir bəhanə ilə bütün imkanlarını

toplayıb yenicə qurulmuş bir inqilab dövlətinə hücum etsin.¹

Səkkiz il müqəddəs müdafiənin dəyərli xüsusiyyətləri

Bizim müharibəmizdə üç amil meydana çıxdı: Biri mənəviyyatdır. Cəbhələrdə aşıb-daşan mənəviyyat cəmiyyətdə yayılmağa başladı. Heç kim inkar edə bilməz ki, cəmiyyətimizdə böyük mənəvi dəyişikliklərin mənşəyi cəbhələr olub. İstəmədən olsa da, bu, cəmiyyətdə bir mədəni-ideoloji inqilaba çevrilib.

Yaranan digər amil düşüncə inkişafı idi. Cəbhələr bu baxımdan elm hövzələrinə oxşayırdı. Hövzə tələbələri dərsləri yaxşı mənimsəmək üçün bir-biri ilə tədris-mübahisə metodundan istifadə etdikləri, üzərlərinə düşən mühüm vəzifəyə hazırlaşdıqları kimi, döyüş səhnələri də beləydi. Döyüşçülər mənəviyyat və paklıq ardıncaydılar, elm hövzələrini təqlid edirdilər və bu, cəbhə uşaqlarında böyük elmi irəliləyiş yaradırdı.

---

¹ Sarəllah diviziyasının şəhidlərinin anım tədbirində çıxışından.

Müharibənin üçüncü xüsusiyyətinin nümunələrini siz bu gün də görürsünüz. O da budur ki, müharibə işləri ilə daha ciddi məşğul olan uşaqlar bu gün cəmiyyətin idarəsində daha uğurludurlar; çünki onlar ən çətin zamanlarda idarəçilik etmişlər.

Cəbhə bir kürə kimi idi, oradan çıxan insanlar təcrübəli və bişmiş olurdular. Qorxaq adam cəbhədə cəsur ola bilmirdi, cəsur adamın cəsarətinin üzə çıxmasına da münbit şərait vardı. İmanlı adamın imanı güclənirdi və imanı zəif olanın bu zəifliyi gizlətməsi qeyri-mümkün idi. Müharibədə hər şey üzə çıxır, bütün xüsusiyyətlər qabarırdı, heç nə gizli qalmırdı.¹

Cihad və şəhadət ayələri

Şəhidin əsərinin bir hissəsi onun özünə aiddir. Onu dərk etmək sadə məsələ deyil. Şəhidin əbədi bir insana çevrilməsini dərk etmək bizimçün imkansızdır. Onlar əbədi varlıqlardır. Quranın ən üstün, ən alovlu ayələri cihad və şəhadətlə bağlıdır.

---

¹ Kirman vilayəti şəhidlərinin xatirəsi ilə bağlı konfransda çıxışından.

Şəhidlər elə bir mərhələyə çatırlar ki, özləri buyururlar:

"Kaş mənim dostlarım, qohumların Allahın məni necə bağışladığını, Öz cəbhəsinə daxil etdiyini, mənə seçilmişlərdən, uca tutulmuşlardan etdiyini biləydilər!"

Şəhidin özündə bir təsir var, onu əbədiləşdirir. Heç vaxt unudulmayacaq ad, əsl ziyarətgaha çevriləcək məzar şəhidə məxsusdur. Harada şəhid məzarı varsa, zaman keçdikcə daha təsirli yerə çevrilir. Sanki indi, şəhadətlərindən iyirmi il keçəndən sonra şəhidlərimizin təsirləri daha da çoxalıb. Bizim cəmiyyətimizin, gənclərimizin, müharibəni görməmiş, şəhadətlə məsafəsi olan cavanların şəhidlərimizə, Şələmçəyə, Tələiyəyə və digər cəbhələrə qarşı sevgisi möhtəşəmdir.¹

Şəhadət məqamının ilk mənzili

Bütün şəhidlərimizin keçdiyi və mühüm məqamlardan olan şəhid məqamına qovuşmağın əsas təməli hicrət məqamıdır.

Şəhid və şəhadət məqamına çatmağın ilk təməli hicrətdir: özündən, öz məqamlarından, öz

---

¹ Xanlıq şəhidlərinin anım tədbirində çıxışından.

mal-mülkündən, öz yerindən, öz sevdiklərindən və öz gözəlliklərindən hicrət etmək.

Şəhidlər bu hicrəti bütün cəhətlərində tam şəkildə etdilər. Mən bir şəhid atası tanıyıram, qızı ilə sağollaşanda üzünü başqa tərəfə çevirmişdi. Xanımı soruşmuşdu ki, üzünü niyə çevirirsən? Cavab vermişdi ki, qorxuram, onun məhəbbəti məni yolumdan saxlayar. Bu hicrət elə bir hicrətdir ki, baş tutsa, insan şəhadət məqamına çata bilməsə də, Allahın Qurani-kərimdə söz verdiyi böyük ilahi savaba nail olar və bir şəhid kimi qalar.¹

Şəhidlər və Malik Əjdər

Mən bir yerdə dedim ki, Şəhid Himmət, Şəhid Əhməd Kazimi, Şəhid Həsən Baqiri kimi şəxslər Malik Əjdərdən əskik deyildilər. Tribunadan enəndən sonra bir nəfər etiraz edib dedi: "Şəhidləri tərifləməyiniz yaxşıdır, amma siz Malikin məqamını bilmirsiniz".

Razılaşdım ki, Malikin məqamını bilmirəm, amma mən İmam Əlinin (ə) sözünü yaxşı dərk edirəm. Malik şəhid olanda imam minbərdə

---

¹ Gilan vilayəti şəhidlərinin anım tədbirində çıxışından.

oturub camaata baxdı, ya Malikin yerinin boş qaldığını, ya da Maliksiz qoşunun gələcəyini görüb ağlaya-ağlaya buyurdu:

"Malik! Kim idi Malik?! Əgər dağ idisə, digər dağlardan ayrı bir dağ idi; daş idisə, heç bir at ayağı dəyməyən, heç bir quşun üstündən uça bilmədiyi qaya idi".¹

Malik İmam Əlinin (ə) döyüş meydanında at çapmasını, xəncər oynatmasını görə-görə yetişmişdi, amma Həsən Baqiri, Xərrazi, yaxud Himmət gəncliklərinin əvvəlində irfani məqamlara nail oldular, özü də İmam Əlini (ə) görmədən. Onlar Malik kimi də yox, Malikdən üstün idilər.

Bizim müharibəmiz elə yeniyetmə və gənc yaşlarında ariflər yetişdirdi ki, insan onların məqamına heyran qalmaya bilmir. On səkkiz yaşlı bir yeniyetmə gənc irfanın elə məqamına çatır ki, qarnından bayıra tökülmüş bağırsaqlarını bir torbaya yığıb böyrünə bağlayır; özü də nə korpusdandır, nə ordudan. Həmin vəziyyətdə döyüşü davam etdirib

---

¹ Nəhcül-bəlağə, hikmət: 434.

şəhadətə nail olur. Bu irfan hansı məktəbdə tədris olunur?!¹

Qüds günü

İmamın şah əsərlərindən biri də Qüds gününün əsasını qoymasındadır. Bu, şiə İranını İslam dünyasında günbəgün ucaldır. Allah günü olan 11 fevralda olduğu kimi, Qüds günündə də bizim xalqımız yekdilliklə yürüzlərdə iştirak edir. Çox maraqlıdır ki, kiçik bir yerə məxsus olan bu gün ən böyük hadisə olan İslam inqilabının qələbə günü ilə eyni miqyasda keçirilir.

Əlbəttə, bəzi ərəb ölkələri Qüds gününün Fələstində keçirilməsini istəmirdilər. Bu dönmə boyu Fələstin xalqının ən böyük problemlərindən biri onun məzlumluğu olmuşdur. Fələstin xalqı bəzisi dost və müsəlman olan ölkələrin mühasirəsindədir.

Bəziləri Fələstin bayrağını İrandan almağa çalışırdı. Mən fələstinli qardaşlara dedim ki, Fələstin bayrağını kim götürsə, biz onu dəstəkləyəcəyik. Görək Fələstini himayə etmək

---

¹ Kirmanın Lori bölgəsinin şəhidlərinin anım tədbirində çıxışından.

güc və cəsarəti hansı ərəb ölkəsində var. Bu hadisələrin özündə bəzi məqamlar vardır, insan gərək səbirlə sonuna baxsın.¹

Livan Hizbullahı

Son on beş ildə bölgədə Fələstin, Livan və İraq hadisələrində üç əsas istiqamət olmuşdur. İslam Respublikasının bu üç istiqamətdə əvəzsiz nailiyyətləri və həlledici rolu düşmənlər tərəfindən də etiraf olunan bir həqiqətdir. İslam dünyasının hər hansı nöqtəsində demokratiyanın yaranması İslam Respublikasının xeyrinə və Qərbin zərərinə olacaq.

Livan Hizbullahının iki qəti qələbəsi – 2000-ci ildə amerikalıların Livandan çıxması və sionist rejimlə otuz üç günlük müharibədə heyrətamiz qələbə İslam inqilabının mübarək övladı olan Livan Hizbullahının qüdrətini göstərir. İyirmi iki günlük və səkkizgünlük müharibələrdə də fələstinli mücahidlər və fədakar Qəzzə xalqı Livan Hizbullahından örnək alaraq və İranın həlledici köməkləri sayəsində İsraili məğlubiyyətə uğrattı. Bu məsələ də İslam

---

¹ Kirman vilayətinin müharibə veteranları ilə görüşdə çıxışından.

Respublikasının regiondakı yüksək mövqeyini göstərir. Bu böyük və dərin dini-siyasi mövqe minimum xərclə və milli maraqlar çərçivəsində əldə edilmişdir.¹

Qəzzə və Livan müsəlmanları bizim ön xəttimizdir

"Nə Qəzzə, nə Livan / Canım fədaye-İran" deyənlər anlamırlar və yalan danışirlar. Əgər Qəzzə və Livan olmasaydı, indi İranda can qalmazdı. Həmin Qəzzə və Livan müsəlmanları bizim ön xəttimizdir; etiqadi məsələlərdən əlavə, ora bizim ön xəttimizdir. Nə üçün İsrail onlarla nüvə raketi ola-ola ölkəmizə hücum etməyə cürət etmir və etməyəcək? Çünki gücümüzü orada görür. İran bu gün Allahın lütfü ilə bu qanlar, imamın müqəddəs nuru və Böyük Rəhbərin dahi liderliyi sayəsində, həqiqətən də, zirvədədir.²

---

¹ Kirman vilayətinin şəhidlərinə dair anım tədbirində çıxışından.

² Şəhid Hacı Əli Məhəmmədipurun anım tədbirində çıxışından.

Yalançı millətçilik

Mənim fikrim belədir, təcrübədə də sübuta yetib ki, İrandakı millətçiliyin böyük hissəsi yalandır. Millətçiliyi islamçılıq qarşısında bayraq ediblər, vətəni sevmək, ölkə üçün can-başla çalışmaq mənasında millətçilik yoxdur. Elə olsaydı, biz müharibədə millətçiləri hamıdan öndə görərdik. Səkkizillik müharibədə, xarici düşmənin hücumunda millətçilərdən, Azadlıq hərəkatından və Milli cəbhədən heç bir əsər-əlamət görmədik. Heç vaxt görmədik ki, ad yazdırsınlar, könüllü qüvvələrini toplayıb cəbhəyə bir batalyon və ya bölük göndərsinlər. Heç vaxt belə bir şey olmadı. Dedikləri dinə, İslama qarşı yalançı millətçilikdir".¹

Suriya müharibəsi

Suriya hadisəsi heç bir hadisə ilə müqayisə olunması deyildi; həm planın böyüklüyünə, həm də arxasında duranların kimliyinə görə.

Bizim böyük adamlarımız bəzən strateji səhvlərə yol verib deyirlər ki, biz nə üçün Suriyada vuruşduq? Ona görə ki, sionizm rejimi

---

¹ Şəhid Şatirinin şəhadətinin ildönümü tədbirində çıxışından.

kimi azğın və həyasız bir rejim 300-dən artıq nüvə başlığına malik olmasına, qabaqlayıcı müharibə strategiyası seçməsinə və hər bir imkanı aktuallaşmazdan qabaq məhv etməsinə, bombalamasına baxmayaraq, bu gün İslam Respublikası belə bir rejimin qarşısında qüdrətlə dayanıb. Bunun səbəbi ölkə daxilindəki öz əsgərlərimizdən əlavə, həm də bu düşməni digər nöqtələrdə saxlamış başqa əsgərlərdir.

Terrorçu-təkfirçi qruplaşmalardan ibarət qartopu Suriyada formalaşdı və böyüyə-böyüyə bu ölkənin 70 faizini işğal edib İraqa çatdı, Bağdadın yaxınlığına qədər irəliləyib nəhəng bir dağa çevrildi. Beşballıq bir zəlzələ bir gecədə Tehranı silkələyir; təsəvvür edin ki, İŞİD ölkəmizə girsəydi, nə olardı. Bu, nə ağıldır?!

Bir dəfə Bağdadda olanda bir nəfər mənimlə əlaqə saxlayıb dedi ki, Bəsrənin yaxınlığında yüz İŞİD terrorçusu var, bu barədə nə etməyi düşünürsünüz? Mən o adama dedim ki, Bəsrənin iki milyondan çox əhalisi var! Baxın, qorxu cəmiyyəti belə məhv edir.

Amerikanın yaratdığı bu qorxunun İslam Respublikası tərəfindən zərərsizləşdirilməsi ölkənin xarici siyasəti üçün ən önəmli

nailiyyətdir. Müqavimət qüvvələri terrorçu-təkfirçi qruplaşmalara qalib gələndən sonra dünya nəfəs aldı. Humanitar baxımdan bu qələbənin qiyməti yoxdur. Bəs bir insan faciəsi üçün şam yandıranlar İraq bazarlarında partlayıcı maddələrlə dolu yük maşınlarının partladığını, qadın və kişilərin necə öldürüldüyünü görmürdülər?! Niyə diqqət yetirmirsiniz?! Niyə xalqın ayrı cür fikirləşməsinə imkan verirsiniz?! Bu, xəyanətdir!

Müqavimət qüvvələrinin İraq və Suriyada terrorçu-təkfirçi cərəyanlara qalib gəlməsi həm dünya və region xalqları üçün idi, həm də öz xalqımız üçün. Əgər o fədakarlıqlar baş tutmasaydı, bu gün bizim şəhərlərimizdə hansı hadisələr baş verərdi?! Mən Sincarda baş verənlərdən tutmuş digər bölgələrdəki hadisələrə qədər çoxlu qəribə səhnələr görmüşəm. Bir günün içində bir çayın yaxınlığında iki min günahsız gəncin başını kəsiblər! Əgər bu kabus gəlib İrana çatsaydı, bu ölkənin başına nələr gələrdi?! Hər halda, Allah bizi qalib etdi.¹

---

¹ Kirman vilayətinin müharibə veteranları ilə görüşdə çıxışından.

Hərəm müdafiəçiləri

Hərəm müdafiəçiləri yalnız torpaq müdafiəçiləri deyillər, insanların heysiyyətinin də müdafiəçisidirlər. Əgər onlar təhlükəyə atılıb öz canlarını qalxan etməsəydilər, bu torpaq kürəni elə müsibət bürüyərdi ki, Kərbəla müsibətindən başqa bütün müsibətlər yalan olardı.

Onlar xanımlarının, övladlarının, əzizlərinin yanaqlarına qəmli göz yaşlarının süzülməsini qəbul edib dünyanın uşaq, gənc, qadın və kişilərinin qanlarından çaylar axmasının qarşısını aldılar və iranlı qeyrətinin toxumunu Əli (ə) mənəviyyatı ilə birlikdə bütün dünyaya səpdilər, dünyanı tamaşaya çağırdılar, bu cəmiyyətin bütün qadınlarının, kişilərinin və gənclərinin başlarını ucaldılar. Bu gün yalnız şanlı və qədirbilən İran xalqı özünü sizin övladlarınızın fədakarlığına borclu bilmir, övladlarınızın adları regionun bütün məzlumlarına tanışdır, onları övladları kimi uca tuturlar.

İraq və Suriya xalqlarının sizin övladlarınız üçün necə matəm saxladığına dair gözəl səhnələr görmüşəm. Özlərini bizim

şəhidlərimizin anası hesab edən anaların yanaqları göz yaşlarından islanırdı.

Onların Amirli, Nübl, əl-Zəhra, Fua, Kəfəriya, Deyr əl-Zur, Hələb, Fəllucə, Bələd və Mosulda mühasirədə qalmış uşaqların üzündə yaratdıqları xilas təbəssümünü heç bir söz, heç bir qələm vəsf edə bilməz. Bunların hamısı İran xalqının uca iradəsinin zirvəsində dayanıb hamını izzət və mənəviyyat yoluna çağıran, imamı layiqli şəkildə təcəssüm etdirən rəhbərə görədir.¹

Məscid

Bir körpünü qorumağı mənə tapşırırlarsa, bilməliyəm ki, vəzifəm yalnız həmin körpünü qorumaqla məhdudlaşmır. O körpünün bir əhatə dairəsi var; əgər o dairə işğal olunsa, körpü də işğal olunar.

Bir axundun məscidə baxışı yalnız onun daxili ilə məhdudlaşsa, o, yalnız məscidin içindəkiləri qorumağa çalışsa, səhv etmiş və uduzmuş olar. Məscid bir qərargah kimidir, onun bütün tərəflərini nəzərə almaq, hicablı-hicabsız,

---

¹ Hərəm müdafiəsi şəhidlərinin övladlarının təvəllüd bayramı toplantısına müraciətindən.

mühafizəkar-isləhatçı, qadın-kişi, uşaq-qoca – məscidin ətrafında yaşayan hər kəsi orada birləşdirmək lazımdır.

Əgər bir məscidin əhatə dairəsi süqut etsə, oranın axundunun ön xətti alınmış olar. Bu da onu göstərir ki, axund yaxşı müdafiə edə bilməyib, əlaqəsi, cazibəsi və iradəsi yaxşı olmayıb. Bir neçə işdə çalışan yorğun bir qardaşı bir neçə min ailənin yaşadığı məhəllənin məscidinə axund təyin etməyin mənası yoxdur. Yorğun bir adam bu qədər böyük bir ərazini necə qoruya bilər?!

Biz üç yüz nəfərlik bir batalyon üçün o qədər təlimlər keçir, hazırlıqlar görürük. Məgər məscid bir batalyondan azdır?! Məgər axundun iyirmi dəqiqəlik moizəsi ilə kifayətlənmək olar?!¹

Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrini cəlb etmək

Daim deyirik ki, o, hicabsızdır, bu, hicablıdır; o, islahatçıdır, bu, mühafizəkardır. Bəs daha kim qaldı?! Kimi qorumaq istəyirsiniz?!

---

¹ Məscid günü münasibətilə beynəlxalq toplantıda çıxışından.

Bunların hamısı bizim xalqımızdır. Sizin bütün uşaqlarınız dindardır?! Hamısı gecə namazı qılır?! Hamısı eynidir?! – Xeyr! Kim hamısının bir olduğunu iddia edirsə, səhv edir. Belə hallarda ailənin başçısı nə edir? Ata onların hamısını cəzb edir; birini sevgi ilə, birini danlamaqla; hərəni bir yolla ailəyə cəzb edir, ailəni qoruyur. Bizim cəmiyyətimiz də bizim ailəmizdir. Bu məsələlərlə məşğul olmalıyıq.

"Mən və mənim hizbullahçı dostlarım", "mən və öz heyətimizin uşaqları"... Nə olsun ki?! Axı İslam inqilabını və İslam Respublikasını belə qorumaq olmaz. Bununla cəmiyyətə təsir göstərmək olmaz. Mədəni sahədə belə geriləyirik, siyasi sahədə də elə sərhədlər çəkirik. Daha nə qaldı?! Gərək hamını birlikdə cəzb edək; hicablı da, hicabsız da cəzb edək.¹

"Mədəni qırğın", "mədəni hücum"

Mədəni hücum bu gün çox genişlənmiş, əvvəlkindən daha dəyişkən, mürəkkəb və şiddətli olmuşdur. Böyük Rəhbərin mədəni problemlərlə bağlı istifadə etdiyi bu termin

---

¹ Yəni orada.

olduqca yerində, dəqiq və əsaslıdır. Onun müxtəlif mövzular barədə işlətdiyi bütün sözlərdə çox dərin hikmətlər vardır.

"Mədəni qırğın", yaxud "mədəni hücum" sözləri oyadıcı və maarifləndirici sözlərdir, sanki bir fəryaddır. Siz bir hadisəni görüb yavaş səsle heç kimi oyada bilməyəcəyinizi başa düşür və qışqırmağa məcbur olursunuz. Bu terminlər də qışqırmaq kimidir. İnsanın daxilində zərrə qədər də diqqət olsa, hadisənin dərinliyini anlayar. Bunu bir emosional gənc söyləmir, bir təqlid müctəhidi, fəqih rəhbər, yetmiş il İslam kontekstində inkişaf etmiş bir şəxsiyyət söyləyir. Bizim onun nə hiss etdiyini, nə anladığını başa düşməyimiz üçün, bəlkə də, illər lazımdır.¹

---

¹ Yenə orada.

Beşinci fəsil

Şəhid Qasim Süleymani barədə xatirələr

Allaha bəndəlik

Evində qonaq idim. Çox gedib-gəlir, bəzən gecəni də orada qalırdım. Sühə qədər qonaq otağında olurdum. Yadımdadır, gecənin yarısı hacının səsinə yuxudan oyanırdım. Onun otağı ilə qonaq otağının arasındakı məsafə az deyildi, amma ağlamaq səsi oraya gəlirdi. Hacı səccadə üzərində oturanda Allahla raz-niyaza qərğ olurdu, bu dünyanı tamam yaddan çıxarırdı. Öz mənəvi halında ağlayır, sızlayır, Allaha bəndəlik

edirdi. Mən öz-özümə düşünürdüm ki, dünyanın harasında bir general-leytenant həm də əsl arif ola bilər?!¹

İslami şəfqət

Bölgənin təhlükəsizliyi komandir Süleymani-yə tapşırılanda quldur dəstələri məsajlarını aldılar; çoxu gəlib təslim oldu. Başçısı çox qəddar olan bir dəstə vardı, təxminən qırx-əlli nəfər ona işləyirdi, quldurluqla məşğul olur, yollarda təhlükəsizliyi pozurdular. Nə jandarmeriya onlarla bacarırdı, nə də komitə uşaqları. Onlar düşünürdülər ki, öncələr olduğu kimi, bu dəfə də bir neçə nəfərin başını kəsəcəklər, hamı geri çəkiləcək. Lakin hacı geri çəkilən adam deyildi.

Yeddi sutka kəndin hər bir nöqtəsini axtarıb onları tutduq. Yerdən və havadan mühasirəyə düşdüklərini görəndə arvadlarının çadralarını başlarına atıb qaçdılar. İki gün vuruşduq, axırda özü təslim olmaq istədi. Orada beş pasdarı girov qoyduq ki, Kirmana gedib Hacı Qasimlə danışsın.

---

¹ Sərdar Hüseyin Mərufinin Təsnim xəbər agentliyinə müsahibəsindən.

Görüşdə nə danışdıqlarını bilmirəm, amma bayıra çıxandan sonra hönkür-hönkür ağlayırdı. Soruşdum:

– Nə olub? Niyə ağlayırsan?

– Bu kişinin əzəməti məni tutdu. Əgər öldürüləcəmsə, qoyun bu kişinin əli ilə öldürülüm, mənimçün şərəf olsun, – dedi.

Hacı mərhəmət göstərib ona toxunulmazlıq sözü vermişdi. İşləri düzələndən sonra onu Məşhədə yolladı. Tövbəsinin qəbul olunması üçün İmam Rzanın (ə) vasitə olmasını istəyirdi. Bu müddətdə həm kəndlərinə su nasosu apardı, həm də əkinçilik üçün onlara torpaq verdi. Məşhəddən qayıdandan sonra əkinçiliyə başladı. Anadan yeni doğulmuş uşaq kimi təmizlənmişdi.¹

Xalqın xidmətçisi

Bəmdə zəlzələ və əziz həmvətənlərimizin ölüm xəbəri hamımızı çox narahat etmişdi. Hacı bundan xəbər tutan kimi birbaşa Bəmə getdi, şəhərin vəziyyətini görüb çox kədərləndi, aidiyyəti dövlət məmuruna zəng vurub dedi:

---

¹ İbrahim Şəhriyarinin “Qəhrəmanlıq” mədəniyyət mərkəzinin arxivindəki müsahibəsindən.

"Tehranda oturmusan, burda nə baş verdiyini bilmirsən; gəl, xalqa kömək elə".

Cəbhə uşaqlarını oraya çağırdı; bir qisminə cəsədləri toplamağı tapşırırdı, bir qisminə xalq yardımlarını yerbəyer etməyi, bir qisminə təcili yardım xidmətini. Özü də Hacı Əhməd Kazimi ilə birlikdə hava limanına yerləşdi. Tehrandan və digər yerlərdən Bəmə təyyarələr uçurdu. Bəm hava limanında heç bir imkan olmadığına görə bəzi dostlar etiraz etdilər. Tərk olunmuş yer idi, hətta insanları təyyarəyə mindirməyə trap da yox idi. Hacı dedi: "Cavanları topla, əyilsinlər, camaatın qalxmasına kömək etsinlər". Çarə yox idi; trap gələnə qədər belə etdik. Hacı'nın və Əhməd Kaziminin köməyi ilə hava limanı işləməyə başladı. İndi fikirləşirəm ki, əgər onunla Hacı Əhməd olmasaydılar, çoxları dünyadan köçərdi. Uçqunun altından çoxlu yaralı çıxmışdı, amma onlara yardım edəcək adam yox idi.¹

---

¹ Yenə orada.

Qiyamət gününün şəfaətçisi

Böyük Rəhbər Kirmana gəlmişdi. Həmişəki kimi, proqramlarından biri də şəhid ailələri ilə görüşmək idi. Püşk bizim adımıza çıxmışdı. Bundan yaxşı nə ola bilərdi ki! Gələndə Hacı Qasim də yanlarında idi. Söhbət əsnasında fürsətdən istifadə edib həzrət ağaya dedim:

– Ağa, inşallah, qiyamət günü buradakıların hamısına şəfaət edərsiniz.

– Gərək şəhidin ata-anası mənə və sizə şəfaət etsin, – dedi, sonra əyilib başını Hacı Qasimə tərəf çevirdi, üzünə baxıb əlavə etdi: – Bu ağa Qasim də şəfaət edənlərdəndir, inşallah.

Hacı başını aşağı saldı, iki əli ilə üzünü tutdu.

– Ona deyin, söz versin, – ağa dedi.

Bir müddətdən sonra evinin girişində, qapının önündə onu gördüm; cəbhə uşaqlarına iftar süfrəsi açmışdı. Dedim:

– Hacı, şəfaət edəcəyinə söz verirsən, ya yox? Allah haqqı, əgər söz verməsən, qışqırıb o gün ağanın sənin barəndə söylədiklərini deyəcəm.

– Yaxşı, söz verirəm, amma səsini çıxarma, – hacı dedi.

Zorla da olsa, ondan şəfaət edəcəyinə dair söz aldım.¹

Sərdar Süleymaniyə borclu ölkə

"Mosul işğal olundu!" Bu xəbər yayılanda hamı mat-məəttəl qaldı. Bir zamanlar regionun ən güclü ordusuna sahib idik, imkanlarımız, texnikamız da zəif deyildi, amma İŞİD sərhəddən keçib su içmək kimi Mosulu tutmuşdu. Bundan xəyanət qoxusu gəlirdi. Daha pisi o idi ki, ordunun əsas silah-sursat anbarları Mosulda, əl-Anbarda və Səlahəddində yerləşirdi. Onların hamısı İŞİD-in əlinə keçmişdi. Vəziyyət çox acınacaqlı idi. Ordu əliboş bir iş görə bilmirdi.

Baş nazir amerikalılarla görüşdü. Demişdilər ki, vəzifəmiz sizə kömək etməkdir, amma gərək məsələ araşdırılsın. Onlar özləri İŞİD-i yaradıb regionun canına salmışdılar, məlum idi ki, vaxt öldürmək istəyirlər. Araşdırandan sonra dedilər ki, əvvəlcə müzakirə aparın, alınmasa, hərbi əməliyyatlara başlamaq olar. Nuri əl-Maliki əlini əlinin üstünə qoysa, Bağdadın da işğal

---

¹ Cavad Ruhullahinin müsahibəsindən.

ediləcəyini görüb gözləmədi və İrandan kömək istədi.

İki gündən sonra Bağdad hava limanına bir təyyarə endi. Hacı Qasim Süleymani bir neçə iranlı və livanlı komandirlə gəlmişdi.¹

Seyid Həsən Nəsrullahın Hacı Qasimə sevgisi

Müqavimət seyidinin yanında oturmuşdum. Ondan soruşdum:

– Bizim ağamız, İmam Mehdidən (ə) və Böyük Rəhbərdən sonra ən çox kimi sevirsiniz?

– İlk dəfədir mənə bu sual verilir; Hacı Qasim Süleymanini - gülüb dedi, sonra əlavə etdi: - Təsadüfən, bir neçə gün qabaq sübh namazından sonra fikirləşirdim ki, həzrət Əzrayıl gəlib mənə, "Seyid Həsən, sənin ruhunu alım, yoxsa Qasim Süleymaninin? – desə, tez cavab verərəm ki, mənim. Çünki Hacı Qasimin həzrət ağa üçün çox vacib adam olduğunu bilirəm. Hacı Qasim bizim

---

¹ İraqın Həşd əl-şəbi qüvvələrinin 18-ci briqadasının komandiri Höccətül-İslam Seyid Hamid Cəzayirinin Fars xəbər agentliyinə müsahibəsindən.

üçün və müqavimət cəbhəsi üçün çox əziyyətlər çəkmişdir.¹

Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrinə diqqət

Qızını və nəvələrini görmək üçün xəstəxanaya gəlmişdi. Tibb bacıları onu görüb sevinir, ancaq yaxınlaşmağa utanırdılar. Hacı Qasimin səmimi hal-əhval tutması buzlarını əritdi, bir göz qırpmında bütün tibb bacıları onu dövrəyə aldılar. Qərara alındı ki, yadigar şəkil çəkdirək.

Hamı hazır idi. Birdən Hacı Qasimin gözləri zəlin sonuna sataşdı. Xadimələrin biri döşəməni silirdi. Onu çağıraraq dedi: "Gəlin, yadigar şəklimizdə siz də olun".²

Müharibə əlillərinə xüsusi qayğı

Sarəllah diviziyasının batalyon komandiri olmuş Nasir Tövbəyiha onurğa beyninin zədələnməsi nəticəsində iflic olmuşdu. Hacı

---

¹ İraqın Həşd əl-şəbi qüvvələrinin komandir müavini Höccətül-İslam Haşim Heydərinin İran televiziyasının üçüncü kanalından yayımlanan "Salam, axşamın xeyir" verilişində söylədiklərindən.

² Doktor Məhəmməd Türkmənin Fars xəbər agentliyinə müsahibəsindən.

Qasim hər il novruz bayramına yaxın İsfahana gedib ona baş çəkirdi. Evinə çatan kimi Nasirin xanımına deyirdi: "Bu iki gündə bütün işləri özüm görəcəm".

Ən birinci, hamamı hazırlayırdı. Nasiri qucağına götürüb hamama aparır, başını şampunla yuyur, bədənini kisələyir, sabunlayırdı. Sonra onu isti su ilə yaxşı yuyundurub qurudurdu. Axırda ona aldığı bir dəst təzə paltarı əyninə geydirir, yenə qucağına götürüb hamamdan çıxarırdı.

Orada olanda evin xanımını mətbəxə girməyə qoymurdu, yeməyi özü bişirirdi. Bir yemək zamanı da hazırlayıb təbiət qoynuna gedirdilər ki, Nasir havasını dəyişsin. Orada da bütün işləri özü görürdü.

İki gündən sonra Kirmana yola düşüb Qənat Məlik kəndinə gedir, orada da ata-anasına qulluqçuluq edirdi.¹

---

¹ Höccətül-İslam Səadətnejadın İran televiziyasının üçüncü kanalında yayımlanan "Salam, axşamın xeyir" proqramında söylədiklərindən.

Sözünə sadıq

Dəfələrlə baş vermişdi; Suriya ordusu şəhəri mühasirəyə alanda təkfirçilər silahlarını yerə qoyurdular. Təslim olmaq yox, başqa bir yerə getmək istəyirdilər. Maraqlıdır ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinin Suriya üzrə nümayəndəsi əlaqə saxlayıb vasitəçi olurdu. Bəhanəsi bu idi ki, terrorçuların arasında arvad-uşaqlar da var. O deyirdi: "Filan bölgənin İŞİD komandiri deyib ki, əgər general Qasim Süleymani bizi heç kimin arxadan vurmayaçağına söz versə, filan saatda bölgədən çıxmağa hazırıq".

Dost və düşmən Hacı Qasimə inanırdı, hətta xəbis İŞİD komandiri də bilirdi ki, O, verdiyi sözə sadıq qalacaq.¹

Ağanın fədaisi

İmam Hüseyin (ə) universitetində məzuniyyət tədbiri idi. Komandirlər dayanmışdılar. Ağa pilləkənlə platformaya qalxdı. Komandirlər Ali Baş Komandanı görüb hərbi salam verdilər.

---

¹ Hüseyin Əmir Abdullahiyanın Maarif radiosunun "Müqavimət şəhidi" proqramına müsahibəsindən.

Hacının salamu isə başqa cür idi, hamısından fərqlənirdi. O, sağ əli ilə hərbi salam vermiş, sol əlini də sinəsinin üstünə qoymuşdu.

Bilirdim ki, hacının heç bir işi səbəbsiz deyil. Soruşdum:

– Hacı, hərbi salam verərkən sol əl aşağıda olmalıdır. Onu nə üçün sinənizə qoymuşdunuz?

– Hiss etdim ki, ağa narahatdır. Əlimi sinəmə qoyub bildirdim ki, Hacı Qasim sənə fəda olsun, mənim ağam! – deyə cavab verdi.¹

İnsanların hüququ

Bukamalı azad etmək üçün çarəsiz qalıb Allahın amanına buraxılmış bir evi əməliyyat qərargahına çevirdik. Evdən çıxanda sahibindən halallıq almaq və üzr istəmək üçün qələm götürüb məktub yazmağa başladı:

"Əziz və hörmətli ev sahibi!

Salam. Mən qardaşınız Qasim Süleymaniyəm... Mən şiyəəm, sizsə sünnisiniz. Amma biz də bir növ sünniyik; çünki Allah rəsulunun sünnətinə inanırıq, onun yol və davranışlarına əməl etməyə çalışırıq. Siz də bir

---

¹ Höccətül-İslam Kazimi Kiyasərinin "Şəhidlərin həyat rəvayəti" müəssisəsinin toplantısında çıxışından.

növ şiasiniz; çünki Əhli-beyti sevirsiniz. Mən evinizdəki Qurani-kərimdən, Səhih-Buxaridən və digər kitablardan bildim ki, dindarsınız.

Əvvəla xahiş edirəm ki, evinizdən icazəsiz istifadə etdiyimizə görə üzrümüzü qəbul edəsiniz. İkincisi isə, evə ziyan vurmuşuqsa, qarşılığını ödəməyə hazırıq. Mən sizin evinizdə namaz qılmışam. İki rükət də sizin niyyətinizə namaz qılıb Allah-taaladan sizə xeyirli aqibət istəmişəm.

Oğlunuz və qardaşınız Süleymani".

Bunları yazdı, amma ev sahibinin borcundan çıxmaq üçün kifayət etmədiyini düşünüb məktubun axırına belə bir qeyd əlavə etdi:

"Əgər evinizdən icazəsiz istifadə etdiyimizə görə sizə borclu olduğumuzu düşünürsünüzsə, bu, mənim evimin telefon nömrəsidir; xahiş edirəm, əlaqə saxlayın, mən istədiyiniz hər bir işi görməyə hazırım".

Sonra da aşağıdan sol tərəfdən evinin telefon nömrəsini yazdı.¹

---

¹ Gənc jurnalistlər klubu.

Şəhid Hüseyn Yusif-İlahinin yanında

Korpus komandirlərinin bir neçəsi bir arifin yanına getmişdi. Onun tövsiyələrini dinləmiş, suallarını vermişdilər. O zaman Hacı Qasimin arxasınca çox sözlər danışılırdı. Mövzu gəlib ona çatanda biri arifdən soruşmuşdu:

– Ağa, sizin sərdar Süleymani barədə fikriniz nədir?

– O, yuxarı aləmə bağlıdır, ustadı var, – arif demişdi. Komandirlər nə qədər ad çəkmişdilsə, yalnız "yox" sözünü eşitmişdilər.

– Bəs hacının ustadı kimdir?

– Hüseyn Yusif-İlahi adlı bir şəhid.

Vəsiyyət etmişdi ki, onu Yusif-İlahinin yanında dəfn etsinlər.

Yeri qazıb məzara girdik. İki məzar arasında məsafə çox az idi. Məcbur olub hər iki tərəfdən bir qədər genişləndirdik ki, cəsədi dəfn etmək mümkün olsun. Yusif-İlahinin məzarı tərəfdən qazanda kərpiclərin biri düşdü. Mən məzarın içinə baxdım. Otuz dörd ildən sonra kəfən və üzərindəki sellofan sağlam qalmışdı, heç rəngləri də dəyişməmişdi, sanki şəhidi indicə dəfn etmişdilər. Diqqətlə baxıb gördüm ki, kəfənin içindəki bədənin həcmi də məlumdur. Qəbrin

içində oturub Aşura ziyarətnaməsi oxumağa başladım. Özümdə deyildim.¹

Təvazökarlıq

Bir axşam Hacı Qasim də Rəhbərin evinə rövzə məclisinə gəlmişdi. O, əlində təsbeh Hacızadənin yanında oturduğu yerdə birdən camaat şüar söyləməyə başladı: "Əlinin Malik Əjdəri / Hacı Qasim Süleymani".

Təəccüblə camaata baxdı, əlini hörmət əlaməti olaraq sinəsinin üstünə qoyub gülümsədi, sonra da başını yelləyib dodaqaltı nə isə dedi. Camaata bildirmək istəyirdi ki, mən hara, Malik Əjdər hara. Sonralar bir yerdə demişdi: "Məni tərifləsələr, mənə Malik Əjdər desələr və mən inansam, süqut edərəm; amma daxilən özümü kiçik bilsəm, Allah məni böyüdü".²

---

¹ Sərdar Mürtəza Kəşkulinin və Fəqih Rəhbərin Sarəllah korpusundakı nümayəndəsi Höccətül-İslam Əli Ərəbpurun rəvayətinə əsasən, "Qəhrəmanlıq" mədəniyyət müəssisəsinin arxivində mövcud olan sənədlərdən.

² "Qəhrəmanlıq" mədəniyyət müəssisəsinin arxivində mövcud olan sənəddən.

Atasının ayağını öpməsi

Gələn kimi atasını hamama aparır, sonra paltarlarını yuyurdu.

Atanın yanında oturdu, onun qırıq-qırıq olmuş bərk əllərini tutdu, başını aşağı salıb əlindən öpdü. Sonra Hacı Həsənin ayaq tərəfinə getdi, corablarını çıxardı, başını əyib dodaqlarını atasının ayaqlarının altına qoydu.¹

Anasının ayağını öpməsi

Suriyadan gəlmişdi. Tez özünü Kirmana yetirdi. Anası xəstəxanada yatırdı. Palataya girəndə hamının – bacı, qardaş və qohumların bayıra çıxmasını xahiş etdi.

Hamı getdi. Hacı qoca və xəstə anası ilə tək qaldı. Ədyalı kənara çəkib anasının yorğun ayaqlarını sığalladı. Gözlərindən üzünə yaş süzülürdü. Üzünü anasının ayağının altına qoyub öpür, ağlayırdı.²

---

¹ İbrahim Şəhriyarının “Qəhrəmanlıq” mədəniyyət müəssisəsinin arxivində mövcud olan audiomüsaibəsindən.

² Yəne orada.

Hamı kimi

Hava limanına girdik. İçəridə insanların sıxlığını görüb hacının yanına qaçdım, dedim ki, gözləyin, bir az sıxlıq azalsın, sonra gedin. Yola düşüb camaatın arasına girdi, sanki onu heç bir təhlükə təhdid etmirdi.

Bu, bir-iki dəfə baş verməyib. Yadımdadır, hava limanının başqa bir çıxışından keçməsinə xahiş edirdim, deyirdi ki, yox, mən də hamı kimi. Hamı kimi sırada dayanır, yavaş-yavaş irəliləyir və ümumi çıxışdan çıxırdı. Heç elə bil, Qüds korpusunun komandanı deyildi.¹

Xalqın asayişinə diqqət

Kəndin məscidində yas mərasimi keçirdilər. Camaat hacıya başsağlığı verməyə gəlirdi. Birdən hacı məsciddən bayıra çıxdı. Bildik ki, nəsə baş verib. Ardınca yola düşdüm. Məscidin girişindən bir qədər aralıda yoxlanış məntəqəsi düzəldib gələnləri yoxlayırdılar. Çox acığı gəldi, qaşları düyünləndi, narahat halda dedi: "Biz otuz il etibar qazanmışıq, bunları yığışdırın. Camaat asanlıqla gəlib-getməlidir. Biz bu xalqın asayışı

---

¹ Əhməd Həmzeyinin "Şahid müjdəsi" portalına müsahibəsindən.

üçün çalışırıq, onlara sıxıntı yaratmaq üçün deyil".¹

Güllə və şəhadət namizədi

Az sevilirdi. Çoxları deyirdilər ki, namizəd olsa, mütləq səs qazanar. Özünə də demişdilər ki, xalq sizi sevir, gərək prezidentliyə namizəd olasınız. O isə belə cavab vermişdi: "Mən güllələrə, şəhadətə namizədam. Mən illərdir cəbhələrdə qatilimi axtarıram, amma tapa bilmirəm".²

Kənd adamıyq

Bir toplantıya çıxışa dəvət etmişdilər. Şəhərdə onun şəkli ilə reklam bannerləri hazırlamışdılar. Tribunaya qalxıb hər şeydən əvvəl gileylənməyə başladı: "Çıxış üçün gələn hər kəsin şəkillərini vurmaq nə adətdir?! Məddah gəlir şəkillə, ruhani gəlir şəkillə, çoxlu reklamlar... Bu, israfdır, yaxşı iş deyil. Mən buralıyam, kənd adamıyam,

---

¹ Yusif Əfzəlinin Fars xəbər agentliyinə müsahibəsindən.

² Tehranın müvəqqəti cümə imamı Höccətül-İslam Məhəmmədcavad Hacıələkbərinin "Vətən bu gün" qəzetinin 2839-cu sayına müsahibəsindən.

əşirət uşağıyam, yoxsul adamam, bunlar mənə görə deyil".¹

Sərdar Süleymaninin əzəməti

Cəlal Talibaninin qonağı idim. O zaman İraqın prezidenti idi. Məndən soruşdu:

– Bilirsən, bir qədər əvvəl sənin oturduğun yerdə kim oturmuşdu?

– Yox, hardan bilim?! – deyə cavab verdim.

Belə bir xatirə söylədi:

– Bir müddət əvvəl general Süleymani burada oturmuşdu. Söhbət etdiyim yerdə ofisin katibi gəlib qulağıma bir söz dedi. General soruşdu ki, ağa Talibani, məsələ nədir? Dedim ki, Amerika prezidenti zəng vurub, icazə versəniz, danışaram, ya da sonraya saxlayaram. Dedi ki, yox, danışın. Dəstəyi götürdüm. Rahat danışıma deyə bayıra çıxmaq istəyəndə qoymadım, dedim ki, ehtiyac yoxdur. Söhbətin arasında Obamaya dedim: "Bilirsən, indi qarşımda kim oturub?" Dedi ki, yox. Dedim: "General Süleymani düz qarşımda əyləşib". Həyəcanla dedi: "Doğru deyirsən?!" Səs tonu elə dəyişdi ki, generalın

---

¹ "Qəhrəmanlıq" mədəniyyət müəssisəsinin arxivində mövcud olan audiomüsahibədən.

adının əzəmətindən həyəcanla ayağa qalxdığını hiss etdim".

Onun heybəti yalnız üz-üzə deyil, telefon arxasından da düşməni həyəcanlandırırdı.¹

Sərdarın adı və düşmənin ruhiyyəsi

İŞİD Ərbilin yaxınlığına çatmış, Kürdüstan bölgəsinin rəhbərliyi qorxudan qaçmışdı. Hətta Barizani ailəsi də şəhəri tərk etmiş, Kürdüstan lideri Məsud qalmışdı. O, kimdən kömək istəyirdisə, rədd cavabı alırdı. Beş dəfə Amerikadan və İŞİD əleyhinə koalisiyadan kömək istədi, amma heç biri döyüşə gəlməyə razılıq vermədi. Hər yerdən ümitsiz halda dəstəyi götürüb Hacı Qasimlə əlaqə saxladı. Hacı ona dedi: "Kak Məsud, sabaha qədər şəhəri saxla, mən özümü yetirəcəyəm". Sübh çağı günəş çıxar-çımaz özünü Ərbilə yetirdi. Döyüş bilən adam idi. Cəmi yetmiş nəfərlə gəlmişdi. Çox keçmədən mühasirə yarıldı və İŞİD geri çəkildi.

Əsir düşmüş bir İŞİD zabitindən nə üçün qaçdıqlarını soruşanda cavab verdi: "Qasim Süleymaninin Ərbilə gəldiyini eşidən kimi

---

¹ Mühəndis Pərviz Fəttahın İran televiziyaının birinci kanalının "Baxış" verilişində söylədiklərindən.

döyüşçülərimiz ruhdan düşdülər və daha vuruşa bilmədik".¹

İşgüzarlıq və məsuliyyət

Ağlamaq səslərindən bildim ki, pis vaxtda zəng vurmuşam. Soruşdum ki, nəyə olub? Dedi:

– Sözüdü de.

Qarşıya çıxmış məsələni ona söylədim. Dedi:

– Yaxşı, deyərəm, uşaqlar iki-üç dəqiqəyə həll edərlər.

– İcazə verin, mən sizin tərəfinizdən uşaqlara deyim, - dedim, amma razılaşmadı.

Mənim işimi həll etməyi bir müavininə tapşırırdım. Beş dəqiqədən sonra məsələ həll oldu, ofisindən bir nəfər əlaqə saxladı. Soruşdum ki, mən hacını heç vaxt belə görməmişdim, nəyə baş verib? Dedi: "Məgər xəbəriniz yoxdur; Əhməd Kazimi şəhadətə qovuşub?"

Köhnə dostlar idilər, amma o şəraitdə də işini görürdü, məsələlərə məsuliyyəti yerindəydi.²

---

¹ Məsud Barizaninin Türkiyənin "Zaman" qəzetinə müsahibəsindən.

² Hüseyin Əmir Abdullahiyanın İran televiziyasının birinci kanalının "Birinci formul" verilişində söhbətlərindən.

Böyük insan

Kostyum geyinib kabinetində oturan, sülh və ədalətdən dəm vuran adamlar gərək sözlərini eşidəydilər. Parlament iclasında iştirak etmək üçün Brüsselə gedəndə bir neçə dəqiqəliyə olsa da, rüsvaylıqlarını üzlərinə vurub dedim:

"Avropa parlamentinin deputatları ayaqlarını-ayaqlarının üstünə aşırıb mineral su içirlər, şərqli məsihiləri müdafiə edən yeganə şəxs isə bir iranlı müsəlmandır. Siz avropalılar bundan xəcalət çəkməlisiniz".

Mən bir məsihiyəm. Hacı Qasim mənim üçün iranlı müsəlman və şiə deyildi, böyük insan idi. O, İraq və Suriyanın məsihi, aşuri və izədilərini İŞİD-dən xilas etmişdi. Baxmırdı ki, sünni, yoxsa şiədir; xristian, yoxsa başqa bir dindəndir. Heç kimin canının, malının, namusunun əcnəbi əlinə düşməsini istəmirdi, regionda təhlükəsizliyin bərqərar olunmasına, dünyada ilahi ədalət sisteminin qurulmasına çalışırdı.¹

---

¹ Məsihilərin İslami Şura Məclisindəki nümayəndəsi Siyamək Mərəsidqin Təsnim xəbər agentliyinə müsahibəsindən.

Qardaş nəsihətləri

Rəftarı məni cəzb etmişdi. Onun kimi olmağı arzulayırdım, baxmayaraq ki, bu, qeyri-mümkün idi. Dedim ki, hacı, yadigar olaraq mənə bir şey yaz. Qələmi çıxarıb yazmağa başladı:

"Allahın adı ilə

Əziz Əli, dörd məsələni yaddan çıxarma:

İxlas, ixlas, ixlas! Yəni danışmaq, etmək və ya etməmək Allah üçün olsun;

Qəlbini Ondan başqa hər bir şeydən boşalt, onun və Əhli-beytin sevgisi ilə doldur;

Gecə namazı möhtəşəm ehtiyatdır;

Bir salavatla olsa da, şəhid dostlarını yad elə!

Səni sevən qardaşın Süleymani".

Və bu qardaş nəsihətlərinin altından imzasını qoydu.¹

Möminlərin şahidliyi

Tribunadan iştirakçılara dedi: "Burada sizdən istədiyim budur; bunu məzar yanında bəzi şəhid dostlarımdan da almağa müvəffəq olmuşam". Bir qədər fasilə verib əlavə etdi:

---

¹ "Müsafir" jurnalı, say: 19, Əli Nəcibzadənin xatirəsi.

- Bu, möminin hörmətinə etirafdır. Siz də möminsiniz, aranızda çoxlu ixlaslı insan var. Göstərdiyiniz bu lütfkarlıqlar mənim üçün dəyərlidir. Lakin etiraf almaq istəyirəm ki, sizin baxışınızda yaxşı adamammı? Buna cavab vermənizi istəyirəm. Sizdən soruşuram: Sizcə, mən yaxşı adamam?

Camaatın arasından bir nəfər ucadan dedi:

- Siz hamımızın sərvəri...

- Yox, mən şəriət baxımından keçərli bir cavab istəyirəm, - deyə hacı onun sözünü kəsdi. - Əgər bu cavabı versəniz, mənim işimə yarar, verməsəniz, hər yerdə mənə verilən hədiyyələr kimi bu çərçivəni və hədiyyələri bir küncə qoyacağam, - dedi və üçüncü dəfə soruşdu: - Sizcə, mən yaxşı adamammı?

Hamı bir səslə cavab verdi: "Bəli". Sonra bunu ucadan və daha ucadan təkrarladılar.

- Buna inanırsınız? - Hacı Qasim soruşdu.

- Bəli, - deyə daha ucadan cavab verdilər və sonra salavat dedilər.

Salavat bitəndən sonra hacı dedi:

- "Məgər bilmir ki, Allah görür?"¹ deyildi ki kimi, O görür və yazır. "O gün insanlar

---

¹ Ələq, 14.

əməllərinin özlərinə göstərilməsi üçün dəstə-dəstə çıxacaqlar".¹ Allah-taaladan istəyirəm ki, həmin gün sizin bu şahidliyinizi qəbul etsin. Ümidvaram ki, bir gün digərləri ilə birlikdə mənim cəsədimin yanında da bu şəhadəti verəsiniz".²

Əsgər Qasim Süleymani

Bir ömür özünü əsgər bildi; vilayət əsgəri, xalqın əsgəri, korpusun əsgəri, quruluşun əsgəri, bu torpaqların əsgəri. Tarixdə bu adla qalmaq istəyirdi. Vəsiyyətnaməsinə yazmışdı:

"Həyat yoldaşım! Mən məzarımın yerini Kirmanın şəhidlər məzarlığında müəyyən etmişəm, (qaynım) Mahmud bilir. Şəhid dostlarım kimi mənim də qəbrim sadə olsun. Onun üzərinə uzun-uzadı titullar yazmayın, yalnız "əsgər Qasim Süleymani" yazın".³

---

¹ Zilzal, 6.

² "Qəhrəmanlıq" mədəniyyət müəssisəsinin arxivində mövcud olan videomaterialdan.

³ İsna və Fars xəbər agentlikləri, Yusif Əfsərinin xatirəsi.

Müsabiqə sualları

Test sualları

1. "Müqavimət" sözünün ən çox başa düşülən mənası hansıdır?

- a) Nəfsi meyllər qarşısında dirəniş göstərmək
- b) Təcavüz və işğal qarşısında dirəniş göstərmək
- c) Balansı və tarazlığı pozan amillər qarşısında dirəniş göstərmək

2. İnkilab rəhbərinin sözlərinə əsasən, hansı variant hegemon sistemin xüsusiyyətlərindən sayılmır?

- a) Özünü üstün görmək, haqqı qəbul etməmək
- b) Digər xalqların işinə qarışmaq, hiyləgərlik və münafiqcəsinə rəftar
- c) Qüdrət və toxunulmazlıq, təslim olmamaq

3. Suriyanı ələ keçirməkdə düşmənlərin əsas məqsədi nə idi?

- a) İrənin qonşuluğunda qeyri-müsəlman hökumət qurmaq
- b) İrənin Livan Hizbullahı ilə əlaqəsini kəsmək
- c) Suriyanın təbii sərvətlərini istismar etmək

4. İmam Əli (ə) nəyi insanlar üçün ən yaxşı əxlaqi üstünlük bilir?

- a) Fədakarlıq
- b) Cihad
- c) Təqva

5. "Özləri ehtiyac içində olsalar belə, onları özlərindən üstün tutarlar. Nəfsinin xəsisliyindən qorunub saxlanan kimsələr – məhz onlar xilas olanlardır" (Həşr, 9) ayəsi kimlər barədə nazil olmuşdur?

- a) Mühacirlər
- b) Ənsar
- c) Peyğəmbərin (s) əhli-beyti

6. Dahi inqilab rəhbəri hansı amili ölkə və xalqların müstəqilliyinə, habelə onlarda müqavimət ruhunun və qüdrətinin yaranmasını səbəb bilir?

- a) Allaha iman və birlik, hərbi gücü artırmaq
- b) Din və söz birliyi, iqtisadi gücü artırmaq
- c) Allaha iman və birlik, din və söz birliyi

7. Sərdar Şəhid Süleymani şəhadət barədə iki önəmli məqamın olduğunu düşünürdü. O məqamlar hansılardır?

- a) Şəhadət tərzini və şəhadət yeri
- b) Şəhadət tərzini və şəhadət zamanı

c) Şəhadət zamanı və şəhadət yeri

8. Bu dəyərli söz hansı məsum imamdandır?

"Bilin ki, cihad cənnət qapılarından biridir, Allah onu xüsusi dostlarının üzünə açmışdır".

a) İmam Hüseyin (ə)

b) İmam Sadiq (ə)

c) İmam Əli (ə)

9. Böyük Rəhbər terrorçu-təkfirçi qruplaşmaların düşmən tərəfindən yaradılmasının səbəbini nədə görürdü?

a) İslam ölkələrinin müqavimət hissini məhv etmək

b) İsrail üçün təhlükəsiz zona yaratmaq

c) Hər iki variant

10. Bəmdə zəlzələ baş verəndə hansı şəhidlər əhaliyə köməkdə böyük rol oynadılar?

a) Şəhid Süleymani və Şəhid Kazimi

b) Şəhid Şüştəri və Şəhid Həmədani

c) Şəhid Süleymani və Şəhid Şüştəri

11. "Süleymani qəhrəman kimi yaşadı, qəhrəman kimi vuruşdu və qəhrəman kimi də şəhid oldu". Bu cümlə kimə məxsusdur?

a) Rusiya prezidentinin müşaviri Aleksandr Qelyoviç Duqin

b) Pakistan parlamentinin deputatı xanım Şiri Rəhman

c) Livan Hizbullahının Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullah

12. Amerikalı şəxsiyyətlərdən kim Qasim Süleymani barədə "O, mənim düşmənimdir, amma mənim ona xüsusi hörmətim var" cümləsini söyləmişdir?

a) ABŞ Dövlət Departamentinin keçmiş sədri Con Kerri

b) Keçmiş ABŞ prezidenti Barak Obama

c) ABŞ ordusunun müştərək qərargahının keçmiş rəisi general Petreus

13. İmam Xomeyni hansı işi ən vacib əməl adlandırır?

a) Yaxşı işlərə dəvət etmək və pis işlərdən çəkindirmək

b) Vacib namazları qılmaq

c) İslam Respublikasını qorumaq

14. Böyük Rəhbərin baxışında Şəhid Süleymanın iki önəmli xüsusiyyəti hansılardır?

a) Cəsarət və tədbirlilik

b) Cəsarət və fədakarlıq

c) Cəsarət və mənəviyyat

15. Bu cümlə İŞİD qruplaşmasından kimə aiddir?

"İraq ordusu Qasim Süleymanın qüvvələrinin planı və işbirliyi ilə bizə qalib gələ bildi. Biz rafizilərin dini məkanlarını yerlə yeksan edəcəkdik!"

- a) Əbu Bəkr Bağdadi
- b) Əbu Məhəmməd Ədnani
- c) Əbu Müslim Türkəmani

16. ABŞ dövlət rəsmilərindən kim konqresdə iranlı məmurlara, xüsusən də korpusun yüksək rütbəli hərbiçilərinə qarşı terror təklifini irəli sürmüşdü?

- a) ABŞ Mərkəzi Kəşfiyyat İdarəsinin keçmiş zabiti Con Maquayr
- b) ABŞ ordusunun müştərək qərargahının keçmiş rəisi general Petreus
- c) ABŞ ordusunun Quru Qoşunlarının keçmiş komandanı Cek Kin

17. Həzrət Ayətullah Xamenei İslam dünyasının indiki acınacaqlı durumdan çıxması üçün nə təklif etmişdi?

- a) Vahid məzhəb yaratmaq
- b) Vahid cəbhə yaratmaq
- c) Vahid mədəniyyət yaratmaq

18. Bu söz kimə məxsusdur?

"Tökülən bu pak qanlar Amerikanı bölgədə məğlub edəcək. Amerika general Hacı Qasim Süleymaniyə qarşı teraktından peşman olacaq".

a) Livan Hizbullahının Baş katibi Seyid Həsən Nəsrullah

b) Yəmənin Ənsarullah təşkilatının Siyasi şöbəsinin üzvü Məhəmməd əl-Bəxiti

c) Fələstin Xalq Azadlıq Cəbhəsinin Baş katibinin müavini Əbu Əhməd Fuad

19. Sərdar Süleymaniyə görə, bütün qələbələrin və təxribatları zərərsizləşdirməyin mənşəyi nədir?

a) İnsanların ayıqlığı

b) Hərbi imkanları artırmaq

c) İlahi təqva

20. İnqilab Rəhbəri aşağıdakılardan hansını müqavimət özəyi adlandırmışdır?

a) Məscidlər

b) Müqavimət cəbhəsi yaratmaq

c) Hegemonizmə qarşı mübarizə

21. Rəhbərin sözünə əsasən, tapdanmaq, xar olmaq və kimliyini itirmək hegemonizmə qarşı mübarizənin hansı elementinə əməl etməməyin nəticəsidir?

- a) Zülmün inkarı və zülmü qəbul etməmək
- b) Təslim olmamaq
- c) Xalqların ayıqlığı və oyanışı

22. General-polkovnik Şəhid Süleymani hansı məsələni İmam Xomeyninin şah əsərlərindən biri hesab etmişdir?

- a) Mədəni İnqilab Ali Şurasını
- b) Qüds gününü
- c) Məzlumlar fondunu

Açıq suallar

23. Sərdar Süleymaniyə görə, səkkizillik müqəddəs müdafiənin üç əsas xüsusiyyəti vardı. Onların ikisini yazın.

24. Dahi İnqilab Rəhbəri öz sözlərində nəyi Şəhid Süleymanın qəti qırmızı xətti kimi bəyan etmişdir?

25. Böyük Rəhbərin çıxışlarına əsasən, müqavimət elementlərindən dördünün adını yazın.

Mündəricat

Giriş.....	3
Birinci fəsil.....	6
Müqavimət anlayışı ayə və hədislərdə.....	6
Müqavimət anlayışı Quranda.....	9
Quranda fədakarlıq və müqavimət mədəniyyəti.....	11
Fədakarlıq – möminin əlaməti.....	12
Haqq yolunda sabit qalanlara ilahi vəd.....	13
Dözümlülük və müqavimət – qələbə amili.....	15
Müqavimətin digər mənaları.....	19
Müqavimət mədəniyyəti.....	21
İkinci fəsil.....	28
Müqavimət və onun elementləri rəhbərin sözlərində.....	28
Söz birliyi.....	30
Müqavimət cəbhəsi yaratmaq.....	33
Müqavimət mədəniyyəti.....	36
Məscidlər.....	39
Hegemonizmə qarşı mübarizə.....	41
Hegemoniyanın mənası.....	41
Hegemonizmə qarşı mübarizənin mənası.....	42
Hegemonizmə qarşı mübarizənin mənşəyi.....	43
Hegemonizmin davranış xüsusiyyətləri.....	44
Hegemonizmə qarşı mübarizənin elementləri.....	47
İstismarçılığa boyun əyməmək.....	51
İslam və istismarın inkarı.....	55
Üçüncü fəsil.....	58
Sərdar Süleymani – müqavimətin bariz örnəyi.....	58
Suriya və İraqda İŞİD-in meydana çıxması.....	59
Amerika rəsmiləri tərəfindən ardıcıl təhdidlər.....	63
Müqavimət cəbhəsinin ön xəttində.....	64
Şəhid Qasim Süleymani Ali Baş Komandanın sözlərində.....	67
Sərdar Süleymani Seyid Həsən Nəsrullahın baxışında.....	75
Hacı Qasim Süleymani məktəbi.....	75
Yorulmazlıq, cəsarət və təvazökarlıq.....	78
Livan müharibəsində.....	81
Sərdar Süleymanın Seyid Həsəndən yeganə istəyi.....	82

İraq xalqının, müqəddəs məqbərələrin və elm hövzələrinin xilasını	84
Daim döyüş meydanında	86
Generalla son görüş	88
Sərdar Süleymanın və müqavimət şəhidlərinin cəsədlərinin müşayiəti	91
İslami müqavimət təşkilatlarının sərdar Qasim Süleymanın şəhadətinə reaksiyası	95
General-polkovnik Hacı Qasim Süleymanın şəhadətinin dünyada geniş əks-sədası	97
Amerikalı şəxsiyyətlərin sərdar Süleymanı barədə baxışları	100
Dördüncü fəsil:	104
Şəhid Qasim Süleymanın düşüncələrinə baxış	104
İslam dünyasının inkişafı	105
Ayətullah Xamenei - bütün ruhaniyyətin öndəri	107
Ölkənin ucalığı rəhbərə itaətdən asılıdır	108
Bəziləri Rəhbərin zəhər camını içməsinə istəyirlər	109
Bütün qələbələrin açarı ayıqlıqdır	111
Məcburi müharibə	112
Həm qeyri-bərabər, həm də namərdcəsinə müharibə	113
Səkkiz il müqəddəs müdafiənin dəyərli xüsusiyyətləri	115
Cihad və şəhadət ayələri	116
Şəhadət məqamının ilk mənzili	117
Şəhidlər və Malik Əjdər	118
Qüds günü	120
Livan Hizbullahı	121
Qəzzə və Livan müsəlmanları bizim ön xəttimizdir	122
Yalançı millətçilik	123
Suriya müharibəsi	123
Hərəm müdafiəçiləri	126
Məscid	127
Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrini cəlb etmək	128
"Mədəni qırğın", "mədəni hücum"	129
Beşinci fəsil	131
Şəhid Qasim Süleymanı barədə xatirələr	131
İslami şəfqət	132
Xalqın xidmətçisi	133
Qiyamət gününün şəfaətçisi	135

Sərdar Süleymaniyə borclu ölkə.....	136
Seyid Həsən Nəsrullahın Hacı Qasimə sevgisi.....	137
Cəmiyyətin müxtəlif təbəqələrinə diqqət.....	138
Müharibə əlillərinə xüsusi qayğı	138
Sözünə sadıq.....	140
Ağanın fədaisi.....	140
İnsanların hüququ	141
Şəhid Hüseyin Yusif-İlahinin yanında.....	143
Təvazökarlıq.....	144
Atasının ayağını öpməsi	145
Anasının ayağını öpməsi	145
Hamı kimi.....	146
Xalqın asayişinə diqqət.....	146
Güllə və şəhadət namizədi	147
Kənd adamıyq.....	147
Sərdar Süleymanın əzəməti	148
Sərdarın adı və düşmənin ruhiyyəsi.....	149
İşgüzarlıq və məsuliyyət.....	150
Böyük insan.....	151
Qardaş nəsihətləri	152
Möminlərin şahidliyi	152
Əsgər Qasim Süleymani	154
Müsabiqə sualları.....	155